

G E M E E N T E B O R N E

Jaarstukken 2019

Gemeente Borne

Raadsvoorstel

raadsvergadering
30-6-2020

agendapunt

nummer
20int02863

onderwerp
Gewijzigd raadsvoorstel jaarstukken 2019

20int02863

Aan de gemeenteraad.

Samenvatting voorstel

Voorgesteld wordt om de jaarstukken 2019 vast te stellen en het negatieve rekeningsresultaat van € 3,98 miljoen, te bestemmen conform de door uw gemeenteraad vastgestelde uitgangspunten.

In de jaarstukken wordt verantwoording afgelegd over de mate waarin wij in 2019 onze doelen en maatschappelijk effecten hebben bereikt en tegen welke kosten.

Op basis van het concept accountantsverslag dat wij op 22 juni 2020 hebben ontvangen, wordt door de accountant een goedkeurende verklaring afgegeven voor de getrouwheid en een afkeurende verklaring voor de rechtmatigheid. De definitieve geautoriseerde jaarrekening en de verklaring van de accountant wordt verwacht op 29 juni 2020.

1 Inleiding

De wijziging van het oorspronkelijke raadsvoorstel jaarstukken 2019 (20int02000) betreft een actualisatie van de resultaatbestemming als gevolg van de vertraging in de controlewerkzaamheden van de accountant. De vertraging heeft er o.a. toe geleid dat er in de tussentijd een aantal raadsbesluiten is genomen die van invloed zijn op de resultaatbestemming van de jaarstukken 2019. Daarnaast zijn andere actualisaties meegenomen, zoals die van de ontvangen jaarverantwoordingen van de verbonden partijen VRT en RBT.

Op 22 juni 2020 hebben wij het concept accountantsverslag 2019 ontvangen. Hierop heeft op 23 juni bestuurlijke wederhoor plaatsgevonden tussen de portefeuillehouder en de accountant. In het accountantsverslag is opgenomen dat de basis nog niet op orde is, voor zover het gaat om de financiële beheersing. Wij zijn ons ervan bewust dat de basis in 2019 nog niet op orde is, maar daar wordt hard aan gewerkt. De boardletter van 2019 gaf een positieve doorkijk. Hierin staat dat de interne beheersing van de organisatie van voldoende niveau is in het licht van de opdracht om de jaarrekening te controleren. Uit de toelichting die de accountant destijds heeft gegeven, en dat is vandaag 23 juni ook weer bevestigd, blijkt dat zij er alle vertrouwen in hebben dat wij de bevindingen gaan nakomen. In de optiek van de accountant is dit te weinig

Gemeente Borne

gebeurd en is er nader onderzoek uitgevoerd bij de jaarrekeningcontrole. Dit heeft uiteindelijk geleid tot het concept accountantsverslag dat nu voorligt. Ondanks dat er een afkeurende verklaring wordt afgegeven voor de rechtmatigheid, stellen wij ook vast dat er een goedkeurende verklaring is voor de getrouwheid.

Wij hebben er alles aan gedaan om de jaarstukken tijdig en in goede orde bij de accountant aan te leveren en hebben dat ook gedaan. Wij hebben geconstateerd dat het proces omtrent de jaarrekening, door zowel de accountant als de gemeente, vanwege de lange doorlooptijd niet optimaal is verlopen. Daar moeten we van leren.

Een aantal afwijkingen uit de bevindingen van de accountant is tekstueel c.q. technisch van aard en wordt nog meegenomen in het finale document dat door de accountant wordt geautoriseerd.

Afwijkingen waarvan de correctie ingrijpend is, maar die binnen de tolerantiegrens van het resultaat vallen en geen effect hebben op de verklaring, hebben wij ongecorrigeerd gelaten. Het resultaat blijft dus ongewijzigd. Wij zijn ons ervan bewust dat deze afwijkingen meetellen in het totaal van de onrechtmatigheid, maar bij het corrigeren ervan blijft de afkeurende verklaring onveranderd. De afwijkingen die wij niet gecorrigeerd hebben staan vermeld in het accountantsverslag.

Op basis van het concept accountantsverslag wordt een goedkeurende verklaring ontvangen voor de getrouwheid en een afkeurende verklaring voor de rechtmatigheid. De geautoriseerde jaarrekening en de accountantsverklaring wordt verwacht op 29 juni 2020.

Op 30 oktober 2018 heeft uw gemeenteraad de programmabegroting 2019-2022 vastgesteld. Hiermee heeft u het college van B&W de inhoudelijke en financiële kaders gegeven. In de jaarstukken 2019 wordt verantwoording afgelegd over de mate van realisatie van de beleidsdoelen die zijn opgenomen in de vier begrotingsprogramma's:

- Solidair Borne
- Duurzaam Borne
- Verbindend Borne
- Borne Algemeen

Gedurende het jaar zijn er een aantal begrotingswijzigingen geweest, waaronder die van de effecten van de circulaires van het gemeentefonds en de Bestuursrapportage 2019.

2 Beoogd resultaat

Doel van de jaarstukken is het afleggen van verantwoording over de uitvoering van beleid door het college van B&W aan uw gemeenteraad en daarmee aan de samenleving. Met het overleggen van de jaarstukken (jaarverslag en jaarrekening) door het college van B&W en het beschikbaar stellen en vaststellen van de jaarstukken door uw gemeenteraad, voldoet de gemeente aan het bepaalde in artikel 197 en 198 van de Gemeentewet.

3 Argumenten

Het rekeningresultaat is negatief

De jaarrekening 2019 sluit met een negatief resultaat van € 3,98 miljoen. Bij de Bestuursrapportage 2019 (Raadsbesluit 19int06415) werd nog uitgegaan van een verwacht tekort van € 2,3 miljoen. Het tekort is in 2019 verder opgelopen met ca. € 1,7 miljoen.

Gemeente Borne

(x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Rekening 2019	Verschil 2019
Lasten:				
Solidair Borne	37.470	40.113	36.714	-3.399
Duurzaam Borne	17.689	19.026	11.343	-7.683
Verbindend Borne	1.929	2.328	2.954	626
Borne Algemeen	7.950	10.683	14.353	3.670
Totaal lasten	65.038	72.150	65.364	-6.786
Baten:				
Solidair Borne	10.059	9.878	7.552	-2.326
Duurzaam Borne	12.776	13.345	5.622	-7.723
Verbindend Borne	418	377	491	114
Borne Algemeen	41.276	48.550	47.718	-832
Totaal baten	64.529	72.150	61.383	-10.767
Resultaat	-508	0	-3.980	-3.980

De afwijkingen op hoofdlijnen per programma zijn:

Programma Solidair Borne

€ 1,3 Nadelig hogere lasten Jeugdhulp

€ 0,5 Voordelig lagere lasten inkomensregelingen

Programma Duurzaam Borne

€ 1,0 Nadelig extra storting in voorziening Borne Maten, Veldkamp, winstnemingen overige grexten

€ 0,7 Voordelig vrijval uit voorziening Regionaal Bedrijventerrein Twente

Programma Verbindend Borne

€ 0,5 Nadelig extra storting in voorziening pensioenen (ex)wethouders (Wet APPA)

Programma Borne Algemeen

€ 2,3 Nadelig verwacht tekort uit de Bestuursrapportage 2019

€ 0,6 Nadelig hogere lasten overhead

€ 0,6 Voordelig hogere Algemene uitkering, eenmalige uitkering Beschermd wonen

€ 0,1 Nadelig diverse kleine verschillen

Verwacht tekort uit de Bestuursrapportage 2019

In 2019 heeft u van ons een Bestuursrapportage (Raadsvoorstel 19int06414) ontvangen waarin wij de stand van zaken per 1 juni 2019 zowel financieel als beleidsmatig in beeld hebben gebracht. De financiële doorkijk heeft ons duidelijk gemaakt dat wij rekening moeten houden met een tekort van € 2,3 miljoen in 2019. Voor ca. € 2 miljoen is dit tekort een gevolg van de effecten van de decentralisaties binnen het Sociaal domein. De structurele effecten hiervan hebben wij meegenomen in de programmabegroting 2020-2023. Wij hebben u voorgesteld om dit tekort te verwerken in onze begroting van 2019 en hiervoor een stelpost op te nemen en

Gemeente Borne

deze te betrekken bij de resultaatbestemming van de jaarrekening 2019. In de Jaarstukken wordt het verwacht tekort uit de Bestuursrapportage dus als één post (Programma Borne Algemeen, thema Middelen, Taakveld 0.8 Overige baten en lasten) verantwoord. Voor de toelichting op de afwijkingen per taakveld verwijzen wij u naar de Bestuursrapportage (19int06929).

Overige afwijkingen

Voor een toelichting op de overige afwijkingen wordt verwezen naar de jaarrekening, baten en lasten per programma. Hierin zijn alle afwijkingen van baten en/of lasten groter dan € 25.000 per programma en per taakveld toegelicht.

4 Kanttekeningen

Het eigen vermogen voor en na resultaatbestemming, exclusief de raadsbesluiten van dit jaar, ziet er als volgt uit:

VERMOGENSPOSITIE 2019	Begroot	Rekening
(x € 1.000)	2019	2019
Algemene reserve	5.729	5.628
Reserve beleidsontwikkeling	4.779	2.816
Algemene reserve grondexploitatie	6.565	5.551
Bestemmingsreserves	19.800	20.040
Totaal Eigen vermogen	36.873	34.035
Gerealiseerd resultaat	-508	-3.980
Restant budget reclamebelasting 2019		-19
Over te hevelen budgetten 2019		-388
Decentralisatie-uitkering energietransitie		-237
Totaal resultaatbestemming	-508	-4.624
Totaal Eigen vermogen na resultaatbestemming	36.365	29.411

De financiële positie is verslechterd

Als gevolg van het tekort neemt het eigen vermogen van Borne af tot € 29,4 miljoen. Hiervan is € 20 miljoen al bestemd voor eerder genomen besluiten, zodat het vrij besteedbare deel van het eigen vermogen uitkomt op € 9,4 miljoen. Ten opzichte van de benodigde weerstandscapaciteit van € 7,5 miljoen is het eigen vermogen nog wel voldoende, maar de negatieve ontwikkeling van het resultaat verslechtert de financiële positie snel. Wij stellen u voor deze ontwikkeling te onderzoeken en te betrekken bij de Keuzes voor Borne 2.0 en behandeling van de begroting 2021-2024. Over de aanpak en het proces van Keuzes voor Borne 2.0 zullen wij u zo spoedig mogelijk informeren.

Gevolgen Corona virus

De uitbraak van COVID-19 (Corona) eind februari 2020 heeft een enorme impact op ons allemaal. De wereldwijde pandemie leidt tot ongekende omstandigheden. Voor de aanpak van

Gemeente Borne

COVID-19 kijken wij wat we, aanvullend op de landelijk maatregelen van het Rijk, kunnen doen. Dit raakt veel beleidsterreinen van onze organisatie. We streven naar een zo adequaat mogelijke uitvoering van de landelijke en lokale maatregelen en naar zoveel mogelijk continuïteit van de reguliere werkzaamheden en van noodzakelijke (digitale) besluitvorming en hebben daarvoor de nodige interne maatregelen genomen.

Het COVID-19 (Corona) virus heeft geen financiële gevolgen voor de jaarrekening 2019, maar wel voor naar verwachting veel beleidsterreinen van onze begroting 2020 en mogelijk voor de jaren daarna. Hoe groot de financiële impact zal zijn is nu onmogelijk te bepalen. We monitoren onze risico's en die van onze partners voortdurend. Onze organisatie loopt geen risico voor de continuïteit. We bewaken onze liquiditeitspositie goed en nemen zo nodig maatregelen om onze taken gedurende deze crisis zo goed mogelijk te blijven uitvoeren.

5 Kosten, baten en dekking

Bestemming van het resultaat is conform de door uw raad vastgestelde uitgangspunten

Bij de resultaatbestemming wordt rekening gehouden met de volgende uitgangspunten:

- a. reeds eerder genomen raadsbesluiten die gecorrigeerd moeten worden op het jaarresultaat;
- b. verplichtingen die betrokken worden bij de resultaatsbestemming waarvan uw raad in 2019 of eerder een besluit heeft genomen en waarvan verwacht mag worden dat de uitgaven in 2020 plaatsvinden;
- c. onttrekkingen en stortingen in/uit de reserve grondexploitatie waartegenover stortingen en onttrekkingen in/uit voorzieningen staan;
- d. voor specifieke knelpunten waar gedurende het jaar 2019, dan wel in de begroting van het komend jaar, geen rekening mee is gehouden worden voorstellen gedaan;

Bij een positief resultaat worden de spelregels met betrekking tot het weerstandsvermogen toegepast: 25% van het jaarresultaat toevoegen aan de Algemene reserve, 25% aan de Algemene reserve grondexploitatie en 50% van het jaarresultaat aan de Reserve beleidsontwikkeling. Indien het jaarresultaat negatief is zal eerst de Reserve beleidsontwikkeling worden aangesproken. Mocht de Reserve beleidsontwikkeling hiertoe niet toereikend zijn dan zal de Algemene reserve grondexploitatie en daarna de Algemene reserve worden aangesproken.

Vervolgens worden bij resultaatbestemming de algemene reserves beoordeeld op over- en overschrijding van vastgestelde normen per reserve. Indien er sprake is van over- en/of overschrijding van deze normen wordt dit bij de resultaatbestemming gecorrigeerd ten gunste of ten laste van de Reserve beleidsontwikkeling, voor zover de stand van de Reserve beleidsontwikkeling dit toelaat. De aan te houden volgorde is als volgt:

1. De over- of overschrijding in de Algemene reserve corrigeren volgens norm.
2. De over- of overschrijding in de Algemene reserve grondbeleid corrigeren volgens norm.

Wanneer er sprake is van over- of overschrijding van de norm voor de ratio weerstandsvermogen, stelt het college van B en W bij de eerstvolgende behandeling van de begroting een plan voor aan de gemeenteraad hoe hier mee om te gaan.

Weerstandspositie voldoet nog aan afgesproken normen

De beschikbare weerstandscapaciteit is gedaald en de benodigde weerstandscapaciteit is gestegen, wat heeft geleid tot een daling van de ratio. De ratio is uitgekomen op 1,87 en voldoet daarmee nog aan de door uw gemeenteraad gestelde norm van 1,0 tot 1,4.

Gemeente Borne

Als wij rekening houden met de verrekening van het negatieve resultaat van 2019 dan komt de ratio uit op 1,25.

6 Vervolg na besluitvorming

Na besluitvorming door uw gemeenteraad worden de financiële beslispunten administratief verwerkt. Het raadsvoorstel en –besluit worden toegevoegd aan het boekwerk van de vastgestelde jaarstukken en toegezonden aan de provincie Overijssel als toezichthouder.

Voorstel

Aan de raad wordt voorgesteld om:

1. De jaarstukken 2019, bestaande uit het jaarverslag en de jaarrekening, vast te stellen.
2. Het nadelig resultaat 2019 van € 3.979.778 als volgt te bestemmen:
 - a. een bedrag van € 18.887 te storten in de bestemmingsreserve budgetoverheveling en vervolgens ten gunste te brengen van het budget 2020 van de reclameopbrengsten, conform de afspraken in het convenant;
 - b. een bedrag van € 388.000 te storten in de bestemmingsreserve budgetoverheveling overeenkomstig het raadsbesluit van 10 maart 2020 (20int00103);
 - c. een bedrag van € 237.098 te storten in de reserve verplichtingen exploitatie in verband met de reservering van de decentralisatie-uitkering energietransitie, overeenkomstig het raadsbesluit van 16 juni 2020 (20int02158);
 - d. een bedrag van € 183.306 te onttrekken aan de reserve grondexploitatie in verband met de voorziening van Bedrijventerrein Veldkamp;
 - e. een bedrag van € 1.171.053 te onttrekken aan de reserve grondexploitatie in verband met de voorziening van de Bornsche Maten;
 - f. een bedrag van € 7.692 te onttrekken aan de reserve grondexploitatie in verband met de voorziening Knoopervl. Blenke;
 - g. een bedrag van € 102.351 te storten in de reserve grondexploitatie in verband met de voorziening Kernrand Borne West;
 - h. een bedrag van € 688.634 te storten in de reserve grondexploitaties in verband met de voorziening Regionaal Bedrijventrein Twente;
 - i. een bedrag van € 289.000 te storten in de reserve grondexploitaties in verband met de winstnemingen van diverse complexen;
 - j. een bedrag van € 2.435.374 te onttrekken aan de reserve beleidsontwikkeling;
 - k. een bedrag van € 1.906.323 te onttrekken aan de reserve grondexploitatie;
3. Als gevolg van de normafspraken over de hoogte van het weerstandsvermogen een bedrag van € 137.553 over te hevelen van de reserve grondexploitatie naar de algemene reserve;
4. Onderzoek te doen naar de gevolgen van het negatieve resultaat van 2019 voor de structurele begroting en de financiële positie van de gemeente Borne en de uitkomst hiervan te betrekken bij de Keuzes voor Borne 2.0 en de Programmabegroting 2021-2024.

Bijlage(n)

Corsa-bijlagennummers:

20int02864 Raadsbesluit

20bij02935 Boekwerk jaarstukken 2019

20bij04336 Concept Accountantsverslag 2019

20bij..... Accountantsverklaring 2019

Gemeente **Borne**

Borne, 23-6-2020

Burgemeester en wethouders van de gemeente Borne,
de secretaris, de burgemeester,

G.J. Rozendom

drs. J.H.R. Pierik

Gemeente Borne

Raadsbesluit

Nummer
20int02864

Onderwerp
Besluit gewijzigd raadsvoorstel jaarstukken 2019

de raad van de gemeente Borne;

gelet op het raadsvoorstel d.d. 23-6-2020, met kenmerk 20int02863, waarvan de motivering onlosmakelijk deel uitmaakt van dit besluit.

besluit:

1. De jaarstukken 2019, bestaande uit het jaarverslag en de jaarrekening, vast te stellen.
2. Het nadelig resultaat 2019 van € 3.979.778 als volgt te bestemmen:
 - a. een bedrag van € 18.887 te storten in de bestemmingsreserve budgetoverheveling en vervolgens ten gunste te brengen van het budget 2020 van de reclameopbrengsten, conform de afspraken in het convenant;
 - b. een bedrag van € 388.000 te storten in de bestemmingsreserve budgetoverheveling overeenkomstig het raadsbesluit van 10 maart 2020 (20int00103);
 - c. een bedrag van € 237.098 te storten in de reserve verplichtingen exploitatie in verband met de reservering van de decentralisatie-uitkering energietransitie, overeenkomstig het raadsbesluit van 16 juni 2020 (20int02158);
 - d. een bedrag van € 183.306 te onttrekken aan de reserve grondexploitatie in verband met de voorziening van Bedrijventerrein Veldkamp;
 - e. een bedrag van € 1.171.053 te onttrekken aan de reserve grondexploitatie in verband met de voorziening van de Bornsche Maten;
 - f. een bedrag van € 7.692 te onttrekken aan de reserve grondexploitatie in verband met de voorziening Knooperf Blenke;
 - g. een bedrag van € 102.351 te storten in de reserve grondexploitatie in verband met de voorziening Kernrand Borne West;
 - h. een bedrag van € 688.634 te storten in de reserve grondexploitaties in verband met de voorziening Regionaal Bedrijventrein Twente;
 - i. een bedrag van € 289.000 te storten in de reserve grondexploitaties in verband met de winstnemingen van diverse complexen;
 - j. een bedrag van € 2.435.374 te onttrekken aan de reserve beleidsontwikkeling;
 - k. een bedrag van € 1.906.323 te onttrekken aan de reserve grondexploitatie;
3. Als gevolg van de normafspraken over de hoogte van het weerstandsvermogen een bedrag van € 137.553 over te hevelen van de reserve grondexploitatie naar de algemene reserve;
4. Onderzoek te doen naar de gevolgen van het negatieve resultaat van 2019 voor de structurele begroting en de financiële positie van de gemeente Borne en de uitkomst hiervan te betrekken bij de Keuzes voor Borne 2.0 en de Programmabegroting 2021-2024.

Gemeente **Borne**

*Blad 2 Raadsbesluit
Gewijzigd Raadsvoorstel
jaarteksten 2019*

Vastgesteld in de openbare vergadering van 30-6-2020.

De voorzitter,

De griffier,

Inhoudsopgave

Jaarverslag	4
Inleiding	5
Bestuurlijke en financiële hoofdlijnen	7
Bestuurlijke hoofdlijnen	8
Financiële hoofdlijnen	11
Programma's	13
programma Solidair Borne	14
programma Duurzaam Borne	24
programma Verbindend Borne	30
programma Borne Algemeen	36
Paragrafen	41
Paragraaf Lokale heffingen	42
Paragraaf Financieel Weerstandsvermogen en Risicobeheersing	53
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	62
Paragraaf Financiering	67
Paragraaf Bedrijfsvoering	71
Paragraaf Verbonden partijen	77
Paragraaf Grondbeleid	91
Jaarrekening	99
Balans per 31 december 2019	100
Overzicht van baten en lasten 2019	102
Grondslagen voor de waardering en de bepaling van het resultaat	103
Toelichting op de balans per 31 december 2019	106
Toelichting op het overzicht van baten en lasten 2019	120
Incidentele baten en lasten	131
Informatie Wet normering topinkomens	134
Begrotingsrechtmatigheid	135
SiSa bijlage bij de jaarrekening	136
Overzicht baten en lasten per taakveld	138
Overige gegevens	140
Controleverklaring	140
Bijlagen	141
Basisgegevens Verbonden partijen	142
Verplichte beleidsindicatoren	149

Jaarverslag

Inleiding

In deze Jaarstukken leggen wij verantwoording af over de realisaties van de afspraken die wij hebben gemaakt in de begroting 2019. Tussentijds hebben wij de raad geïnformeerd over de stand van zaken in de Bestuursrapportage 2019. In deze Jaarstukken geven wij een toelichting op de realisaties en afwijkingen die daarna hebben plaatsgevonden.

De Jaarstukken bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening:

Jaarverslag

In de programmaverantwoording rapporteren we over de voortgang van de geformuleerde doelen per thema zoals die in de begroting 2019 staan. Hierbij hebben wij een aantal indicatoren opgenomen en de resultaatafspraken uit het raads- en collegeprogramma 2018-2022. Wat betreft de indicatoren is er in het verslagjaar een Burgerpeiling geweest. De uitkomsten hiervan zijn verwerkt in dit jaarverslag en zijn tevens te vinden op www.waarstaatjegemeente.nl. Informatie over de programma-overstijgende ontwikkelingen is te vinden in de paragrafen.

Jaarrekening

De jaarrekening bevat de financiële verantwoording over 2019 en bestaat uit een balans inclusief toelichting en een overzicht van baten en lasten. De balans verschaft inzicht in de vermogenspositie van de gemeente Borne en de mutaties die zich hierin hebben voorgedaan. In het overzicht van baten en lasten zijn de in het jaarverslag opgenomen realisaties verder in detail uitgewerkt en toegelicht. Per taakveld wordt inzicht gegeven in de gerealiseerde baten en lasten. Afwijkingen ten opzichte van de begroting groter dan € 25.000 zijn voorzien van een toelichting.

Bestuurlijke en financiële hoofdlijnen

Bestuurlijke hoofdlijnen

Deze jaarstukken hebben betrekking op de verantwoording van de begroting 2019. De begroting 2019 is gebaseerd op de uitgangspunten van het raads- en coalitieakkoord 2018-2022. Het vertrekpunt hierbij is onze visie 'Toekomstvisie 2030: Dynamische Dorpen' (MijnBorne2030).

Visie en prioriteiten

Dynamische dorpen - Toekomstvisie van de Bornse gemeenschap Welzijn en samenleving in 2030

Gewilde locatie om te wonen. Dorpse identiteit, groene gemeente, stedelijke voorzieningen dichtbij. Zelfstandigheid behouden. Noaberschap en gastvrijheid. Inwoneraantal is gegroeid. Aansprekende voorzieningen voor de jeugd. Centrum ontmoetingsplek voor bewoners. Goede verbindingen van de wijken naar het centrum. Uitnodigende uitstraling van het centrum. Aantrekkelijk voor de jeugd door vele uitgaansgelegenheden en terrasjes. Het Kulturhus is een bindende factor in de gemeenschap. Door culturele activiteiten leren bewoners elkaar beter kennen en integreren nieuwe inwoners makkelijk.

Ruimte en wonen in 2030

De structuur en aanblik van Borne, Hertme en Zenderen is zoveel mogelijk gelijk gebleven. Nieuwe woningen gebouwd door effectief van de open ruimte in de dorpskernen gebruik te maken. Oude woningen en bedrijfsruimtes zijn indien nodig vervangen door nieuwbouw. Bornenaren in alle leeftijdsfasen wonen gelukkig in Borne. Zorgwoningen voor bewoners die extra zorg behoeven. Levensloop geschikte woningen in de nieuwbouw. Veel senioren uit de omgeving gevestigd in diverse woonservice-zones.

Economie en ondernemen in 2030

De aantrekkingskracht van Borne uit zich in nieuwe bedrijvigheid. Er zijn diverse kennisintensieve zelfstandige bedrijven gevestigd. Ook komen door het groene karakter van de gemeente en de vele culturele activiteiten ieder jaar meer toeristen naar Borne en de kerkdorpen. Er is hierdoor meer werkgelegenheid in de horeca ontstaan.

Duurzaamheid in 2030

Alle nieuwbouw van de afgelopen jaren is gebouwd op basis van duurzame principes. Projectontwikkelaars gebruiken 100% herbruikbaar materiaal voor hun nieuwbouw. De nieuwe woningen zijn energieneutraal. Borne heeft zijn duurzaamheid in een convenant met alle Bornse bedrijven en organisaties vastgelegd. Daarin hebben alle partijen zich verbonden groene energie en minimaal 50% fairtrade producten te gebruiken.

Bestuurlijke agenda 2018-2022

De bestuurlijke agenda 2018-2022 bestaat uit het raadsakkoord en het coalitieakkoord. Hierin zijn de prioriteiten voor deze raadsperiode benoemd. In 2019 zijn de volgende bestuurlijke prioriteiten gerealiseerd:

Realisaties Programma Solidair Borne

Sport, welzijn en cultuur

- In 2019 zijn de voorbereidingen om te komen tot realisering van project 't Wooldrik voltooid.
- Uitvoeringstaken op het gebied van gezondheid zijn uitbesteed aan de GGD Twente.
- Lokaal zijn diverse projecten voor jeugdigen uitgevoerd, ter bevordering van een gezonde leefstijl.
- Wmo-consulenten werken samen met huisartsenpraktijken.
- De Wet verplichte GGZ is in werking getreden, in het kader waarvan er een regionaal meldpunt is geopend.

Veiligheid en leefbaarheid

- In samenwerking met diverse professionals, waaronder het zelfregieteam, zijn we bezig het actieplan sluitende aanpak personen met verward gedrag uit te rollen en er uitvoering aan te geven.
- Door een integrale aanpak van woonoverlast is op een aantal casussen (van structurele en/of ernstige overlast) voortgang geboekt, hierdoor is in een aantal wijken de woonoverlast afgenomen.
- Het actieplan Aanpak Ondernijning in Borne is in de laatste maanden van 2019 door het college vastgesteld en besproken met de raad.

- Bijna 500 inwoners van Borne hebben deelgenomen aan de Veiligheidsmonitor 2019, een respons van 48%.
- Samen met de politie is een 'Boef in de wijk'-actie georganiseerd om inwoners bewust te maken van hun eigen rol in de aanpak bij woninginbraken.

Arbeidsmarkt en werkgelegenheid

- Het actieprogramma Werk & Bijstand 2019-2022 is in het voorjaar van 2019 vastgesteld waarin ons participatiebeleid wordt uitgevoerd in samenwerking met onze ketenpartners (SWB, Werkplein Twente).
- De accountmanager bedrijven heeft zich in 2019 toegelegd op het opbouwen van een netwerk en het leggen van relaties met de Bornse ondernemers en heeft een structureel overleg met de Bundeling Bornse Ondernemers (BBO) opgestart.

Sociaal domein

- Gemeente Borne is aangesloten bij een regionaal platform rondom complexe echtscheidingen.
- Van alle huishoudens met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum hebben we in 2019 68% kunnen bereiken die gebruik hebben gemaakt van de minimaregelingen.
- Meerdere statushouders volgen een duaal traject bij "Borne Werkt". In totaal hebben in 2019 26 statushouders aan Borne Werkt mee gedaan.
- In samenwerking met partners van de gemeente Borne is een lokale aanpak voor mensen met verward gedrag opgesteld.
- Voor de "voormalige Wajongers" loopt momenteel een traject waarin zij door specialistische werkcoaches intensief worden begeleid naar (part-time) werk eventueel in combinatie met een loonkostensubsidie.
- Een deel van de transformatieagenda maakt inmiddels onderdeel uit van het reguliere proces, de transformatie vormt een onderdeel van de reguliere werkzaamheden.
- Vanuit de gemeente is de samenwerking tussen kinderopvangorganisaties en scholen verder gestimuleerd om te komen tot integrale instrooppunten voor kinderopvang en basisonderwijs.
- Samen met politie en jeugdreclassering is een pilot gestart om jeugdigen die een strafbaar feit hebben gepleegd vroegtijdig en preventief te begeleiden.
- Het meldpunt loverboyproblematiek is beschikbaar voor inwoners en organisaties.
- Met huisartsen en andere betrokkenen binnen de gemeente Borne wordt gewerkt aan projecten om de leefstijl te verbeteren.
- De gemeente Borne blijkt aantrekkelijk voor nieuwe en startende ondernemers die zich richten op kleinschalige locaties voor dagbesteding, gezinshuizen en woonvormen voor mensen met een beperking.
- Per 1 januari 2019 is de nieuwe regionale inkoop van jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning geïmplementeerd.
- In de zomer is een impactanalyse sociaal domein uitgevoerd. Daarna is gestart met het traject om tot een andere werkwijze in het sociaal domein te komen, waarbij de verwachting is dat besparingen binnen het sociaal domein zullen volgen.

Centrumontwikkeling

- Nijstad en Bakkerssteeg zijn in 2019 heringericht.
- Het fietsparkeren is verder uitgebreid, het watertappunt is aangelegd en er is extra groen geplaatst.
- Ook de Ontwikkelvisie Grotestraat-Noord is in ontwerp gereed.

Onderwijshuisvesting/brede school

- Instrooppunt Stroom Esch is gerealiseerd en februari 2019 in gebruik genomen.

Spoorveiligheid

- De overweg Deldensestraat (Stapsteen 3 van de Totaalvisie) is aangepast met vrij liggende fietspaden.

Realisaties Programma Duurzaam Borne

Duurzaamheid

- In 2019 is besloten om diftar in te voeren per 1 januari 2020.
- In mei 2019 heeft een kick-off van het Programma Energietransitie plaatsgevonden en zijn een viertal werkgroepen gestart met het voorbereiden van een Energievisie voor Borne.

Fietsers en voetgangers

- Het fietsparkeren is uitgebreid in het centrum.
- De eerste fietsstraat is aangelegd in de Oude Hengeloseweg en er is krediet voor de Bornerbroeksestraat.
- Het kruispunt met de N743 is veiliger geworden door vrijliggende fietspaden.

Infrastructuur

- Eind 2019 is het proces voor de realisatie van de Verbindingsweg opgeschort in afwachting van de uitkomsten van de MER (Milieu Effect Rapportage) ten behoeve van de regionale randweg Zenderen.
- De belangrijke ontsluiting van Borne op de N743 is aangepast.
- De Bornsche Maten heeft een eigen verkeerslicht gekregen waardoor de doorstroming vanuit de Bornsche Maten en Borne zelf sterk is verbeterd en de fietsinfrastructuur is hier veiliger geworden.

Elshorst-Vloedbelt

- Provinciale Staten hebben het Provinciaal Inpassingsplan voor de mestvervaardingsinstallatie vastgesteld. Daartegen is door de gemeente beroep ingesteld bij de Raad van State.

Wonen

- In 2019 is onderzoek gedaan naar de behoefte aan extra woonwagendplaatsen.

Realisaties Programma Verbindend Borne

Stimuleren burger- en overheidsparticipatie

- Het 'plan van aanpak stimuleren en ondersteunen burgerinitiatieven' is dynamisch opgepakt door het ontwikkelen en lanceren van www.mijnborneinitiatief.nl. Hierop staan inwoner-initiatieven en uitleg over hoe 'Borne' op haar eigen manier invulling geeft aan (overheids)participatie. Op de initiatievenkaart stonden eind 2019 60 initiatieven.
- Er is een verdere aanzet gegeven voor het Neje Noaberschap, waarbij we samen met Kulturhus en wijkverenigingen ideeën van inwoners in hun eigen buurt ophalen en proberen verbindingen te leggen om die ideeën zo laagdrempelig mogelijk uit te laten komen.
- De wijkcoördinator verwijst actief door naar financieringsmogelijkheden buiten de gemeente, zoals het Rabofonds, Jantje Beton en de Provincie.

Bestuurlijke vernieuwing

- De optimalisering van het besluitvormend proces van de gemeenteraad is beperkt gebleven tot het proces Keuzes voor Borne. De betrokkenheid van inwoners hierbij bestond uit het BornePanel.

Regisserende gemeente Borne

- Het programma Organisatie (vervolg op project Basis op orde) is in september 2019 van start gegaan. Inhoudelijk is gewerkt aan een nieuw organisatiebesluit, een besturingsfilosofie, de MT-heroriëntatie en het anders inrichten van de organisatiestructuur.
- Het college van B en W heeft besloten een managementlaag te schrappen en met een tweehoofdige directie te gaan werken. De OR heeft hierover positief geadviseerd en de raad heeft daarmee ingestemd.
- In 2019 is een begin gemaakt met de inventarisatie van het huidige beleid en is geïnvesteerd in het op peil brengen van de kennis van medewerkers omtrent de Omgevingswet.
- Medio 2019 is met een integrale blik gekeken naar de gemeentelijke huisvesting om verantwoorde financiële keuzes naar de toekomst te kunnen maken.

Regionale samenwerking

- Per verbonden partij is het huidige speelveld in kaart gebracht met betrekking tot rollen, informatievoorziening en besluitvormingsprocessen. Er zijn aandachtsprofielen (focus en prioritering) per samenwerkingsverband gedefinieerd.

Serviceloket/Dienstverlening

- Vanuit het uitvoeringsprogramma dienstverlening en informatievoorziening is in 2019 het toegankelijke digitaal loket gerealiseerd.

Prioriteiten en ruimte

De prioriteiten uit het raads- en coalitieakkoord komen terug in de programmaverantwoording als Resultaatafspraken 2018-2022. De hiervoor beschikbaar gestelde middelen maken integraal onderdeel uit van de begrote baten en lasten per programma.

Financiële hoofdlijnen

Gerealiseerd resultaat

(x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Rekening 2019	Verschil 2019
Lasten:				
Solidair Borne	37.470	40.113	36.714	-3.399
Duurzaam Borne	17.689	19.026	11.343	-7.683
Verbindend Borne	1.929	2.328	2.954	626
Borne Algemeen	7.950	10.683	14.353	3.670
Totaal lasten	65.038	72.150	65.364	-6.786
Baten:				
Solidair Borne	10.059	9.878	7.552	-2.326
Duurzaam Borne	12.776	13.345	5.622	-7.723
Verbindend Borne	418	377	491	114
Borne Algemeen	41.276	48.550	47.718	-832
Totaal baten	64.529	72.150	61.383	-10.767
Resultaat	-508	0	-3.980	-3.980

Het jaar 2019 sluit af met een tekort € 3,98 miljoen. Tijdens de Bestuursrapportage 2019 (Raadsbesluit 19int06415) werd nog uitgegaan van een verwacht tekort van € 2,3 miljoen, maar dit tekort is verder opgelopen met ca. € 1,7 miljoen.

Het tekort van **€ 3,98 miljoen** is op hoofdlijnen als volgt te verklaren:

€ 2,3	Nadelig	verwacht tekort bij de Bestuursrapportage 2019
€ 1,3	Nadelig	hogere lasten Jeugdhulp
€ 1,0	Nadelig	extra storting in voorziening Bornsche Maten, Veldkamp en winstnemingen overige grexen
€ 0,6	Nadelig	hogere lasten overhead
€ 0,5	Nadelig	extra storting in voorziening pensioenen (ex)wethouders (Wet APPA)
€ 0,7	Voordelig	vrijval uit voorziening Regionaal Bedrijventerrein Twente
€ 0,6	Voordelig	hogere Algemene uitkering, eenmalige uitkering Beschermd wonen
€ 0,5	Voordelig	lagere lasten inkomensregelingen
€ 0,1	Nadelig	diverse kleine verschillen

Vooruitlopend op de jaarverantwoording is al ingestemd met het overhevelen van incidentele budgetten van 2019 naar 2020 voor een totaalbedrag van € 388.000. Zoals besloten op 10 maart 2020 (Raadsbesluit 20int00103) maakt deze budgetoverheveling onderdeel uit van de resultaatbestemming van deze Jaarstukken.

Na resultaatbestemming resteert dan een bedrag van € 4,37 miljoen nadelig om te verrekenen met de algemene reserves. Wat de effecten hiervan zijn voor de vermogenspositie van Borne wordt in onderstaande tabel inzichtelijk gemaakt.

Financiële positie

VERMOGENSPOSITIE 2019	Begroot	Rekening
(x € 1.000)	2019	2019
Algemene reserve	5.729	5.628
Reserve beleidsontwikkeling	4.779	2.816
Algemene reserve grondexploitatie	6.565	5.551
Bestemmingsreserves	19.800	20.040
Totaal Eigen vermogen	36.873	34.035
Gerealiseerd resultaat	-508	-3.980
Over te hevelen budgetten 2019		-388
Totaal resultaatbestemming	-508	-4.368
Totaal Eigen vermogen na resultaatbestemming	36.365	29.667

Als gevolg van het tekort neemt de vermogenspositie van Borne af tot € 29,7 miljoen. Hiervan is € 20 miljoen al bestemd, zodat het vrij besteedbare deel van het eigen vermogen uitkomt op € 9,7 miljoen. Ten opzichte van de door ons benodigde weerstandscapaciteit van € 7,5 miljoen is het eigen vermogen nog voldoende, maar wij zijn ons ervan bewust dat de negatieve ontwikkeling van het resultaat de financiële positie van Borne verder onder druk zet. Deze negatieve ontwikkeling zullen wij meenemen in het financieel meerjarenperspectief bij het moment van kaderstelling in 2020.

Gevolgen Corona virus

De uitbraak van COVID-19 (corona) eind februari 2020 heeft een enorme impact op ons allemaal. De wereldwijde pandemie leidt tot ongekende omstandigheden. Voor de aanpak van COVID-19 kijken wij wat we, aanvullend op de landelijke maatregelen van het Rijk, kunnen doen. Dit raakt veel beleidsterreinen van onze organisatie. We streven naar een zo adequaat mogelijke uitvoering van de landelijke en lokale maatregelen en naar zoveel mogelijk continuïteit van de reguliere werkzaamheden en van noodzakelijke (digitale) besluitvorming en hebben daarvoor de nodige interne maatregelen genomen.

Koppeling jaarrekening en het begrotingsjaar 2020

Het aanvullende tekort zal verwerkt worden in de begroting 2020. Zoals gezegd heeft de uitbraak van COVID-19 eind februari 2020 een enorme impact. De wereldwijde pandemie leidt tot ongekende omstandigheden. Voor de aanpak van COVID-19 kijken wij wat we, aanvullend op de landelijke maatregelen van het Rijk, kunnen doen. Dit raakt veel beleidsterreinen van onze organisatie. We streven naar een zo adequaat mogelijke uitvoering van de landelijke en lokale maatregelen en naar zoveel mogelijk continuïteit van de reguliere werkzaamheden en van noodzakelijke (digitale) besluitvorming en hebben daarvoor de nodige interne maatregelen genomen. De gevolgen van de coronacrisis uiteten zich nog niet in deze jaarstukken over 2019, maar hebben wel invloed op 2020.

Programma's

G E M E E N T E B O R N E

Programma Solidair Borne

Wat willen we bereiken?

Raadsakkoord Borne 2018-2022:

Een van onze uitgangspunten is en blijft dat iedereen in Borne in staat moet worden gesteld om volwaardig in onze samenleving mee te doen. Mensen moeten mee willen doen, maar ook ruimte krijgen om daadwerkelijk mee te kunnen doen. Dat vraagt inzet van ons allemaal. Het Sociaal Fonds is een van de middelen om ons doel te bereiken.

THEMA'S	Doelen per thema
PROGRAMMA SOLIDAIR BORNE	
Cultuur en vrije tijd	Inwoners kunnen zich ontspannen en ontplooiën door toegankelijke cultuur- en vrijetijdsvoorzieningen.
Economie	Ondernemers zorgen voor werkgelegenheid en voorzieningen in de buurt.
Educatie	Kinderen en jongeren kunnen zich ontwikkelen en veilig (op-)groeien naar zelfstandigheid.
Gezondheid	Inwoners zijn zo lang mogelijk gezond.
Maatschappelijke participatie	Inwoners kunnen meedoen aan onze samenleving.
Sport	Inwoners kunnen sporten en bewegen door toegankelijke sportvoorzieningen.
Veiligheid	Inwoners wonen en leven in een veilige leefomgeving
Werk en inkomen	Inwoners hebben bevredigend werk en voldoende geld om volwaardig deel te nemen aan onze samenleving.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Als indicatoren gebruiken we:

Indicator	Eenheid	2015	2016	2017	2018	2019
Sportvoorzieningen	%	79	-	76	-	76
Sporten en bewegen	%	-	67	-	-	-
Tevredenheid cultuur- en vrijetijdsvoorzieningen	%	-	-	-	-	78
Veiligheidsgevoel in de buurt	%	89	-	92	-	92
Delicten	Aantal	33	30	27	25	28
Maatschappelijke participatie > financiën	%	75	-	81	-	72
Tevredenheid (vrijwilligers)werk	%	-	-	-	-	86
Banen	Aantal	466	490	485	484	492
Winkelvoorzieningen	%	76	-	75	-	77
Ondernemings- en vestigingsklimaat	-	-	-	-	-	-
Maatschappelijke participatie > erbij horen	%	89	-	86	-	73
Noaberschap	%	40	-	37	-	35
Maatschappelijke participatie > gezondheid	%	72	-	71	-	65
Waardering gezondheid	Cijfer	7,6	-	7,7	-	7,9
Jeugdhulp	%	7	8	8	9	-

Toelichting indicatoren

Er is bij bovengenoemde indicatoren sprake van een aantal zaken die opvallen. Bij jeugdhulp is een lichte stijging te zien. Bij enkele indicatoren zijn er verschillen te zien die niet eenvoudig te verklaren te zijn, zoals bij maatschappelijke participatie. Meer inwoners geven aan belemmeringen te ondervinden bij deelname aan maatschappelijke participatie en het gevoel er niet bij te horen. Daartegenover zien we dat het gemiddelde rapportcijfer dat inwoners geven over hun eigen gezondheid (schaal 0-10) licht is gestegen van 7,7 naar 7,9. De tevredenheid ten aanzien van cultuur- en vrijetijdsvoorzieningen is voor het eerst opgenomen in de burgerpeiling, daarom is er geen vergelijking met voorgaande jaren mogelijk. Van de 78% is 13% zeer tevreden en 65% geeft aan tevreden te zijn.

Definities en bronvermelding indicatoren

Sportvoorzieningen

Het percentage inwoners dat (zeer) tevreden is over het aanbod van sportvoorzieningen in de nabijheid.

Bron: Burgerpeiling Waarstaatjegemeente

Sporten en bewegen

Het percentage personen ouder dan 19 jaar dat voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen.

Bron: Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM.

Tevredenheid cultuur- en vrijetijdsvoorzieningen

Het percentage inwoners dat (zeer) tevreden is over de cultuur- en vrijetijdsvoorzieningen in de nabijheid.

Deze indicator wordt opgenomen in de vragenlijst voor de Burgerpeiling van Waarstaatjegemeente in (najaar) 2019.

Veiligheidsgevoel in de buurt

De buurt als woon- en leefomgeving is veilig: percentage inwoners dat op deze stelling 'meestal' / 'altijd' aangeeft).

Bron: Burgerpeiling Waarstaatjegemeente

Delicten

Het aantal geregistreerde misdrijven per 1.000 inwoners.

Bron: CBS

Maatschappelijke participatie > financiën

Percentage inwoners dat nauwelijks tot geen belemmering ervaart in deelname aan maatschappelijk leven door financiën (laag inkomen).

Bron: Burgerpeiling Waarstaatjegemeente

Banen

Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.

Bron: LISA

Winkelvoorzieningen

Het percentage inwoners dat vindt dat er voldoende winkels in de nabijheid zijn.

Bron: Burgerpeiling Waarstaatjegemeente

Ondernemings- en vestigingsklimaat

Met ingang van 2018 neemt de gemeente Borne ook deel aan de Ondernemingspeiling van Waarstaatjegemeente.

Maatschappelijke participatie > erbij horen

Percentage inwoners dat nauwelijks tot geen belemmering ervaart in deelname aan maatschappelijk leven door het gevoel er niet bij te horen / zich niet thuis te voelen.

Bron: Burgerpeiling Waarstaatjegemeente

Noaberschap

Het percentage inwoners dat aandacht heeft voor burens in een zorgwekkende situatie (eenzaamheid, zelfverwaarlozing of andere probleemsituatie).

Bron: Burgerpeiling Waarstaatjegemeente

Maatschappelijke participatie > gezondheid

Het percentage inwoners dat nauwelijks tot geen belemmering ervaart in deelname aan maatschappelijk leven door lichamelijke gezondheid.

Bron: Burgerpeiling Waarstaatjegemeente

Waardering gezondheid

Het gemiddelde rapportcijfer dat inwoners geven over hun eigen gezondheid (schaal 0-10).

Bron: Burgerpeiling Waarstaatjegemeente

Jeugdhulp

Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.

Bron: CBS

De resultaatafspraken van de prioriteiten uit het raads- en coalitieakkoord 2018-2022 worden hierna per onderwerp van de bestuurlijke agenda toegelicht.

Sport, welzijn en cultuur

Resultaatafspraken 2018-2022

- Regie op samenhang tussen cultuur, sport, welzijn. Onderzoek wordt gedaan naar de rol en positie van het welzijnswerk en overige activiteiten binnen het Kulturhus.
- De cultuuragenda wordt uitgevoerd.
- Subsidies zijn makkelijk te vinden en voorwaarden zijn duidelijk voor aanvragers.
- Eerste fase 't Wooldrik (zwembad, sporthal, beach, duurzaamheid) is in uitvoering.

Gerealiseerd in 2019:

Sport

In 2019 zijn de voorbereidingen om te komen tot realisering van project 't Wooldrik voltooid. Er is een Europese aanbesteding gehouden, het Masterplan is afgerond en in december heeft de raad middelen gereserveerd voor realisering van fase 1 en 2. Bij realisering van 't Wooldrik wordt de onderwijsvoorziening meegenomen.

Gezondheid

Uitvoeringstaken op het gebied van gezondheid zijn uitbesteed aan de GGD Twente, dit is een wettelijke verplichting. Het betreft o.a. het basistakenpakket van de Jeugdgezondheidszorg en de uitvoering van het rijksvaccinatieprogramma. Lokaal zijn diverse projecten voor jeugdigen uitgevoerd, ter bevordering van een gezonde leefstijl. Wmo-consulenten werken samen met huisartsenpraktijken, de ervaring leert dat het aantal crisissituaties bij inwoners afneemt doordat er tijdig benodigde ondersteuning wordt ingezet. In aansluiting op het nationale preventieakkoord waarin de thema's roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik nader zijn uitgewerkt, is lokaal gestart met een anti-rookbeleid, waarin gemeente nauw samenwerkt met de huisartsen en sportverenigingen. De Wet verplichte GGZ is in werking getreden, in het kader waarvan er een regionaal meldpunt is geopend. Alle Twentse gemeenten zijn hierbij aangesloten.

Cultuur

In 2019 heeft de gemeente Borne van de Provincie Overijssel een subsidie ontvangen voor de aanstelling van een cultuurmakelaar voor twee jaar. De cultuurmakelaar is in 2019 begonnen voor 4 uur per week. De cultuuragenda is in 2019 aangeboden. Wat gedaan werd op cultuur, zoals geformuleerd in de cultuuragenda, is voortgezet.

Veiligheid en leefbaarheid

Resultaatafspraken 2018-2022

- Sluitende aanpak personen met verward gedrag
- Woonoverlast neemt af
- Ondernijning wordt programmatisch aangepakt
- Agendering van Integraal veiligheidsbeleid in 2020

Gerealiseerd in 2019:

Sluitende aanpak personen met verward gedrag:

In samenwerking met diverse professionals, waaronder het zelfregieteam, zijn we bezig het actieplan sluitende aanpak personen met verward gedrag uit te rollen en er uitvoering aan te geven. Voorbeelden hiervan zijn: meer transparantie naar cliënten, betrekken van omgeving van cliënten bij overleggen (zoals multidisciplinaire overleggen), toewerken naar een uniforme werkwijze van informatiedeling (De Leertuin), werkafspraken met zorginstellingen voor een sluitende aanpak van (dreigende) incidenten en destigmatiserings- en preventiebijeenkomsten voor professionals en betrokkenen.

Woonoverlast:

Door een integrale aanpak van woonoverlast is op een aantal casussen (van structurele en/of ernstige overlast) voortgang geboekt, hierdoor is in een aantal wijken de woonoverlast afgenomen.

Ondernijning:

Het actieplan Aanpak Ondernijning in Borne is in de laatste maanden van 2019 door het college vastgesteld en besproken met de raad. Op basis van de behaalde resultaten (door bewustwordingssessies en handhavingsacties) is de aanpak van ondernijning in Borne voor de aankomende drie jaar bestendigd.

Integraal veiligheidsbeleid:

Bijna 500 inwoners van Borne hebben deelgenomen aan de Veiligheidsmonitor 2019, een respons van 48%. De uitkomsten van de Veiligheidsmonitor geven richting aan het nieuwe veiligheidsbeleid van de gemeente. Daarnaast hebben de bewoners het seniorenwooncomplex De Schouw in het kader van het Actieplan Leefbaarheid en Veiligheid 2019-2020 deelgenomen aan een brandoefening om de zelfredzaamheid van de ouderen te beoefenen en heeft de (landelijke) systeemtest van de Inspectie J&V bij de gemeente Borne plaatsgevonden.

Samen met de politie is een 'Boef in de wijk'-actie georganiseerd om inwoners bewust te maken van hun eigen rol in de aanpak bij woninginbraken. En tot slot is in samenwerking met medewerkers van het sociaal domein de Wet verplichte GGZ geïmplementeerd in de eigen organisatie

Arbeidsmarkt en werkgelegenheid

Resultaatafspraken 2018-2022

- Participatiebeleid: doel is iedereen mee laten doen naar vermogen, bij voorkeur in de vorm van betaald werk of als zelfstandige. De werkgerelateerde uitstroom groeit jaarlijks met 15%.
- De vrijetijdseconomie leidt tot een groei van bestedingen en banen in Borne.
- De rol van de accountmanager bedrijven is samen met de BBO structureel geborgd.

Gerealiseerd in 2019:

Participatiebeleid:

Het actieprogramma Werk & Bijstand 2019-2022 is in het voorjaar van 2019 vastgesteld waarin ons participatiebeleid wordt uitgevoerd in samenwerking met onze ketenpartners (SWB, Werkplein Twente). Voor onze uitkeringsgerechtigden blijft de uitstroom naar werk het uitgangspunt. Voor wie werk niet (direct) mogelijk is zetten we in op ontwikkeling en/of activering. Het aantal uitkeringen is in 2019 van 301 naar 295 (-2,3%) gedaald en de werk gerelateerde uitstroom is uitgekomen op 11,9%. Het huidige uitkeringsbestand

heeft een grotere afstand tot de arbeidsmarkt waardoor meer is ingezet op activering, ondersteuning, begeleiding en het vergroten van zelfredzaamheid.

Vrije tijd economie:

Er zijn in Borne geen cijfers beschikbaar over de gevolgen die de groei van de vrijetijdseconomie heeft op specifiek de bestedingen en de banen in Borne. Wel zijn er Twentse groeicijfers beschikbaar gekomen (bron: factsheet 'Vrijetijdseconomie Twente' van Marketing Twente). Deze cijfers laten zien dat er in Twente de afgelopen jaren (periode 2015-2018) sprake is geweest van een groei van werkgelegenheid (7,2%), overnachtingen (14%) en bestedingen (20%).

Accountmanager bedrijven:

De accountmanager bedrijven heeft zich in 2019 toegelegd op het opbouwen van een netwerk en het leggen van relaties met de Bornse ondernemers en heeft een structureel overleg met de Bundeling Bornse Ondernemers (BBO) opgestart. Ook is er verbinding gelegd met het Werkplein Twente en worden signalen in de arbeidsmarkt bij ondernemers gemeld. Vanuit de accountmanager bedrijven en de BBO worden vacatures actief gemeld bij het Werkplein voor verdere invulling door de werkcoaches van de uitvoeringsorganisatie Sociale zaken Midden Twente.

Sociaal domein

Resultaatafspraken 2018-2022

- Vroegsignalering van problematische situaties rondom echtscheidingen om nadelige gevolgen voor kinderen die betrokken zijn bij problematische echtscheidingen worden voorkomen.
- In 2020 is minimaal 90% van de sub-doelgroep 'ouders van kinderen uit armoedegezinnen' geattendeerd op het Sociaal Fonds.
- In 2020 is een aanpak gerealiseerd waarin expliciete aandacht is voor de groep 'inwoners met een laag inkomen' (o.a. eenoudergezinnen met minderjarige kinderen, ouderen en zelfstandigen/ondernemers).
- Begin 2019 wordt gestart met een 'sociaal makelaar'. De taken van de 'sociaal makelaar' zijn meerledig:
 - o voorlichting over mogelijkheden in het kader van armoedepreventie/Sociaal Fonds aan doelgroep én intermediairs (b.v. scholen) zodat doelgroep beter wordt bereikt
 - o bevorderen van samenwerking tussen verschillende organisaties en initiatieven
 - o het algemeen maatschappelijk bewustzijn over armoede vergroten zodat maatschappelijk en sociaal kapitaal wordt vergroot (zie: Movisie, wat werkt bij de aanpak van armoede)
 - o effectieve aanpak van achterliggende problemen en versterken van o.a. vaardigheden, zelfbeeld, veerkracht en creativiteit bij de doelgroep.

Aanvullend op het raadsakkoord bereikt het college van B en W de volgende resultaten:

- In 2020 is 'verlengde jeugdhulp' geborgd opdat de overgang van Jeugdzorg naar Wmo soepel verloopt als een jongere 18 wordt.
- Verlengde ondersteuning van pleeggezinnen tot 22 jaar als een pleegkind thuis woont.
- In 2018 is gestart met een integrale aanpak voor ondersteuning van personen met verward gedrag (inclusief psycholance). Deze aanpak resulteert onder andere in een voorstel over hoe de gemeente Borne voldoende passende opvang, zorg en ondersteuning voor personen met verward gedrag zelf en hun omgeving kan organiseren.
- Er is in 2022 een aanpak gerealiseerd voor stageplekken voor de specifieke doelgroepen 'voormalig Wajongers' en 'statushouders' naar het model 'Borne Werkt', maar aansluitend bij doelgroep.

Gerealiseerd in 2019:

Gemeente Borne is aangesloten bij een regionaal platform rondom complexe echtscheidingen. Van alle huishoudens met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum hebben we in 2019 68% kunnen bereiken die gebruik hebben gemaakt van de minimaregelingen. De bestedingen zijn, ondanks dat het aantal aanvragen t.o.v. 2018 is gedaald, in 2019 met 7,6% toegenomen.

We onderzoeken nog de mogelijkheden voor het aanstellen van een "Sociaal Makelaar". Voorlopig worden de omschreven taken zoveel mogelijk binnen de reguliere werkzaamheden en in samenwerking met collega's van de uitvoeringsorganisatie Sociale Zaken Midden Twente opgepakt.

Meerdere statushouders volgen een duaal traject bij "Borne Werkt". In totaal hebben in 2019 26 statushouders aan Borne Werkt mee gedaan.

In samenwerking met partners van de gemeente Borne is een lokale aanpak voor mensen met verward gedrag opgesteld. Doel is destigmatisering en preventie.

Voor de "voormalige Wajongers" loopt momenteel een traject waarin zij door specialistische werkcoaches intensief worden begeleid naar (part-time) werk eventueel in combinatie met een loonkostensubsidie.

Verantwoording Transformatieagenda sociaal domein 2019.

Een deel van de transformatieagenda maakt inmiddels onderdeel uit van het reguliere proces, de transformatie vormt een onderdeel van de reguliere werkzaamheden. Per thema is de voortgang beschreven.

1. Kinderen en jongeren die in de gemeente Borne wonen kunnen veilig (op)groeien tot zelfstandigheid.

De meeste acties zijn opgepakt en geïntegreerd in het reguliere proces. Vanuit de gemeente is de samenwerking tussen kinderopvangorganisaties en scholen verder gestimuleerd om te komen tot integrale instroompunten voor kinderopvang en basisonderwijs. De Twentse belofte, waarbij als doel geldt dat zoveel mogelijk voortijdig schoolverlaters in de leeftijd tot 27 jaar in beeld worden gebracht en benaderd om een startkwalificatie te behalen is gestart en wordt afgestemd in regionaal verband. Samen met politie en jeugdreclassering is een pilot gestart om jeugdigen die een strafbaar feit hebben gepleegd vroegtijdig en preventief te begeleiden. Het meldpunt loverboyproblematiek is beschikbaar voor inwoners en organisaties. Men kan hier terecht voor informatie, advies of consultatie.

2. Inwoners hebben een passende tijdsbesteding, zoveel mogelijk in de eigen (toegankelijke) woonomgeving waardoor deelname aan de samenleving wordt bevorderd.

Samen met een extern adviseur (Bascole) is medio 2019 een impactanalyse sociaal domein uitgevoerd. In het najaar is gestart met het traject waarbij o.a. het eigen beleid van de gemeente tegen het licht wordt gehouden en aangepast zodat het bieden van passende ondersteuning zoveel mogelijk in de eigen omgeving meer mogelijk wordt. Het vervoer is getransformeerd ingekocht, waarbij vanaf 1 juli iedereen gebruik kan maken van aanvullend openbaar vervoer.

3. Inwoners van de gemeente Borne zijn zo lang mogelijk gezond.

Met huisartsen en andere betrokkenen binnen de gemeente Borne wordt gewerkt aan projecten om de leefstijl te verbeteren. Eén van de voorbeelden is het project om het stoppen met roken te bevorderen. Met Menzis en de andere Twentse gemeenten is een subsidieaanvraag ingediend en toegekend om de onafhankelijke cliëntondersteuning (verplicht vanuit de Wmo2015) samen met de Wet langdurige zorg te onderzoeken en met de Twentse gemeenten mogelijk anders te organiseren.

4. Alle inwoners van de gemeente Borne kunnen zoveel mogelijk veilig wonen in een passende (natuurlijke) omgeving

De gemeente Borne blijkt aantrekkelijk voor nieuwe en startende ondernemers die zich richten op kleinschalige locaties voor dagbesteding, gezinshuizen en woonvormen voor mensen met een beperking.

5. Passende ondersteuning

Per 1 januari 2019 is de nieuwe regionale inkoop van jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning geïmplementeerd. In de zomer heeft een extern bureau (Bascole) een impactanalyse sociaal domein uitgevoerd. Eind november is, als vervolg op de impactanalyse, door dit bureau gestart met het traject om tot een andere werkwijze in het sociaal domein te komen, waarbij de verwachting is dat besparingen binnen het sociaal domein zullen volgen.

Centrumontwikkeling

Resultaatafspraken 2018-2022

- Strategisch project Centrum Borne is afgerond:
 - Gebied Nijstad / Bakkerssteeg
 - Parkeerterrein De Haven (voor het Kulturhus)
- Besluitvorming over het uitbreiden van autoluw gebied centrum is afgerond.
- Groene componenten zijn in het centrum toegevoegd.

Gerealiseerd in 2019:

Nijstad en Bakkerssteeg zijn in 2019 heringericht.

Het fietsparkeren is verder uitgebreid, het watertappunt is aangelegd en er is extra groen geplaatst.

Ook de Ontwikkelvisie Grotestraat-Noord is in ontwerp gereed.

Onderwijshuisvesting/brede school

Resultaatafspraken 2018-2022

- Instrooppunten Bornsche Maten, Reuvekamp en Stroom Esch zijn gerealiseerd.
- Visie op Integrale kindcentra is in uitvoering.

Gerealiseerd in 2019:

Instrooppunt Stroom Esch is gerealiseerd en februari 2019 in gebruik genomen. Tot er een definitief plan is voor de permanente onderwijshuisvestingsbehoefte op de Bornsche Maten, is tijdelijke onderwijshuisvesting aan de Goudbes aanwezig. Voor het instrooppunt de Bornsche Maten is in 2019 gewerkt aan een scenarioanalyse. Kinderopvang Duimelot is uitgenodigd om te participeren in het Kindcentrum op 't Wooldrik.

Spoorveiligheid

Resultaatafspraken 2018-2022

- Het risicobewustzijn en kennis over het spoorvervoer van gevaarlijke stoffen bij de inwoners van Borne wordt vergroot.
- Het aantal stremmingen op de spoorwegovergangen in de gemeente Borne wordt tot een minimum beperkt.
- Het verkeersgedrag van de weggebruikers in de gemeente is op positieve wijze veranderd.
- Met ProRail zijn afspraken gemaakt over maximale bereikbaarheid, minimale storingen, onbewaakte overwegen en minimale dichtligtijden.
- Daartoe worden in de komende vier jaar in overleg met ProRail zo mogelijk maatregelen genomen.

Gerealiseerd in 2019:

Aantal stremmingen is tot een minimum beperkt

Er zijn gesprekken geweest voor een gebiedsgerichte aanpak van overwegen, niet alleen kijken naar één overweg maar betrek alle overwegen.

De overweg Deldensestraat (Stapsteen 3 van de Totaalvisie) is aangepast met vrij liggende fietspaden.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel worden de begrote en gerealiseerde baten en lasten van dit programma per thema weergegeven. De hierbij behorende toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves worden verantwoord bij programma Borne algemeen.

(x € 1.000)	Primitief	Actueel	Rekening	Vershil
	begroot	begroot	2019	2019
Cultuur en vrije tijd	1.365	1.365	1.498	133
Economie	4.038	4.317	1.142	-3.175
Educatie	3.300	3.264	1.973	-1.291
Gezondheid	856	904	878	-26
Maatschappelijke participatie	13.958	15.919	16.988	1.069
Sport	2.355	2.981	3.000	19
Veiligheid	1.556	1.589	1.578	-11
Werk en inkomen	10.042	9.774	9.656	-118
Totaal lasten	37.470	40.113	36.713	-3.400
Cultuur en vrije tijd	388	388	393	5
Economie	3.284	3.286	719	-2.567
Educatie	494	602	326	-276
Gezondheid	0	0	0	0
Maatschappelijke participatie	442	330	444	114
Sport	623	639	743	104
Veiligheid	0	0	14	14
Werk en inkomen	4.827	4.633	4.914	281
Totaal baten	10.058	9.878	7.553	-2.325
Saldo programma	-27.412	-30.235	-29.162	1.073

Toelichting verschil op hoofdlijnen per thema

Cultuur en vrije tijd

- De hogere lasten hebben te maken met een hogere doorbelasting van de bijdrage aan het Kulturhus aan dit thema. Daarnaast is er sprake van onderbesteding op de waarderingssubsidies.

Economie

- vanwege een voorspoedige uitgifte is de grondexploitatie van het Regionaal Bedrijven Terrein herzien. Dat pakt voor de deelnemers, waaronder Borne gunstig uit. Een substantieel deel van de hiervoor getroffen voorziening is vrij gevallen.

Educatie

- Voor de uitbreiding van 't Iemnschelf en het realiseren van de tijdelijke onderwijshuisvesting aan De Goudbes zijn kredieten beschikbaar gesteld. Door een uitloop van de werkzaamheden is het ingangsjaar van de afschrijvingen verschoven naar 2020.

Maatschappelijke participatie

- De overschrijding van de kosten van maatschappelijke participatie heeft betrekking op de jeugdhulp. De kosten voor de zorg in natura zijn hoger doordat er meer kinderen "uit huis" zijn geplaatst, in een zgn. 3-milieusvoorziening. Er zijn ten opzichte van vorig jaar veel meer aanvragen voor jeugdhulp toegekend.
- Er is extra capaciteit ingehuurd voor de benodigde formatie voor jeugd.

Sport

- De hogere baten hebben te maken met een teruggave van btw.

Werk en inkomen

- Een hogere gebundelde uitkering, een daling van de uitkeringslasten en een lichte onderbesteding van het minimabeleid heeft een voordelig effect opgeleverd.

Een nadere toelichting op het verschil van de baten en lasten is opgenomen in de Jaarrekening hoofdstuk 'toelichting op het overzicht van baten en lasten 2019' programma Solidair Borne.

Programma Duurzaam Borne

Wat willen we bereiken?

Raadsakkoord Borne 2018-2022:

Ook lokaal ligt er een grote opgave op het gebied van duurzaamheid. Het is een containerbegrip, dat meer is dan het terugdringen van het gebruik van fossiele brandstoffen, CO₂-uitstoot en restafval. In deze raadsperiode willen we onze doelen concreet maken en stappen zetten om die doelen te bereiken.

THEMA'S	Doelen per thema
PROGRAMMA DUURZAAM BORNE	
Duurzaamheid	Inwoners leven in een duurzame, klimaatneutrale samenleving.
Mobiliteit	Inwoners kunnen makkelijk en veilig komen waar ze moeten zijn.
Omgeving	Inwoners leven in een schone, gezonde en aantrekkelijke leefomgeving.
Wonen	De inwoners wonen in een betaalbare, nette en veilige woning.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Als indicatoren gebruiken we:

Indicator	Eenheid	2015	2016	2017	2018	2019
Hernieuwbare energie	%	3,5	3,2	4,0	-	-
Infrastructuur en bereikbaarheid	Score 1-100	56	58	59	-	63
Waardering buurt	Cijfer	8,1	-	8,2	-	8,2
Rapportcijfer wonen	Cijfer	-	-	-	-	8,2

Toelichting indicatoren

Volgens de Burgerpeiling van 2019 scoort Borne goed als het gaat om de waardering van de woning en de waardering van de buurt als leefomgeving. Het oordeel over de infrastructuur en bereikbaarheid is geleidelijk aan het verbeteren. Dat geldt ook voor het aandeel hernieuwbare energie: de meest recente Klimaatmonitor geeft 4,0% hernieuwbare energie aan voor het jaar 2017. De groei is gering omdat de indicator hernieuwbare energie in de Klimaatmonitor uit 3 componenten bestaat: hernieuwbare warmte, hernieuwbare brandstoffen in het vervoer en hernieuwbare elektriciteit. Met name de eerste twee componenten kennen nog nauwelijks concrete ontwikkelingen in Borne. Wel is een duidelijke groei herkenbaar in hernieuwbare elektriciteit op grond van de toename van PV panelen op particuliere daken. Voor 2018 is voor deze laatste component al wel een percentage bekend: 9,2% (vergelijk 6,3% in 2017).

Definities en bronvermelding indicatoren

Hernieuwbare energie

Het aandeel nieuwe energie als percentage van het totale energieverbruik in de gemeente.

Bron: Rijkswaterstaat - Klimaatmonitor

Infrastructuur en bereikbaarheid

Het oordeel over de voorraad 'infrastructuur en bereikbaarheid' opgebouwd uit de indicatoren 'ontsluiting treinstations', 'ontsluiting hoofdwegen', 'laadpalen' en 'schone voertuigen', uitgedrukt in een score van 0 tot 100).

Bron: Telos - Duurzaamheidsbalans

Waardering buurt

De buurt als leefomgeving, uitgedrukt in een gemiddelde score van 1 (zeer onprettig) -10 (zeer prettig).

Bron: Burgerpeiling Waarstaatjegemeente

Rapportcijfer wonen

Het gemiddelde rapportcijfer dat inwoners geven voor hun woning.

Deze indicator is voor het eerst opgenomen in de Burgerpeiling van Waarstaatjegemeente in 2019.

De resultaatafspraken van de prioriteiten uit het raads- en coalitieakkoord 2018-2022 worden hierna per onderwerp van de bestuurlijke agenda toegelicht.

Duurzaamheid

Resultaatafspraken 2018-2022

- In 2030 is 30% van het gebruik van elektriciteit in Borne duurzaam opgewekt.
- In 2030 is 20% van de gebouwde omgeving in Borne aardgasvrij.
- De CO₂-uitstoot is in 2025 met 25% verminderd ten opzichte van 1990.
- Qua energiebesparing streven we in 2023 naar het niveau van energieverbruik van 1990. Van daaruit streven we naar een verdere jaarlijkse besparing van 2%.
- Qua energielabel zijn alle woningen in 2025 betrouwbaar gelabeld. Voor nieuwbouw gelden vanaf 2020 BENG normen (Bijna Energie Neutraal) en vanaf 2025 dient alles volledig energie neutraal te zijn. Gemeentelijk vastgoed en kantoren vereisen vanaf 2023 een Energielabel C.
- Gemiddeld produceren inwoners van Borne maximaal 120 kg restafval per persoon. Om dit te bereiken wordt het afvalbeleid gemonitord, geëvalueerd en (stapsgewijs) geoptimaliseerd (zonder de lange termijnvisie los te laten). Scenario's met behoud van de zwarte afvalcontainer worden uitgewerkt. Voorlichting blijft essentieel.
- Binnen de Groene Poort blijven we inzetten op o.a. vergroting van het toeristische en recreatieve aanbod, plattelandsontwikkeling (behoud leefbaarheid) en verbetering van biodiversiteit.
- We voeren het vastgestelde "Plan van aanpak asbestdaken" uit en onderzoeken hierbij de mogelijkheid van een stimuleringsregeling voor particulieren.

Gerealiseerd in 2019:

In 2019 is het aantal kilo's restafval per inwoner gedaald van 163 kilo in 2018 naar 156 kilo per inwoner. Om de stap naar de 120 kilo restafval per inwoner te behalen is in 2019 besloten om diftar in te voeren per 1 januari 2020.

In 2019 is gestart met gesprekken met een groot aantal stakeholders om voorafgaand aan de start van het proces van de energietransitie belangen en rollen helder te krijgen. Op basis van deze gesprekken heeft in mei 2019 een kick-off van het Programma Energietransitie plaatsgevonden en zijn een viertal werkgroepen gestart met het voorbereiden van een Energievisie voor Borne.

De Energievisie krijgt langs drie inhoudelijke pijlers vorm:

- 1) visie op Energiebesparing;
- 2) visie op het grootschalig opwekken van duurzame elektriciteit uit zon en wind binnen de gemeente;
- 3) visie op de transitie van aardgas als bron van warmte voor de gebouwde omgeving naar duurzame alternatieve warmtebronnen.

Als rode draad door de visiepijlers loopt een communicatie- en participatiestrategie. De energietransitie heeft een grote impact op de bewoners en gaat iedereen raken. Wij willen daarom een heldere strategie formuleren hoe wij bewoners gaan informeren over en betrekken bij het transitieproces.

De tijdsplanning om te komen tot een Energievisie voor Borne loopt parallel aan de vorming van een Regionale Energie Strategie voor Twente omdat beide processen sterk in elkaar grijpen.

Het rijksbeleid voor de sanering van asbestdaken

Het rijksbeleid voor de sanering van asbestdaken is aangepast. Dat wil zeggen dat de aanvankelijke deadline is verlaten. Asbestdaken blijven nog tot 2028 toegestaan. De Eerste Kamer dreigde het voorstel anders te dwarsbomen. Ook heeft staatssecretaris Stientje van Veldhoven een aantal andere toezeggingen gedaan om de

haalbaarheid van het verbod te vergroten. In schrijnende gevallen mogen gemeenten zelfs tot 2030 uitstel verlenen. Dit gaat dan om gevallen waar asbest dak sanering als gevolg van bijvoorbeeld sloop, grootschalige renovatie of verduurzamingsprojecten in de tussenliggende periode reeds is voorzien in het bouwplan. Om particuliere dakeigenaren te helpen wordt een fonds opgericht waaruit leningen verstrekt kunnen worden. De overheid draagt 12 miljoen euro bij aan dit fonds. Zo wil de staatssecretaris dat het fonds, waarvan onlangs is toegezegd dat die er dit jaar gaat komen, maatwerk gaat bieden voor mensen die AOW ontvangen of wiens vermogen vast zit in het huis. In dat laatste geval is ook de verzilvering beschikbaar, zodat deze wooneigenaren geen extra woonlasten hebben.

Fietsers en voetgangers

Resultaatafspraken 2018-2022

- Fietsplan is gereed en in uitvoering.
- Binnendorps deel F35 is afgerond, inclusief onderdoorgang Bornerbroeksestraat (stapsteen 3 van de Totaalvisie).
- Alle wijken zijn duurzaam veilig ingericht (inclusief 30 km zones).

Gerealiseerd in 2019:

- Het fietsparkeren is uitgebreid in het centrum.
- Er zijn gesprekken geweest met de Fietsersbond over de opzet van het fietsplan.
- Er is subsidie aangevraagd voor het traject Azelosestraat-Molenstraat
- De eerste fietsstraat is aangelegd in de Oude Hengeloseweg en er is krediet voor de Bornerbroeksestraat.
- Het kruispunt met de N743 is veiliger geworden door vrijliggende fietspaden.

Infrastructuur

Resultaatafspraken 2018-2022

- Een gemeentelijke verbindingsweg met ondertunneling.
- Een goede en duidelijke oplossingsvariant gekozen voor de verkeersproblematiek in Zenderen.
- Blijvende lobby voor knip in de rondweg.

Gerealiseerd in 2019:

De planologische procedure ten behoeve van de realisatie van de Verbindingsweg met spooronderdoorgang is gestart met het ter inzage leggen van het voorontwerpbestemmingsplan. Dat plan bevat nog niet de aansluiting op bedrijventerrein Molenkamp (conform eerdere besluitvorming), omdat voor die aansluiting nog geen financiële middelen beschikbaar zijn. De beantwoording van de inspraakreacties is in gang gezet. Eind 2019 is echter het proces voor de realisatie van de Verbindingsweg opgeschort in afwachting van de uitkomsten van de MER (Milieu Effect Rapportage) ten behoeve van de regionale randweg Zenderen. In verband daarmee is een projectgroep geformeerd onder aanvoering van de provincie Overijssel. Daarin zijn ook het Ministerie van I&W en de gemeenten Almelo, Tubbergen, Hengelo en Borne vertegenwoordigd. De exacte uitwerking van deze MER krijgt naar verwachting in 2020 zijn beslag.

De belangrijke ontsluiting van Borne op de N743 is aangepast. De Bornsche Maten heeft een eigen verkeerslicht gekregen waardoor de doorstroming vanuit de Bornsche Maten en Borne zelf sterk is verbeterd. Ook de fietsinfrastructuur is hier veiliger geworden.

Elshorst-Vloedbelt

Resultaatafspraken 2018-2022

- Uitgangspunt is dat ontwikkelingen op deze locatie de leefbaarheid en veiligheid in Zenderen en het buitengebied niet negatief beïnvloeden, maar juist bijdragen aan versterking hiervan.
- Dit is ook het uitgangspunt met betrekking tot het plan van de eigenaar Twence voor de realisatie van een mestvervaardingsinstallatie op de locatie Elhorst Vloedbelt. Als dit plan wordt doorgezet, moeten

kansen worden benut voor de doorontwikkeling van deze locatie en moet de samenleving kunnen profiteren van de energieopbrengst.

- Waar dit mogelijk is en bijdraagt aan de leefbaarheid en veiligheid van Zenderen, zoeken wij de verbinding met infrastructuur en duurzaamheid, in het bijzonder de verkeersafwikkeling en bereikbaarheid van Zenderen en de werklocaties in Twente.
- Bij een nieuwe invulling van de Elhorst Vloedbelt is voor ons een voorwaarde dat op deze locatie - naast eventuele mestverwaarding- geen nieuwe stortactiviteiten en/of opslag van afval c.q. vrijkomende materialen, zoals asbest, meer mogelijk is.

Gerealiseerd in 2019:

Provinciale Staten hebben het Provinciaal Inpassingsplan voor de mestverwaardingsinstallatie vastgesteld. Daartegen is door de gemeente beroep ingesteld bij de Raad van State.

Wonen

Resultaatafspraken 2018-2022

- Een evenwichtige en toekomstbestendige woningvoorraad die past bij de woningvraag van de toekomst. Daarbij vooral kijkend naar specifieke doelgroepen als jongeren, ouderen en statushouders. Het gaat dan bijvoorbeeld niet alleen om levensloopbestendig bouwen, maar ook om aandacht binnen woonomgevingen voor kwetsbaren.
- Duurzaamheid moet de komende jaren ook bij “wonen” een duidelijker thema worden, waarbij particuliere initiatieven uitdrukkelijk in de afwegingen worden meegenomen.
- Concreet betekent dit voortdurend goed kijken of we de juiste woningen op de juiste plek realiseren.

Gerealiseerd in 2019:

In 2019 is onderzoek gedaan naar de behoefte aan extra woonwagendplaatsen. De resultaten van dit onderzoek worden in 2020 betrokken bij de integrale afweging om te komen tot een nieuwe locatie, naast de al bestaande locatie aan het Blauwgras.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel worden de begrote en gerealiseerde baten en lasten van dit programma per thema weergegeven. De hierbij behorende toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves worden verantwoord bij programma Borne Algemeen.

(x € 1.000)	Primitief	Actueel	Rekening	Vershil
	begroot	begroot	2019	2019
Duurzaamheid	3.833	4.438	4.540	102
Mobiliteit	2.423	2.569	1.926	-643
Omgeving	2.434	2.737	2.590	-147
Wonen	8.999	9.283	2.287	-6.996
Totaal lasten	17.689	19.027	11.343	-7.684
Duurzaamheid	4.023	4.468	4.397	-71
Mobiliteit	36	76	121	45
Omgeving	29	100	74	-26
Wonen	8.688	8.701	1.030	-7.671
Totaal baten	12.776	13.345	5.622	-7.723
Saldo programma	-4.913	-5.681	-5.721	-40

Toelichting verschil op hoofdlijnen per thema

Duurzaamheid

- De toerekening van kosten aan de voorziening riolering is lager dan begroot.
- De vuilverwerkingskosten zijn lager dan begroot door de verandering van het afvalbeleid en het vierwelijkse inzamelen. De invoering van diftar heeft geleid tot extra voorbereidingskosten.
- De verlaging van het renteomslagpercentage leidt tot een voordeel voor zowel de kosten van riolering als de kosten van afval.

Mobiliteit

- De lagere lasten hebben te maken met de verlaging van het renteomslagpercentage voor investeringen.
- De uitbreiding van het parkeren bij de NS stond gepland voor 2019 maar is doorgeschoven naar 2020. De dekking hiervan is begroot bij thema reserve mutaties van programma Borne Algemeen.

Omgeving

- Voor het eerst sinds de start van het snippergroenproject in 2014 hebben de uitgaven de inkomsten met € 75.000 overtroffen. Bij de start van het snippergroenproject heeft ons college aangegeven dat naar verwachting de uiteindelijke kosten de opbrengsten niet zullen overstijgen. Over de gehele looptijd van het project wegen tot op heden de opbrengsten op tegen de kosten. Afronding van het project is medio 2020 voorzien. Op dat moment kan worden vastgesteld of dat ook uiteindelijk het geval zal zijn.
- De bijdrage aan de regio Twente ten behoeve van de Agenda voor Twente bleek dubbel begroot, dit levert een incidenteel voordeel op van € 180.000.

Wonen

- Het budget dat incidenteel beschikbaar is gesteld voor de omgevingswet is in 2020 niet uitgeput. Dit wordt overgeheveld naar 2021.
- De winstnemingen en mutaties op de voorzieningen in onze grondexploitaties leiden per saldo tot een nadeel. Dit wordt uitgebreid toegelicht in de paragraaf grondbeleid.

Een nadere toelichting op het verschil van de baten en lasten is opgenomen in de Jaarrekening bij hoofdstuk 'toelichting op het overzicht van baten en lasten 2019' programma Duurzaam Borne.

Programma

Verbindend Borne

Wat willen we bereiken?

Raadsakkoord Borne 2018-2022:

We leven in een complexe wereld waarin alles met elkaar samenhangt. Toch is het niet vanzelfsprekend dat de verbinding wordt gemaakt tussen ontwikkelingen en onderwerpen die met elkaar samenhangen en die elkaar beïnvloeden. De gemeente -bestuur en organisatie- gebruikt regievoering, overheidsparticipatie, samenwerking en bestuurlijke vernieuwing om verbinding te maken en te houden met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners.

We roepen onze inwoners en organisaties op, om met ons mee te denken over het oplossen van maatschappelijke vraagstukken en het nemen van initiatieven.

THEMA'S PROGRAMMA	Doelen per thema
VERBINDEND BORNE	
Bestuur	Inwoners hebben vertrouwen in het gemeentebestuur waarmee ze samenwerken aan maatschappelijk opgaven.
Dienstverlening	Inwoners hebben makkelijk toegang tot gemeentelijke diensten, informatie en voorzieningen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Als indicatoren gebruiken we:

Indicator	Eenheid	2015	2016	2017	2018	2019
Vertrouwen in het bestuur	%	41	-	38	-	23
Samenwerking met inwoners	Cijfer	-	-	6,47	-	5,9
Gemeente biedt ruimte voor initiatieven	%	44	-	45	-	38
Dienstverlening gemeente	Cijfer	6,9	-	7	-	6,8
Communicatie gemeente	Cijfer	6,8	-	6,9	-	6,4

Toelichting indicatoren

Er is bij bovengenoemde indicatoren sprake van een groot en opvallend verschil. Dat verschil is niet eenvoudig te verklaren. Mogelijk kan voor deze onderdelen (een deel van) de verklaring worden gevonden in het moment waarop de peiling is uitgevoerd. Dit was kort na de begrotingsbehandeling in november 2019. Deze begroting stond in het teken van forse taakstellingen als gevolg van de zorgwekkende financiële positie van de gemeente. Ontwikkelingen zoals de OZB-verhoging, invoering van Diftar, interne ontwikkelingen binnen de gemeentelijke organisatie (Basis op Orde) en ingewikkelde dossiers zoals die betreffende de Verbindingsweg, spelen ook een rol. Over bovenstaande is uitvoerig gecommuniceerd. De aandacht voor dit proces in de lokale media, heeft ongetwijfeld invloed gehad op de beeldvorming van de gemeente als het gaat om de samenwerking en de communicatie met de gemeente en het vertrouwen in het bestuur.

Definities en bronvermelding indicatoren

Vertrouwen in het bestuur

Het percentage inwoners dat (heel) veel vertrouwen heeft in de manier waarop de gemeente wordt bestuurd.

Bron: Burgerpeiling Waarstaatjegemeente

Samenwerking met inwoners

Het gemiddelde rapportcijfer dat inwoners geven voor de samenwerking met inwoners en organisaties en de mate waarin zij worden betrokken bij de totstandkoming en uitvoering van beleid (waardering 1-10).

Bron: Burgerpeiling Waarstaatjegemeente

Gemeente biedt ruimte voor initiatieven

Het percentage inwoners dat vindt dat inwoners en organisaties voldoende ruimte krijgen om ideeën en initiatieven te realiseren.

Bron: Burgerpeiling Waarstaatjegemeente

Dienstverlening gemeente

Het gemiddelde rapportcijfer dat inwoners geven voor de dienstverlening van de gemeente (waardering 1-10).

Bron: Burgerpeiling Waarstaatjegemeente

Communicatie gemeente

Het gemiddelde rapportcijfer dat inwoners geven voor de communicatie en voorlichting van de gemeente.

Bron: Burgerpeiling Waarstaatjegemeente

Stimuleren burger- en overheidsparticipatie

Resultaatafspraken 2018-2022

- De blanco paragraaf in het raadsakkoord biedt ruimte voor initiatieven vanuit de samenleving. Deze initiatieven worden getoetst aan de ambities van het Raadsakkoord en wanneer deze een positieve bijdrage leveren aan het bereiken van onze doelen, worden ze opgenomen in het Raadsakkoord.
- Deze initiatieven worden ondersteund vanuit de ambtelijke organisatie. Indien wenselijk worden één of meerdere raadsleden/commissieleden gelinkt aan het initiatief (o.a. afhankelijk van de omvang).
- Voor kansrijke initiatieven kan een budget beschikbaar worden gesteld om initiatieven aan te jagen. Initiatiefnemers worden hierbij ook ondersteund in het aanvragen van financieringsmogelijkheden bij externe partijen.
- In 2018 wordt een plan van aanpak 'Stimuleren en ondersteunen burgerinitiatieven' ontwikkeld, zodat vanaf begin 2019 gestart kan worden.

Gerealiseerd in 2019:

Het 'plan van aanpak stimuleren en ondersteunen burgerinitiatieven' is dynamisch opgepakt door het ontwikkelen en lanceren van www.mijnborneinitiatief.nl. Hierop staan inwoner-initiatieven en uitleg over hoe 'Borne' op haar eigen manier invulling geeft aan (overheids)participatie. Op de initiatievenkaart stonden eind 2019 60 initiatieven.

Er is een verdere aanzet gegeven voor het Neje Noaberschap, waarbij we samen met Kulturhus en wijkverenigingen ideeën van inwoners in hun eigen buurt ophalen en proberen verbindingen te leggen om die ideeën zo laagdrempelig mogelijk uit te laten komen.

De wijkcoördinator verwijst actief door naar financieringsmogelijkheden buiten de gemeente, zoals het Rabofonds, Jantje Beton en de Provincie. We hebben ook intensief contact met de regionale 4D makelaar. Tenminste 1 Borne initiatief is verder geholpen via die 4D makelaar.

Resultaatafspraken 2018-2022

Bestuurlijke vernieuwing

- In de komende raadsperiode wordt bestuurlijke vernieuwing beschouwd als twee met elkaar samenhangende processen, te weten:
 - optimalisering van het besluitvormend proces van de gemeenteraad, waarbij inwoners optimaal worden betrokken bij de totstandkoming van beleid (en uitvoering).
 - intensivering van activiteiten die bekend staan als overheidsparticipatie, bevorderen van inwonersinitiatieven en vormen van co-creatie en coproductie.

Gerealiseerd in 2019:

In overleg met de fractievoorzitters is de werkwijze uit 2018 nog een jaar doorgetrokken om rust te creëren voor andere processen zoals de Basis op orde. De optimalisering van het besluitvormend proces van de gemeenteraad is beperkt gebleven tot het proces Keuzes voor Borne. De betrokkenheid van inwoners hierbij bestond uit het BornePanel. Voor intensivering van overheidsparticipatie zijn middelen opgenomen in de begroting 2020. Activiteiten zijn hierboven benoemd.

Regisserende gemeente Borne

Resultaatafspraken 2018-2022

- In 2020 kijken we waar we staan in de organisatieontwikkeling en wat er dan nog nodig is aan ontwikkelingen.
- We stellen een koersdocument Omgevingswet op waarbij we uitgaan van de maatschappelijke opgaven en ambities in Borne. In 2020 hebben we het implementatieproces helder. Samenwerking, participatie en ruimte en vertrouwen geven staan centraal, de wettelijke verplichtingen zijn randvoorwaarden. Deregulering maakt deel uit van het koersdocument.
- De inrichting van het gemeentehuis ondersteunt bestuur en organisatie bij bestuurlijke vernieuwing en de organisatieontwikkeling.

Gerealiseerd in 2019:

Organisatieontwikkeling

Het programma Organisatie (vervolg op project Basis op orde) is in september 2019 van start gegaan. Voortschrijdend inzicht heeft ertoe geleid dat er geen kwartiermaker Bedrijfsvoering -naast een programmamanager Organisatie- is aangesteld. Van oktober t/m december is gewerkt aan het opzetten en bemensen van het programma. Er zijn projectteams en een stuurgroep samengesteld. Op verzoek van de raad is in november besloten om een raadsklankbordgroep voor het programma in te stellen. Inhoudelijk is gewerkt aan een nieuw organisatiebesluit, een besturingsfilosofie, de MT-heroriëntatie en het anders inrichten van de organisatiestructuur.

Het college van B en W heeft besloten een managementlaag te schrappen en met een tweehoofdige directie te gaan werken. De OR heeft hierover positief geadviseerd en de raad heeft daarmee ingestemd. Definitieve besluitvorming voor de structuurwijziging is gepland voor het eerste kwartaal van 2020.

In december zijn de projectleiders van twaalf projecten benoemd. Het programma kent twee hoofddoelstellingen:

1. “Duurzaam in control” (projecten Beleidscyclus, Financieel instrumentarium, ICT werkplan, Traject verbeteringen in het sociaal domein, Procesoptimalisatie en data analyse, Onafhankelijke control rol en Analyse inkoop en aanbesteding).
2. “Toekomstgerichte bedrijfsvoering” (projecten Aansturing en organisatie inrichting, Bedrijfsvoering, Leiderschaps- en teamontwikkeling, Personeelsbeleid (strategische HRM) en Programmatisch werken).

Het programma loopt volgens planning en de doelstelling voor 2019, het opzetten en starten met het programma, is behaald.

Omgevingswet

Voor de implementatie van de Omgevingswet is al in 2018 een koersdocument vastgesteld door de raad. In 2019 is een begin gemaakt met de inventarisatie van het huidige beleid en is geïnvesteerd in het op peil brengen van de kennis van medewerkers omtrent de Omgevingswet.

Huisvesting gemeentehuis

Het gemeentehuis kent technische veroudering en een groot aantal knelpunten vanuit de Arbowetgeving. Ook hebben we te maken met nationaal en Europees beleid op het gebied van duurzaamheid. Naar aanleiding daarvan is medio 2019 met een integrale blik gekeken naar de gemeentelijke huisvesting om verantwoorde financiële keuzes naar de toekomst te kunnen maken. De ruimtelijke, functionele en technische eisen aan het gebouw zijn geïnventariseerd en drie scenarioanalyses zijn uitgevoerd. Per scenario is de omvang van de investering en de financiële impact op de begroting op lange termijn bepaald. De scenarioanalyse is begin 2020

gepresenteerd aan MT, College B&W en aansluitend is de gemeenteraad geïnformeerd. 2e kwartaal 2020 wordt gebruikt voor bestuurlijke besluitvorming.

De financiële middelen die in 2017 door de gemeenteraad beschikbaar zijn gesteld worden ingezet om een deel van de Arbo-knelpunten op te lossen. Er is gestart met het vervangen van bureaumeubilair dat nog niet aan de Arbo-eisen voldoet. Eind Q1-2020 voldoen alle bureaus in het gemeentehuis aan de Arbowetgeving.

De benodigde Arbo-aanpassingen aan de publieksbalie zijn complexer. Een deel ervan heeft te maken met de positie van de receptie en publieksbalie in het gebouw. Er zijn geen middelen beschikbaar gesteld voor het verplaatsen van de publieksbalie. Met de bestaande kredieten worden aanpassingen gedaan zodat de werkplek van de baliemedewerkers en receptie voldoet aan aanpasbaarheid en inzetbaarheid. Hiermee worden fysieke klachten beperkt. Medio 2020 zijn de aanpassingen aan de publieksbalie en receptie gereed.

Regionale samenwerking

Resultaatafspraken 2018-2022

- De rol van gemeente als deelnemer en als opdrachtgever is voor alle samenwerkingsverbanden zowel ambtelijk als bestuurlijk gescheiden.
- Alle gemeenschappelijke regelingen en deelnemingen zijn een keer geëvalueerd op basis van de Bornse 'cirkel van sturing'.

Gerealiseerd in 2019:

Eind 2018 werd een bestuurlijke opdracht geformuleerd voor een integrale en ondersteunende aanpak om de maatschappelijke prestaties meer zichtbaar te maken en de verantwoording over de uitvoeringsorganisaties vorm te geven voor de inwoners van de gemeente Borne. De uitvoering van deze bestuurlijke opdracht is gestart met een verkenning samen met regisseurs, deelnemers en portefeuillehouders. Deze is medio 2019 afgerond. Hierbij is per verbonden partij het huidige speelveld in kaart gebracht met betrekking tot rollen, informatievoorziening en besluitvormingsprocessen. Er zijn aandachtsprofielen (focus en prioritering) per samenwerkingsverband gedefinieerd die in de paragraaf verbonden partijen van de begroting 2020 zijn opgenomen.

Uit de verkenningsfase is ook gebleken dat het belang wordt ingezien van het scheiden van de rollen van deelnemer en opdrachtgever. Er wordt pragmatisch mee omgegaan en er wordt geen strikte scheiding in personen gehanteerd. De aandachtsprofielen per samenwerkingsverband geven input voor onze afweging hierin.

Evaluatie Bornse 'cirkel van sturing'

Het tweede resultaat is om deze raadsperiode alle gemeenschappelijke regelingen en deelnemingen te evalueren aan de hand van de Bornse cirkel van sturing. Een uitvoeringsagenda is in voorbereiding.

Servicekloket/Dienstverlening

Resultaatafspraken 2018-2022

- De verschillende organisaties op het gebied van hulp, welzijn, zorg en inkomen gaan onder één vlag samenwerken aan een gezamenlijk doel: zorgen dat inwoners in Borne zo lang mogelijk mee kunnen doen.
- In 2020 is er een fysiek, laagdrempelig, integraal servicekloket (Bornse Balie) gerealiseerd waar inwoners (maar ook professionals en vrijwilligersinitiatieven) terecht kunnen voor informatie-, advies-, hulp- en zorgvragen op het gebied van o.a. welzijn, hulp, zorg, opgroeien, vervoer, wonen, inkomen.
- Van het uitvoeringsprogramma dienstverlening en informatievoorziening realiseren we deze periode de volgende onderdelen: toegankelijk digitaal loket, archieven zijn digitaal beschikbaar, we voldoen aan informatieveiligheidseisen, we werken volledig digitaal. Het servicekloket sluit goed aan bij de verbouwplannen van de publiekshal (zie regisserende gemeente).

Gerealiseerd in 2019:

Vanuit het uitvoeringsprogramma dienstverlening en informatievoorziening is in 2019 het toegankelijke digitaal loket gerealiseerd. Het serviceloket en de samenwerking tussen verschillende organisaties op het gebied van hulp zijn ondergebracht in het programma basis op orde onderdeel sociaal domein/Bascole.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel worden de begrote en gerealiseerde baten en lasten van dit programma per thema weergegeven. De hierbij behorende toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves worden verantwoord bij programma Borne Algemeen.

(x € 1.000)	Primitief	Actueel	Rekening	Vershil
	begroot	begroot	2019	2019
Bestuur	1.032	1.246	1.866	620
Dienstverlening	896	1.081	1.088	7
Totaal lasten	1.928	2.327	2.954	627
Bestuur	0	0	78	78
Dienstverlening	418	377	413	36
Totaal baten	418	377	491	114
Saldo programma	-1.510	-1.951	-2.463	-512

Toelichting verschil op hoofdlijnen per thema

Bestuur

- De hogere lasten hebben betrekking op een extra dotatie in de voorziening voor pensioenen (ex)wethouders. Dit is een gevolg van de renteverlaging.
- De hogere baten zijn ontstaan door bijdragen van andere gemeenten die met ons mee hebben gedaan aan een gezamenlijk rekenkameronderzoek. Tegenover deze baten staan ook hogere lasten.

Dienstverlening

- In 2019 zijn meer reisdocumenten en rijbewijzen afgegeven dan verwacht. Dit heeft geleid tot extra inkomsten bovenop de kosten die wij hebben gemaakt.
- De exploitatiekosten van de begraafplaats komen lager uit dan begroot omdat het ruimen van graven deels is doorgeschoven naar volgend jaar.

Een nadere toelichting op het verschil van de baten en lasten is opgenomen in de Jaarrekening bij hoofdstuk 'toelichting op het overzicht van baten en lasten 2019' programma Verbindend Borne.

Programma Borne Algemeen

Wat willen we bereiken?

Raadsakkoord Borne 2018-2022:

We beseffen ons dat de wensen de (financiële) mogelijkheden overstijgen en er keuzes gemaakt moeten worden. Bij nieuwe beleidsontwikkelingen verwachten we van het college een goede inhoudelijke en financiële onderbouwing. Op basis hiervan besluiten wij om geld beschikbaar te stellen en hoe we dit betalen. Voor de dekking maken wij telkens een afweging tussen het inzetten van bestaande middelen, nieuwe middelen, middelen van derden en belastingverhoging. We zullen gemeentelijke belastingen en dit middel uitsluitend inzetten voor ontwikkelingen die rechtstreeks ten goede komen aan een groot deel van onze inwoners.

THEMA'S	Doelen per thema
PROGRAMMA BORNE ALGEMEEN	
Vastgoed	De gemeente exploiteert een kostendekkende vastgoedportefeuille die aansluit op de maatschappelijke vraag.
Bedrijfsvoering	De gemeente faciliteert met zijn bedrijfsvoering de dynamische relatie met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties.
Middelen	De gemeente is open over inkomsten en uitgaven zodat het bestuur kan sturen en verantwoording kan afleggen aan de samenleving.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Als indicatoren gebruiken we:

Indicator	Eenheid	2015	2016	2017	2018	2019
Woonlasten	€	761	765	783	744	769

Toelichting indicatoren

De gemiddelde woonlasten zijn in 2019 ten opzichte van 2018 met € 25 toegenomen, dat is een stijging van 3,4%. Voor een nadere toelichting op de woonlasten wordt verwezen naar de paragraaf Lokale heffingen.

Definities en bronvermelding indicatoren

Woonlasten

Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een eenpersoons- en meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.

Bron: COELO, Groningen

In dit programma worden de algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en de post onvoorzien verantwoord.

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen zijn inkomsten zonder vastgesteld bestedingsdoel en zijn daarmee vrij besteedbaar. In 2019 hebben wij de volgende inkomsten ingezet als algemeen dekkingsmiddel.

ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN 2019 (x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Rekening 2019	Vershil 2019
Lokale heffingen	5.534	5.591	5.622	-31
Algemene uitkeringen	30.702	31.355	31.756	-401
Dividend	1.130	1.410	1.441	-31
Saldo financieringsfunctie	169	2.172	59	2.113
Overige algemene dekkingsmiddelen	1.782	21	28	-7
Totaal algemene dekkingsmiddelen	39.317	40.549	38.906	1.643

Lokale heffingen

Van onze lokale heffingen is alleen de onroerendezaakbelasting (OZB) een algemeen dekkingsmiddel. Jaarlijks bij de vaststelling van de belastingverordeningen passen wij de tarieven aan met de inflatie op basis van de Macro

Economische Verkenningen (MEV) van het Centraal Plan Bureau (CPB). Een nadere toelichting op de werkelijke OZB ontvangsten wordt gegeven in de paragraaf Lokale heffingen.

Algemene uitkering

De hoogte van de werkelijk ontvangen algemene uitkering wordt bepaald door de uitgangspunten die het rijk hanteert in de gemeentefondscirculaires. Onderdelen van deze uitgangspunten zijn de aantallen van de verdeelmaatstaven, de uitkeringsfactor en de hoogte van diverse integratie- en decentralisatie-uitkeringen.

Dividend

Jaarlijks ontvangen wij dividenden c.q. winstuitkeringen van onze deelnemingen in Cogas, Enexis, Vitens, Bank Nederlandse Gemeenten, Crematoria Twente, Twente Milieu en Twence. Meer informatie hierover is te vinden in de paragraaf verbonden partijen.

Saldo financieringsfunctie

Het saldo van de financieringsfunctie is het saldo van betaalde rente over de aangegane leningen en aangetrokken middelen in rekening courant minus de ontvangen rente over de uitzettingen. Kortom het verschil tussen betaalde en ontvangen rente.

Overige algemene dekkingsmiddelen

In 2019 hebben wij via de nota reserves, voorzieningen en weerstandsvermogen de toerekening van bespaarde rente op reserves en voorzieningen afgeschaft. Dit betekent dat wij jaarlijks geen toevoeging meer doen aan de reserve beleidsontwikkeling en daarmee algemeen dekkingsmiddel. Omdat wij in de begroting wel rekening hebben gehouden met deze toevoeging valt er in 2019 een bedrag vrij vergelijkbaar met de hoogte van de bespaarde rente.

Overhead

Onder overhead wordt verstaan 'alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces'. Het betreft zowel materiële als personele kosten zoals het gemeentehuis, verzekeringen, opleidingen en automatisering en leidinggevenden en de meeste staf en bedrijfsvoeringsfuncties

SALDO OVERHEAD 2019 (x € 1.000)	Primitief	Actueel	Rekening	Vershil
	begroot	begroot	2019	2019
Personele overhead	3.382	3.911	4.462	-551
Materiële overhead	1.751	1.678	1.693	-15
Totaal saldo overhead	5.133	5.589	6.155	-566

In 2019 is € 6,2 miljoen uitgegeven aan overhead, dat is € 0,6 miljoen meer dan begroot.

Toerekening overhead

Overhead wordt ook toegerekend aan grondexploitaties, investeringen, lokale heffingen en legestarieven. Hiervoor is de volgende formule gehanteerd: toegerekende personele lasten / totaal personele lasten * totaal overhead. In totaal is € 96.000 toegerekend aan grondexploitaties en investeringen en € 651.000 aan lokale heffingen en legestarieven.

Vennootschapsbelasting

Sinds 1 januari 2016 zijn overheden vennootschapsbelastingplichtig voor die activiteiten waarbij zij optreden als ondernemer. Voor de verschillende gemeentelijke activiteiten is daarom beoordeeld of deze wel of niet vennootschapsbelastingplichtig zijn. De aangifte over 2016 is in 2018 gedaan en heeft niet tot een afrekening geleid. Voor de jaren daarna verwachten wij ook geen Vpb-afdracht. Omdat op deze verwachting een onzekerheid rust, is de Vpb opgenomen in de risicoparagraaf.

Onvoorzien

De post 'onvoorzien' is wettelijk verplicht en bedoeld als dekking voor uitgaven die als onuitstelbaar en onvermijdbaar worden aangemerkt en waarvoor in de begroting geen budget is opgenomen. Voor deze onvoorzien uitgaven hebben wij in 2019 een bedrag opgenomen van € 63.000. In 2019 is uit deze post € 41.000 gehaald ter dekking van de verhoging van de wettelijke aansprakelijkheidsverzekeringsspremie en € 14.500 ter dekking van de onderhoudslasten van de Basisregistratie Grootchalige Topografie. Per saldo resteert dus nog een bedrag onvoorzien van € 7.500.

Wat heeft het gekost?

In onderstaande tabel worden de begrote en gerealiseerde baten en lasten van dit programma per thema weergegeven. De toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves hebben betrekking op alle programma's en worden centraal verantwoord in dit programma onder de baten en lasten van thema Middelen.

(x € 1.000)	Primitief	Actueel	Rekening	Vershil
	begroot	begroot	2019	2019
Bedrijfsvoering	6.174	6.407	6.578	171
Middelen	1.200	3.676	7.262	3.586
Vastgoed	576	600	513	-87
Totaal lasten	7.950	10.683	14.353	3.670
Bedrijfsvoering	865	795	267	-528
Middelen	40.310	47.655	47.268	-387
Vastgoed	102	100	183	83
Totaal baten	41.277	48.550	47.718	-832
Saldo programma	33.327	37.867	33.366	-4.501

Toelichting verschil op hoofdlijnen per thema

Bedrijfsvoering

- Door I&T zijn contracten afgesloten waarbij eenmalige kosten gemoeid waren.
- Concernstaf heeft extra in moeten huren in verband met piekwerkzaamheden en ziekte.
- Vanuit de projecten zijn door Grondgebied minder inkomsten gerealiseerd dan begroot.

Middelen

- Bij de begrote lasten is rekening gehouden met een renteomslagpercentage van 3%. Het werkelijke omslagpercentage is 0,5%. Dit levert op dit thema een flink nadeel op. Hier tegenover staat een voordeel op de thema's waar de renteomslag is doorberekend.
- Het verwachte resultaat van de Bestuursrapportage 2019 van € 2.3 miljoen negatief is als stelpost opgenomen onder dit thema en leidt tot een nadeel in de rekening 2019.
- De uitkomst van de decembercirculaire heeft geleid tot een aantal voordelige verrekeningen en er is een uitkering ontvangen uit het fonds beschermd wonen van de centrumgemeente.
- Doordat investeringen zoals die van de Verbindingsweg, zijn uitgesteld zijn de kosten lager uitgevallen en is minder verrekend met de daarvoor bestemde reserves. Deze lagere lasten zijn verantwoord op de thema's waarop de investering betrekking heeft.

Vastgoed

- Geen substantiële afwijkingen.

Een nadere toelichting op het verschil van de baten en lasten is opgenomen in de Jaarrekening bij hoofdstuk 'toelichting op het overzicht van baten en lasten 2019' programma Borne Algemeen.

Paragrafen

G E M E E N T E B O R N E

Paragraaf **Lokale heffingen**

Samenvatting

Lokale heffingen zijn gemeentelijke belastingen, heffingen, leges en rechten.

De tarieven voor de riool- en afvalstoffenheffingen worden geraamd op basis van het uitgangspunt dat zoveel mogelijk wordt gestreefd naar 100% kostendekking. De voor 2019 geldende tarieven voor de overige belastingen en rechten zijn gestegen met een inflatiecorrectie, uiteraard met uitzondering van die tarieven, die het rijk heeft vastgesteld, dan wel gemaximeerd. Op basis van het Centraal Economisch Plan is uitgegaan van 1,4%. Gecorrigeerd met de nacalculatie-effecten van 2017 en 2018 is een percentage van 2,9% voor 2019 toegepast.

In 2019 is ongeveer € 10,7 miljoen aan belastingen, heffingen, leges en rechten ontvangen, dat is € 0,2 miljoen meer dan begroot. Het verschil heeft te maken met een hogere opbrengst van de leges omgevingsvergunning.

De woonlasten voor een één- en meerpersoonshuishouden in 2019 bedraagt in Borne gemiddeld € 769 voor een eigenaar en € 388 voor een huurder van een woning. De woonlasten voor een eigenaar zijn ten opzichte van die van 2018 gestegen met 3,4% en die voor een huurder van een woning met 0,5%.

Uit het jaarlijkse onderzoek van COELO (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden) blijkt dat Borne in rangorde van voordeligste gemeente is gedaald van plek 195 naar 214 (van de in totaal 372 gemeenten) voor eigenaren van een woning.

Huishoudens met een minimuminkomen komen in aanmerking voor kwijtschelding. In 2019 is voor een bedrag van € 154.000 aan afvalstoffen- en rioolheffing kwijtgescholden, dat € 36.000 minder dan begroot.

Inleiding

Met lokale heffingen verwerft de gemeente eigen middelen om de uitvoering van taken te dekken. De invoering, wijziging of intrekking van lokale heffingen dient door middel van een door de gemeenteraad vast te stellen verordening te geschieden. De verordeningen waarin de tarieven voor 2019 zijn opgenomen, zijn door de gemeenteraad op 11 december 2018 vastgesteld.

De lokale heffingen bestaan uit de gemeentelijke belastingen en retributies. Deze vormen een belangrijke inkomstenbron voor de gemeente, welke vooral door de burgers dienen te worden opgebracht. Lokale belastingen worden onderscheiden in ongebonden en gebonden heffingen. Ongebonden heffingen (onroerende zaakbelasting, hondenbelasting en reclamebelasting) worden tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend, omdat de besteding hiervan niet gebonden is aan een bepaalde taak. De gemeente is dus vrij in de besteding van de opbrengst van de ongebonden heffingen (algemene belastingen). Gebonden heffingen (afvalstoffenheffing, rioolheffing en leges) zijn juist wel gebonden aan de uitvoering van een bepaalde taak.

Voor het betalen van rechten en retributies verricht de gemeente diensten. De kosten van de gemeentelijke dienstverlening worden doorberekend in de tarieven. De tarieven van deze rechten en leges dienen zodanig vastgesteld te worden dat de geraamde opbrengsten de geraamde kosten voor het verlenen van de diensten niet overschrijden. Het beleid is gericht op het zoveel mogelijk beperken van de kosten en op een rechtvaardige verdeling. Hierdoor wordt een evenwichtige lastenverdeling bereikt.

Inkomsten

In totaal ontvangt de gemeente Borne 10,7 miljoen euro aan lokale belastingen en retributies. In de tabel hieronder is per belasting/retributie de hoogte van de inkomsten opgenomen. De hondenbelasting is met ingang van 2019 afgeschaft.

Categorie	Soort belasting	Begroting 2018	Realisatie 2018	Begroting 2019	Realisatie 2019
Algemene belastingen	OZB	5.263.200	5.240.967	5.591.200	5.622.949
	Reclamebelasting	169.000	164.019	169.000	176.166
Saldo algemene belastingen		5.432.200	5.404.985	5.760.200	5.799.115
Bestemmingsbelastingen	Rioolheffing	1.597.402	1.779.810	1.823.000	1.833.066
	Afvalstoffenheffing	1.928.039	2.020.140	2.032.357	2.021.791
Saldo bestemmingsbelastingen		3.525.441	3.799.949	3.855.357	3.854.857
Leges en rechten	Leges burgerzaken	249.900	251.425	196.200	196.348
	Leges omgevingsvergunning	422.300	764.614	434.400	651.256
	Leges overig	215.800	179.293	108.500	100.996
	Begraafplaatsrechten	137.460	184.006	100.200	120.061
	Marktgeden	32.700	20.816	46.300	21.473
Saldo leges en rechten		1.058.160	1.400.154	885.600	1.090.133
Totaal		10.015.801	10.605.089	10.501.157	10.744.105

Beleid

Het beleid betreffende de lokale heffingen is opgenomen in:

- de diverse belastingverordeningen en –regelingen;
- het raadsprogramma 2018-2022;
- landelijke wet- en regelgeving.

Uitbreiding lokaal belastinggebied

Decentrale belastingstelsels hebben regulier onderhoud nodig om in goede staat te blijven en toekomstbestendig te zijn. Rijk en medeoverheden gaan aan dit onderhoud werken en verkennen daarnaast de mogelijkheden die decentrale belastingstelsels bieden om de realisatie van gezamenlijke ambities te faciliteren. We spreken af om eventuele knelpunten in de fiscale regelgeving, op het niveau van zowel de Rijksoverheid als de medeoverheden, te inventariseren die belangrijke doelstellingen van zowel Rijk als decentrale overheden in de weg staan (bijvoorbeeld op het gebied van duurzaamheid en de circulaire economie) en om te bezien of er, met inachtneming van bestaande wet- en regelgeving, oplossingen kunnen worden geboden.

Bezwaar en beroep bij kwijtschelding

Nu is geen bezwaar mogelijk tegen een beschikking uitstel van betaling. Tegen een beschikking kwijtschelding van gemeentelijke belastingen is nu administratief beroep bij het college mogelijk. In de toekomst is in beide gevallen eerst bezwaar bij de invorderingsambtenaar mogelijk en is daarna de fiscale rechter bevoegd (rechtbank in eerste aanleg, gerechtshof in hoger beroep en Hoge Raad in cassatie). Deze landelijke wijziging treedt naar verwachting na 2021 in werking.

Afschaffing actualiseringsplicht bestemmingsplannen en beheersverordeningen

Een van de instrumenten binnen het nieuwe stelsel van omgevingsrecht is het omgevingsplan. Gemeenten moeten in het nieuwe stelsel hun bestemmingsplannen, beheersverordeningen en andere regelingen over de fysieke leefomgeving uit andere verordeningen bundelen en omvormen tot één samenhangend en consistent omgevingsplan.

Artikel 3.1, lid 4, Wet ruimtelijke ordening (Wro) bepaalt nu nog dat wanneer een bestemmingsplan niet tijdig is vastgesteld of is verlengd, voor de gemeente 'de bevoegdheid tot het invorderen van rechten ter zake van na dat tijdstip door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten die verband houden met het bestemmingsplan' vervalt (de zgn. legessanctie). In de aanloop naar de inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt met deze wet de actualiseringsplicht uit de Wro voor een belangrijk deel van de bestemmingsplannen en beheersverordeningen afgeschaft. Hierdoor komt ruimte beschikbaar, zodat gemeenten in aanloop naar de Omgevingswet al kunnen starten met de voorbereiding van het tot stand te brengen omgevingsplan. Het wetsvoorstel vormt een onderdeel in de overgang naar het nieuwe stelsel van het omgevingsrecht, zoals dat naar verwachting in 2021, met onder meer de Omgevingswet (Stb. 2016, nr. 156), in werking treedt. De wet is 1 juli 2018 in werking getreden.

Nieuwe rechtsbescherming uitstel en kwijtschelding niet per 1 januari 2019

Tegen beschikkingen over uitstel van betaling en kwijtschelding van belastingen is op dit moment alleen administratief beroep mogelijk (ook bij gemeenten). Per 1 januari 2019 zou daarvoor bezwaar (bij invorderingsambtenaar) en beroep (bij rechter) in de plaats komen. De Invorderingswet was daarvoor al eerder aangepast; voor inwerkingtreding is alleen nog een Koninklijk Besluit nodig.

Echter, het voorstel is onderdeel van de stroomlijning van de invorderingsregelgeving voor belastingsschulden en toeslagschulden door de Belastingdienst en die heeft aangegeven de datum van 1 januari 2019 niet te halen vanwege automatiseringsperikelen. De verwachting is dat de stroomlijning pas na 2021 te realiseren is.

Amendement Omtzigt

De Gemeentewet maakt voor de OZB onderscheid tussen woningen en niet-woningen. Eigenaren van woningen worden in de OZB-eigenarenheffing betrokken, de gebruikers van woningen betalen geen OZB en de eigenaren en gebruikers van niet-woningen betalen respectievelijk de OZB eigenaren niet-woning en gebruikersheffing niet-woning. Beide tarieven voor niet-woningen zijn hoger dan het eigenarentarief voor woningen. Sportvelden, dorpshuizen, sportkantine, dorps- en buurthuizen worden voor de OZB aangemerkt als niet-woning en worden dienovereenkomstig in de belastingheffing betrokken. Een aantal gemeenten compenseert buiten de belastingheffing om de OZB geheel of gedeeltelijk of overweegt dit te doen. In het Belastingplan 2019 is het zogenaamde amendement Omtzigt opgenomen waardoor artikel 220f van de Gemeentewet per 1 januari 2019 is gewijzigd in die zin dat voor - nader door de gemeente te bepalen - sociaal behartigende instellingen niet de hoge niet-woning tarieven **kunnen** gelden, maar het woningtarief. In de OZB-verordening van een gemeente **kan** (het amendement biedt de mogelijkheid om dit te doen, het is niet verplicht) een bepaling opgenomen worden strekkende tot het toepassen van het woningtarief voor nader te bepalen onroerende zaken.

De toelichting op het amendement en de wettekst zijn op onderdelen tegenstrijdig en niet duidelijk. Wij volgen de ontwikkelingen en zolang er geen duidelijkheid is, is het advies vooralsnog geen gebruik te maken van de wetswijziging.

Ontwikkeling tarieven

De tarieven voor de riool- en afvalstoffenheffingen worden geraamd op basis van het uitgangspunt dat zoveel mogelijk wordt gestreefd naar 100% kostendekking. De voor 2019 geldende tarieven voor de overige belastingen en rechten zijn gestegen met een inflatiecorrectie, uiteraard met uitzondering van die tarieven, die het rijk heeft vastgesteld, dan wel gemaximeerd. Op basis van het Centraal Economisch Plan is uitgegaan van 1,4%. Gecorrigeerd met de nacalculatie-effecten van 2017 en 2018 is een percentage van 2,9% voor 2019 toegepast.

Overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen

Gemeenten zijn beperkt in de soorten belastingen die ze mogen heffen. Deze zijn limitatief opgesomd in de wet. De tarieven van de belastingen en overige heffingen worden in beginsel alleen aangepast aan de inflatiecorrectie. Deze bedroeg in 2019 2,9%.

De gemeentelijke belastingen en retributies die in 2019 in Borne werden geheven zijn:

Ongebonden belastingen	Gebonden belastingen
Onroerende- zaakbelastingen	Afvalstoffenheffing
Reclamebelasting	Leges en Rechten
	Rioolheffing

Onroerendezaakbelasting

In de meircirculaire gemeentefonds 2019 is aangekondigd dat het Rijk met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft afgesproken dat vanaf 2020 een benchmark woonlasten wordt ingevoerd om jaarlijks de ontwikkeling van de lokale lasten inzichtelijker te maken. Met de invoering van de benchmark wordt afgestapt van de afspraak dat de ontwikkeling van de lokale lasten jaarlijks wordt gemonitord met de macronorm onroerende zaakbelasting (ozb, de macronorm).

De OZB is een tijdstipbelasting. Dit betekent dat voor het bepalen van de belastingplicht de situatie per 1 januari van het belastingjaar geldt. Veranderingen in de loop van het jaar, bijvoorbeeld de verkoop van een huis, worden meegenomen in het volgende belastingjaar. Belastingplichtigen zijn eigenaren van woningen; eigenaren van niet-woningen; gebruikers van niet-woningen. Indien iemand zowel eigenaar als gebruiker is van een niet-woning, dan betaalt hij of zij beide belastingen.

De grondslag voor de berekening van de OZB is de WOZ-waarde van de onroerende zaak. Deze wordt jaarlijks opnieuw bepaald. Het tarief van de OZB wordt uitgedrukt in een percentage van de WOZ-waarde. Voor iedere groep belastingplichtigen wordt een afzonderlijk tarief vastgesteld. De hoogte van het tarief leidt tot de opbrengst die met de begroting is vastgesteld. De beoogde opbrengst van de OZB per belastingplicht wordt eerst vastgesteld. Vervolgens wordt op basis van de totale WOZ-waarde van de belastingplicht het OZB-tarief berekend. De ontwikkeling van het OZB-tarief is dus naast de ontwikkeling van de OZB-opbrengst afhankelijk van de ontwikkeling van de vastgoedmarkt. Als de gemiddelde waarde op de vastgoedmarkt stijgt, leidt dit tot een neerwaartse bijstelling van het OZB-tarief. Anders zou de OZB-opbrengst evenredig meestijgen. Andersom geldt hetzelfde. Een negatieve waardeontwikkeling van de vastgoedmarkt leidt tot een verhoging van het OZB-tarief, om te voorkomen dat de OZB opbrengst daalt.

De tariefaanpassing op basis van de ontwikkeling van de vastgoedmarkt heeft voor de gemiddelde eigenaar en gebruiker geen effect op de hoogte van de OZB-heffing. Immers, een gemiddeld vastgoedobject volgt de ontwikkeling op de vastgoedmarkt.

Reclamebelasting

De reclamebelasting is in overleg met ondernemers ingevoerd. Besloten is om de opbrengst van de reclamebelasting, na aftrek van de kosten, beschikbaar te stellen voor de verbetering van leefbaarheid, veiligheid en attractiviteit van winkelgebieden en bedrijventerreinen.

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing

Inwoners zijn verplicht afvalstoffenheffing te betalen, ook als zij geen afval voor inzameling aanbieden. De heffing wordt geheven van de gebruiker van een perceel waarvoor de gemeente een wettelijke plicht tot inzameling heeft en de inzamelverplichting ook nakomt.

De grondslag voor de berekening van afvalstoffenheffing is niet wettelijk vastgelegd. De gemeente is in principe vrij deze grondslag zelf te bepalen. De gemeente hanteert als grondslag een vast bedrag per object.

Reinigingsheffing (*€1.000)		Begroting 2019	Realisatie 2019
Lasten taakvelden	Afval	2.033	1.870
	Inkomensregelingen	124	100
Baten taakvelden exclusief heffingen	Afval	-517	-342
	Overhead	47	85
Toe te rekenen kosten	BTW	345	309
	Totale kosten	2.032	2.022
Opbrengst heffingen		-2.032	-2.022
Totale baten		-2.032	-2.022
Dekkingspercentage		100%	100%

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat veruit het grootste deel van de gemeentelijke kosten komt van het taakveld afval (€1,9 miljoen). De kosten zitten vooral in het daadwerkelijk inzamelen en verwerken van het bedrijfs- en huishoudelijke afval. Ook het scheiden van afval en het recyclen ervan valt hieronder. Omdat er ook bedrijfsafval op het taakveld is opgenomen worden niet alle kosten van het taakveld meegenomen. Dit is inclusief de kosten voor de heffing en invordering van de afvalstoffenheffing. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken het versturen van aanslagen aan de juiste personen.

Daarnaast hebben wij €85 duizend toegerekend voor het taakveld overhead. Dit zijn kosten die worden gemaakt door de sturing en ondersteuning van medewerkers in brede zin.

Leges en rechten

Op grond van artikel 229b van de Gemeentewet mag de legesverordening als geheel gezien maximaal kostendekkend zijn. Niet elke post zal dus afzonderlijk op zijn kostendekkendheid worden beoordeeld. Dit laatste zou ook moeilijk realiseerbaar zijn gezien het feit dat de kosten voor de individuele diensten moeilijk zijn te bepalen. Dat neemt niet weg dat een gemeente wel een kostendekkendheid per dienst of per samenhangende groep van diensten mag nastreven, als de gemeente in dit opzicht maar een consequente lijn volgt.

Leges en rechten (*€1.000)		Begroting 2019	Realisatie 2019
Lasten taakvelden	Burgerzaken	655	733
	Overig	290	132
	Omgevingsvergunning	1.015	1.319
Toe te rekenen kosten	Overhead	376	497
Totale kosten		2.336	2.681
Baten exclusief heffingen	Burgerzaken	-	-96
	Overig	-4	-8
	Omgevingsvergunning	-25	-29
Opbrengst heffingen	Burgerzaken	-196	-196
	Overig	-109	-95
	Omgevingsvergunning	-434	-651
Totale baten		-768	-1.075
Dekkingspercentage		33%	40%

Op grond van het bovenstaande is het mogelijk om kruissubsidiëring toe te passen. Onder kruissubsidiëring wordt verstaan: het hoger stellen van tarieven van leges voor sommige diensten om daarmee de tarieven voor andere diensten laag te kunnen houden. Daarnaast kan bij de tariefstelling uitdrukking worden gegeven aan het profijtbeginsel. Dat is een aparte beleidsmatige afweging. Onderlinge verschillen in - op zichzelf geoorloofde - kostendekkingspercentages tussen groepen van diensten zijn niet in strijd met de wet of met enig algemeen rechtsbeginsel.

Bij de introductie van de Wabo in 2010 (omgevingsvergunning, zie Titel 2 van de Legesverordening) ging de wetgever ervan uit dat kruissubsidiëring tussen het cluster omgevingsvergunning en andere in de legesverordening opgenomen dienstverleningen niet mogelijk is. De wens van de wetgever is echter niet in een wettelijke bepaling vastgelegd, zodat in principe artikel 229b van de Gemeentewet onverkort geldt. Wij gaan echter uit van maximaal 100% kostendekkendheid binnen titel 2.

Voor een aantal tarieven geldt dat deze door het rijk zijn gemaximeerd: paspoorten, rijbewijzen, kansspelen en wet bescherming persoonsgegevens.

Begraafrechten

De heffing wordt geheven naar de maatstaven en de tarieven zoals die in de verordening begraafrechten zijn opgenomen. De tarieven worden jaarlijks verhoogd met de inflatiecorrectie.

Begraafrechten (*€1.000)		Begroting 2019	Realisatie 2019
Lasten taakvelden	Begraafplaatsen en crematoria	356	281
Toe te rekenen kosten	Overhead	6	8
Totale kosten		362	289
Baten taakvelden exclusief heffingen	Begraafplaatsen en crematoria	-81	-1
Opbrengst heffingen	Begraafplaatsen en crematoria	-100	-120
Totale baten		-181	-121
Dekkingspercentage		50,0%	41,8%

Marktgelden

In totaal hebben we het afgelopen jaar €37 duizend aan kosten gemaakt om deze zorgplichten na te komen. Om deze kosten transparant te maken splitsen wij uit op welke taakvelden wij deze kosten hebben gemaakt.

Marktgelden (*€1.000)		Begroting 2019	Realisatie 2019
Lasten taakvelden	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	43	29
Toe te rekenen kosten	Overhead	6	8
Totale kosten		49	37
Baten taakvelden exclusief heffingen	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-	-2
Opbrengst heffingen	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-46	-21
Totale baten		-46	-23
Dekkingspercentage		94,4%	61,7%

Rioolaansluiting

In het rioolaansluitrecht worden kosten doorgerekend die verbonden zijn aan het maken van een verbinding tussen het hoofdriool en een nog niet aangesloten pand.

Rioolheffing

In de rioolheffing worden kosten doorgerekend die verbonden zijn aan het in stand houden van het gemeentelijk rioleringsstelsel.

Elke gemeente is verplicht een Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) vast te stellen. In een GRP wordt meerjarig inzicht gegeven in de kosten die gemaakt worden voor de instandhouding van het gemeentelijk rioolstelsel.

In totaal hebben we het afgelopen jaar €1,8 miljoen aan kosten gemaakt om deze zorgplichten na te komen. Om deze kosten transparant te maken splitsen wij eerst uit op welke taakvelden wij deze kosten hebben gemaakt. Vervolgens gaan wij in op de herkomst van de middelen voor het financieren van deze taken.

Rioolheffing (*€1.000)		Begroting 2019	Realisatie 2019
Lasten taakvelden	Riolering	1.416	1.455
	Inkomensregelingen	67	54
	Verkeer en vervoer	39	44
	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	123	73
Baten taakvelden exclusief heffingen	Riolering	-97	-44
Toe te rekenen kosten	Overhead	76	53
	BTW	199	199
Totale kosten		1.823	1.833
Opbrengst heffingen		-1.823	-1.833
Totale baten		-1.823	-1.833
Dekkingspercentage		100%	100%

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat veruit het grootste deel van de gemeentelijke kosten komt van het taakveld riolering (€1,5 miljoen). De kosten zitten vooral in daadwerkelijk nakomen van onze gemeentelijke

watertaken op het gebied van afvalwater, hemelwater en grondwater, inclusief de kosten voor de heffing en invordering van de rioolheffing.

Daarnaast waren de kosten voor het taakveld overhead €53. Dit zijn kosten die wij gemaakt hebben door de sturing en ondersteuning van medewerkers in brede zin.

Woonlastenontwikkeling

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) publiceert jaarlijks de Atlas van lokale lasten. Men vergelijkt daarin per gemeente de woonlasten van een woning met een voor die gemeente gemiddelde waarde. De tariefaanpassingen voor de OZB, afval- en rioolheffing hebben voor een gemiddeld gezin (met eigen woning) tot de volgende woonlastenontwikkeling geleid:

Woonlastenontwikkeling	2016	2017	2018	2019
OZB Eigenaar	350,31	356,62	357,57	380,87
afvalstoffenheffing (meerpersoons)	237,00	243,48	212,76	211,56
Rioolheffing	177,36	185,52	173,52	176,64
TOTAAL	764,67	782,62	743,85	769,07

In onderstaand overzicht wordt de ontwikkeling van de woonlasten 2019 ten opzichte van 2018 van alle Twentse gemeenten weergegeven:

Huishoudens	bruto woonlasten eigenaar-gebruiker woning				stijging in % tov 2018	
	1 persoon		meerdere		1-pers	meerpers
	2.018	2.019	2.018	2.019		
Almelo	781	808	781	808	3,5	3,5
Borne	744	769	744	769	3,4	3,4
Dinkelland	746	744	774	769	-0,2	-0,7
Enschede	747	773	787	808	3,6	2,7
Haaksbergen	769	778	820	829	1,1	1,0
Hellendoorn	683	718	797	836	5,1	4,9
Hengelo	714	743	787	817	4,0	3,8
Hof van Twente	748	746	790	778	-0,3	-1,5
Losser	775	792	806	817	2,2	1,3
Oldenzaal	638	637	668	662	-0,2	-0,9
Rijssen-Holten	566	579	602	620	2,2	2,9
Tubbergen	654	666	684	692	1,7	1,1
Twenterand	657	710	697	745	8,2	6,9
Wierden	620	626	764	763	1,0	-0,1
Overijssel	688	708	755	743	2,9	-1,6
Nederland	654	672	721	740	2,8	0,7

Een huurder betaalt geen OZB. De woonlasten voor een gemiddelde huurder bedragen:

	bruto woonlasten huurder woning				stijging in % tov 2018	
	éénpersoonshuishouden		meerpersoonshuishouden		1-pers	meerpers
	2018	2019	2018	2019		
Almelo	396	407	396	407	2,7	2,7
Borne	386	388	386	388	0,5	0,5
Dinkelland	379	379	408	404	-0,1	-1,0
Enschede	475	482	515	516	1,4	0,3
Haaksbergen	462	466	513	516	0,7	0,6
Hellendoorn	342	374	456	491	9,2	7,8
Hengelo	436	462	509	536	5,9	5,3
Hof van Twente	476	471	518	502	-1,2	-2,9
Losser	179	182	209	207	2,0	-1,3
Oldenzaal	281	277	311	302	-1,5	-3,0
Rijssen-Holten	327	336	363	377	2,6	3,7
Tubbergen	184	181	215	207	-1,7	-3,8
Twenterand	386	372	426	406	-3,6	-4,7
Wierden	353	352	497	489	-0,1	-1,5
Overijssel	368	377	435	412	2,4	-5,3
Nederland	280	290	358	368	3,6	2,8

In dit overzicht is de rangorde voor de eigenaar-gebruiker van een woning op de woonlastenladder van Coelo vermeld.

Gemeente (nr. 1 heeft laagste woonlasten, nr. 387 in 2018 de hoogste, in 2019 is dit nr. 372)	2018	2019
Almelo	263	268
Borne	195	214
Dinkelland	252	215
Enschede	270	266
Haaksbergen	311	290
Hellendoorn	285	302
Hengelo	272	278
Hof van Twente	274	228
Losser	299	279
Oldenzaal	75	49
Rijssen-Holten	22	22
Tubbergen	102	84
Twenterand	120	166
Wierden	235	201

Borne is met de woonlasten van € 769 voor een eigenaar-gebruiker van een woning in 2019 met één plek verschoven van de 5e naar de 6e positie van goedkoopste gemeente in Twente. Hiermee bevindt Borne zich nog steeds rond het gemiddelde van Twente.

Kwijtscheldingsmogelijkheden

De gemeente moet bij het vaststellen van kwijtschelding landelijke regels toepassen. Binnen deze mogelijkheden zijn de volgende eigen beleidskeuzes gemaakt:

- Voor de ozb, riool- en voor de afvalstoffenheffing is kwijtschelding mogelijk, waardoor minima geen woonlasten betalen;
- Voor extra containers wordt geen kwijtschelding afvalstoffenheffing verleend en ook geen kwijtschelding rioolheffing bij een grondslag > 500m³
- Bij de normkosten van bestaan wordt uitgegaan van 100% van de bijstandsnorm;
- Ondernemers voor de privébelastingen zijn gelijkgesteld met particulieren;
- Kosten voor kinderopvang worden in aanmerking genomen als uitgaven bij de berekening van de betalingscapaciteit en;
- Bij de normkosten van bestaan voor AOW'ers wordt uitgegaan van 100% van de netto AOW-norm.

Voor de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen in het kader van het minimale beleid is voor 2019 een totaalbedrag van €154 duizend uitgekeerd.

Kwijtschelding	Begroting 2019	Realisatie 2019
Afvalstoffenheffing	124	100
Rioolheffing	67	54
Totaal	190	154

De gedeerde inkomsten voor de riool- en afvalstoffenheffing worden gecompenseerd via een verhoging van het tarief van de betreffende heffing.

Paragraaf

**Financieel Weerstandsvermogen
en Risicobeheersing**

Samenvatting

De ratio weerstandsvermogen is fors gedaald naar 1,87, maar voldoet nog steeds aan de minimale norm die met de raad is afgesproken van 1,0 tot 1,4. De daling komt voornamelijk voort uit de actualisering van de risicoprofielen voor de grondexploitaties en het loslaten van de methode dat gelijksoortige (detail)risico's op een geconsolideerd niveau worden meegenomen in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen. Het gesplitst opnemen van kleine risico's leidt tot een kwalitatief betere inschatting van de risico's en sluit daarmee aan op de uitgangspunten van de Nota reserves, voorzieningen en weerstandsvermogen die in 2019 door de raad is vastgesteld. Op basis van deze nota hebben wij ook de stille reserves uit de beschikbare weerstandscapaciteit gehaald. Dit heeft tevens een verlaging tot de ratio van het weerstandsvermogen tot gevolg.

Inleiding

Om de financiële positie van de gemeente te kunnen beoordelen brengen we het weerstandsvermogen in kaart. Het weerstandsvermogen is de mate waarin de organisatie in staat is middelen vrij te maken, de beschikbare weerstandscapaciteit, om onverwachte financiële tegenvallers (risico's) op te kunnen vangen. De financiële kengetallen geven een aanvullend inzicht in de weer- en wendbaarheid van de gemeente en hoeveel financiële ruimte er is om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken.

Uitgangspunt van deze paragraaf is de Nota risicomangementbeleid 2009 en de Nota reserves, voorzieningen en weerstandsvermogen 2019. Deze laatste nota is een samenvoeging van de Nota reserves en voorzieningen 2011 en de Nota weerstandsvermogen 2010. De belangrijkste wijzigingen zijn de afschaffing van de toerekening van de bespaarde rente, de nieuwe stelpost structurele beleidsontwikkelingen, het niet meer opnemen van de stille reserves in de beschikbare weerstandscapaciteit en tenslotte de actualisatie van een aantal reserves.

Beschikbare weerstandscapaciteit

Beschikbare weerstandscapaciteit (x (€ 1.000))	Begroot	Werkelijk
Onbenutte belastingcapaciteit	0	0
Begrotingsoverschot komende jaren	0	0
Structurele weerstandscapaciteit	0	0
Algemene reserve	5.729	5.628
Algemene reserve grondexploitatie	6.565	5.551
Reserve beleidsontwikkeling	4.779	2.816
Post onvoorzien	63	8
Incidentele weerstandscapaciteit	17.136	14.003
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	17.136	14.003

Toelichting

Structurele weerstandscapaciteit

Middelen die permanent (structureel) kunnen worden ingezet om tegenvallers in de begroting (exploitatie) op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van de bestaande taken.

- Onbenutte belastingcapaciteit

In de gemeente Borne is geen sprake van onbenutte belastingcapaciteit. Gezien de OZB norm artikel 12 is de onbenutte belastingcapaciteit nihil. Ten aanzien van rioolrechten, afvalstoffenheffing, geldt dat deze max 100% kostendekkend mogen zijn. Bij overige heffingen of leges die niet 100% kostendekkend zijn is een verhoging van het tarief niet reëel, waardoor ook op deze onderdelen geen sprake is van onbenutte belastingcapaciteit.

- Begrotingsoverschot komende jaren

Er wordt geen begrotingsoverschot verwacht de komende jaren.

Incidentele weerstandscapaciteit

Het vermogen om calamiteiten en andere éénmalige tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat deze invloed hebben op de voortzetting van taken op het te gelden niveau.

- **Algemene reserve**
De Algemene reserve kan volledig worden gezien als buffer om financiële tegenvallers op te vangen. Wel zijn door de raad afspraken gemaakt over het doel en het gebruik van de reserve.
- **Algemene reserve grondexploitatie**
Op grond van het voorzichtigheidsbeginsel worden voorziene verliezen in de jaarrekening opgenomen zodra zij bekend zijn. Positieve resultaten, ofwel winsten, worden pas verwerkt als zij met voldoende zekerheid vaststaan en dus zijn gerealiseerd. Vanwege dit uitgangspunt wordt de stand van de reserve gehanteerd in de berekening van de weerstandscapaciteit.
- **Reserve beleidsontwikkeling**
De Reserve beleidsontwikkeling kan, uitgezuiverd van verplichtingen, gebaseerd op door de raad genomen besluiten, volledig worden meegenomen als weerstandscapaciteit.
- **Post onvoorzien**
De algemene post onvoorzien is, op basis van een bedrag per inwoner, geraamd op € 63.000. Hiervan is € 55.000 ingezet voor de verhoging van de WA premie en de invoering BGT.

Benodigde weerstandscapaciteit

Periodiek worden de risico's van de organisatie beoordeeld. Een risico is te definiëren als een onzekere gebeurtenis of omstandigheid met één of meerdere mogelijke oorzaken en met negatieve gevolgen op het behalen van de doelstellingen van onze gemeente.

Medio augustus 2019 zijn de risicoprofielen geactualiseerd. De top 10 risico's van zowel de lijnorganisatie en projecten als de grondexploitatie worden hieronder weergegeven.

Lijn- en projectorganisatie

10 belangrijkste financiële risico's (lijnorganisatie en projecten)				
Nr.	Risico	Gevolgen	Kans	Financieel gevolg
1.	Strategisch project verbindingsweg	Verbindingsweg/onderdoorgang kan niet gerealiseerd worden binnen eigendomsgrens (na verwerving)	- Extra grondverwerving noodzakelijk, vertraging. Of andere bouwmethode aannemer (extra kosten). - Budgetoverschrijding die opgelost moet worden met versobering.	25% Max. € 500.000
2.	Strategisch project verbindingsweg	Grondwaterstanden blijken in werkelijkheid anders dan aangenomen.	- Over- of onderdimensionering van de betondoorsnedes van de verdiepte ligging. - De lengte van de betonnen constructie is te kort of te lang om de drooglegging van het spoor te garanderen. - Extra kosten voor fundering (zwaardere akkers).	35% Max. € 250.000

3.	Team Welzijn en educatie	Decentralisatie: Autonome groei van de vraag naar jeugdzorg en WMO.	- Opstuwing van water aan de ene zijde en verdroging aan de andere zijde, waarvoor maatregelen genomen moeten worden (50/60 m2 beton extra). Overschrijden van budgetten.	20%	Max. € 400.000
4.	Team bedrijfsvoering	Privacy: Onzorgvuldig/onrechtmatig verwerken van persoonsgegevens.	- Imagoschade. - Onderzoek/boetes toezicht houdende autoriteit (AP). - Schadeclaims.	75%	Max. € 100.000
5.	Productgroep Uitvoering	Achterstand in groot onderhoud en het niet tijdig vervangen van gemeentelijke kapitaalgoederen	- Dit kan leiden tot ingrijpender en duurder onderhoud en/of schadeclaims als gevolg van het niet voldoen aan de zorgplicht (aansprakelijkheidstelling voor schade op grond van art. 6:174 BW).	15%	Max. € 500.000
6.	Strategisch project verbindingsweg	Tijdens realisatie aantreffen van onvoorziene objecten in de bodem (archeologische vondst, verontreinigingen, etc.)	- Werkzaamheden (deels) stil moeten leggen. - Aannemer brengt verdragingskosten in rekening. - Kosten voor o.a. opruimen NGCE, archeologische vondsten, bodemsanering.	25%	Max. € 250.000
7.	Project het Wooldrik	Besluit om fase II van het project niet door te laten gaan.	- Een deel van de voorbereidingskosten heeft geen effect/nut gehad op gestelde doel. - Draagvlak bij vereniging/inwoners wordt beschadigd.	10%	Max. € 500.000
8.	Productgroep I&T	Door faillissement of overnames leverancier softwaretoepassingen, of een monopolie positie van de leverancier.	- Extra kosten en gevaar voor continuïteit.	50%	Max. € 100.000
9.	Team Ondersteuning	Er worden verplichtingen aangegaan (al dan niet vanuit inkoop en aanbesteding) zonder dat er een geldend contract aan ten grondslag ligt.	- Dit kan leiden tot (extra) aansprakelijkheid. Tevens worden aanbestedingsrichtlijnen niet consequent toegepast. Hierdoor is er	50%	Max. € 100.000

<p>10. Verbonden partijen</p>	<p>Volgens de van kracht zijnde richtlijnen voor het verkrijgen van "grip" op verbonden partijen wordt niet of onvoldoende volgens het good governance principe (sturen, beheersen, verantwoorden, toezicht) gewerkt.</p>	<p>een risico op onrechtmatig handelen. - De volledigheid van het contractbeheersysteem (Facilitor) is niet vast te stellen. Geld - De gemeente heeft als eindverantwoordelijke geen of onvoldoende zicht op/inzicht in de (financiële) risico's die de gemeente loopt bij een verbonden partij. Risico's worden niet tijdig gesignaleerd. Prestatieafspraken met externe partijen worden niet altijd gerealiseerd. Er kan geen oordeel worden gegeven over het in control zijn van de extern uitvoerende organisaties, Imago - De gemeente is eindverantwoordelijk voor de uitvoering/prestatie van derden</p>	<p>10% Max. € 350.000</p>
-------------------------------	---	---	---------------------------

Grondexploitatie

10 belangrijkste financiële risico's Grondexploitaties (excl. XL Businesspark)					
Nr. Risiconummer	Risico	Gevolgen	Kans	Financieel gevolg	
1.	Bornsche Maten	<p>Een situatie waar sprake is van stagnatie in de gronduitgifte door een (geringe) verslechtering van de economische situatie of stagnatie op de vastgoedmarkt.</p>	<ul style="list-style-type: none">- De uitgifte van bouwgronden start later of stagneert tijdelijk.- De fasering van de investeringen en opbrengsten in de tijd verlopen niet volgens oorspronkelijke inschatting/planning waardoor extra renteverliezen optreden.- De gronden worden niet tegen de geraamde prijzen afgezet, of de toekomstige opbrengstenstijging is te optimistisch ingeschat.- Aan de kostenkant voltrekt zich een prijsstijging welke niet kan worden gecompenseerd door een verhoging van de opbrengsten uit grondverkoop.- Er is sprake van een rentestijging gedurende de resterende looptijd van het plan.	50%	Max. € 5.900.000
2.	Bornsche Maten	<p>Het mogelijk niet kunnen voldoen aan de contractuele verplichtingen richting diverse private partijen. Er is een kans dat niet alle aangegane verplichtingen kunnen worden nagekomen en hiervoor een schadevergoeding moet worden betaald.</p>	<p>Dit kan leiden tot schadeclaims</p>	50%	Max. € 1.800.000
3.	De Veldkamp	<p>Een situatie waar sprake is van een (geringe) verslechtering van de economische situatie of stagnatie op de vastgoedmarkt.</p>	<p>Zie onder risico 1.</p>	50%	Max. € 1.757.000

4.	Olde Engberink	Regionale afspraken die leiden tot schrappen verdere verkoop nog uit te geven kavels en deze terug te brengen naar agrarische bestemming.	Helpt van de kavels dienen te worden afgewaardeerd.	30%	Max. € 1.680.000
5.	Bornsche Maten	Scopewijzigingen in het projectplan	Wanneer 'de Knip' in de Rondweg niet wordt gerealiseerd zijn er schadeclaims te verwachten.	50%	Max. € 1.000.000
6.	De Kollergang	Een (geringe) verslechtering van de economische situatie of stagnatie op de vastgoedmarkt.	-Het niet behalen van het beoogde maatschappelijke doel. - Een financieel tekort op de grondexploitatie Kollergang. Project afsluiten zonder verdere kaveluitgifte.	30%	Max. € 1.224.000
7.	De Kollergang	Een situatie waar sprake is van een (geringe) verslechtering van de economische situatie of stagnatie op de vastgoedmarkt.	Zie onder risico 1.	50%	Max. € 590.000
8.	Bornsche Maten	Extra archeologisch onderzoek: Binnen het plangebied liggen enkele verdachte locaties. Afhankelijk van wat er op deze locaties wordt gevonden kan het huidige budget worden overschreden.	Extra kosten.	50%	Max. € 500.000
9.	Olde Engberink	Een situatie waar sprake is van een (geringe) verslechtering van de economische situatie of stagnatie op de vastgoedmarkt.	Zie onder risico 1.	50%	Max. € 447.500
10.	Bornsche Maten	Onvoldoende dossiervorming met mogelijke financiële gevolgen voor de gemeente.	-	30%	Max. € 500.000

Risicokaart

Op basis van het volledige risicoprofiel is de benodigde weerstandscapaciteit bepaald met een statistisch rekenmodel. Dit model gaat er vanuit dat niet alle risico's op hetzelfde moment en in volledige vorm plaats vinden. Hiervoor gebruiken we een zekerheidspercentage van 90%.

Op basis van de meest recente risico-inventarisatie en simulatie is de benodigde weerstandscapaciteit € 7.504.747.

Weerstandsvermogen

Op basis van de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit ziet de ratio er als volgt uit:

	Begroot 2019	Begroot 2019*	Werkelijke 2019
Beschikbare weerstandscap.	19.993.500	15.593.500	14.003.000
Ratio weerstandsvermogen	----- = 3,30	----- = 2,57	----- = 1,87
Benodigde weerstandscap.	6.057.000	6.057.000	7.505.000

* incl. correctie stille reserves

De ratio weerstandsvermogen is ten opzichte van het uitgangspunt in de begroting 2019 fors gedaald. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de stijging van de benodigde weerstandscapaciteit (begroot € 6 miljoen naar werkelijk € 7,5 miljoen). Deze stijging is een gevolg van de actualisering van de risicoprofielen voor de grondexploitaties en het loslaten van de methode dat gelijksoortige (detail)risico's op een geconsolideerd niveau worden meegenomen in de berekening. Het separaat opnemen van (detail)risico's leidt tot een kwalitatief betere inschatting van de risico's en sluit daarmee aan op de uitgangspunten van de Nota reserves en voorzieningen en weerstandsvermogen van 2019. Dat is ook de reden waarom de stille reserves uit de beschikbare weerstandscapaciteit zijn gehaald. Ondanks de daling van de ratio voldoet deze nog steeds aan de door de raad gestelde norm met betrekking tot het weerstandsvermogen (1,0-1,4).

Kengetallen

(x € 1.000)	Signaleringswaarde	2018	2019	2019
1a Netto schuldquote	0% - 100%	140%	145%	154%
1b Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	0% - 100%	140%	145%	153%
2 Solvabiliteitsratio	> 30%	26%	26%	22%
3 Grondexploitatie	5% van de begrotingsomvang	81%	78%	131%
4 Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	0%	0%
5 Belastingcapaciteit	Landelijk gemiddelde woonlasten 201(: 740	103%	103%	104%

De berekening achter de kengetallen is beschreven in de ministeriële regeling tot vaststelling kengetallen. De betekenis van de getallen wordt hieronder toegelicht:

Netto schuldquote

De schuldquote is een maat voor de hoeveelheid schulden ten opzichte van het totaal saldo van de baten (excl. mutaties op de reserves). Afhankelijk of een gemeente net grote investeringen achter de rug heeft, is de netto schuldquote hoger of lager. Normaal bevindt de netto schuldquote van een gemeente zich ergens tussen de 0% en 100%. De VNG geeft als leidraad dat, wanneer de netto schuldquote boven de 130% komt, dit een punt van aandacht moet zijn. De schuldquote in Borne is hoog vanwege de aangetrokken middelen voor de grondexploitaties.

Solvabiliteit

De solvabiliteitsratio laat zien hoe groot het deel van het balanstotaal uit het eigen vermogen bestaat. Hoe hoger het kengetal, hoe hoger het eigen vermogen in verhouding is. Vanuit de VNG is gesteld dat een solvabiliteitsratio onder de 20% onwenselijk is en dat een norm van boven de 30% goed is. Met een gemiddeld solvabiliteitspercentage van rond de 22% zit Borne nog boven de minimum norm.

De daling ten opzichte van de begroting is te verklaren doordat het eigen vermogen is gedaald.

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft aan hoe groot de balanswaarde van de gronden is, ten opzichte van de totale baten van de gemeente. Een lager kengetal betekent een kleinere balanswaarde van de gronden en dus minder (mogelijke) risico's. Bij risico's valt te denken aan kosten die gemaakt zijn voor het bouwrijp maken van de gronden maar waarbij de kavels niet verkocht worden. Door wijzigingen in de BBV richtlijnen moet tussentijds winst genomen worden wanneer deze wordt verwacht, de zogenaamde percentage of completion methode (POC methode). Daarnaast zijn de opbrengsten door de verkoop van kavels hoger dan de kosten die de gemeente maakt.

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte wordt aangegeven als een percentage op basis van de structurele baten en lasten. Hoe hoger het percentage, hoe meer structurele ruimte. Voor 2019 staat dit percentage op 0%, dit houdt in dat er geen structurele ruimte in de exploitatie is.

Gemeentelijke belastingcapaciteit

Dit kengetal geeft aan hoe de gemiddelde woonlasten binnen de gemeente zich verhouden tot het landelijk gemiddelde. De gemiddelde woonlasten liggen 4% boven het landelijk gemiddelde. Ten opzichte van de regionale gemeenten bevindt Borne zich rond het gemiddelde. Er is relatief weinig ruimte om belastingen te verhogen.

Paragraaf

Onderhoud kapitaalgoederen

Samenvatting

De kapitaalgoederen in onze openbare ruimte zijn: wegen, water, openbare verlichting, openbaar groen, straatmeubilair, begraafplaatsen, civieltechnische kunstwerken, sportvelden, afvalcontainers, speelvoorzieningen, riolering en gebouwen. In 2019 komen de totale onderhoudskosten van deze kapitaalgoederen uit op € 4,3 miljoen, dat is vrijwel gelijk aan de begroting.

Een aantal onderhoudswerkzaamheden en ontwikkelingen in 2019 zijn:

- Verrichten van groot asfaltonderhoud, aanbrengen van diverse slijtlagen en groot onderhoud aan halfverharde paden binnen de kom en in het buitengebied.
- De twee-jaarlijkse wegeninspectie heeft aangetoond dat het niveau waarop de wegen worden onderhouden, langzaam leidt tot een verdere achteruitgang van het wegennet.
- De plannen voor grootschalige vervanging van de openbare verlichting zijn verder uitgewerkt en aansluitend aanbesteed.
- Voor de invoering van Diftar per 1 januari 2020 zijn op het gebied van afvalcontainers de nodige aanpassingen doorgevoerd.
- Voor groot onderhoud van riool is extra aandacht uitgegaan naar vervanging en vernieuwing van verouderde rioolgemalen en de aanpak van boomwortelingroei in de riolering.
- De realisatie van omvormingen van het openbaar groen, waarbij steeds de samenwerking is gezocht met omwonenden en wijkverenigingen. De toename van de populatie eikenprocessierups heeft geleid tot een forse overschrijding van het toegekende budget voor de bestrijding van deze plaagdruk.
- De ontwikkelingen in kunstgras gaan door en ook aan natuurgras worden andere eisen gesteld. Vooruitlopend op de vervanging van de kunstgrasmatten is de natuurgrasmat bij NEO gerenoveerd.
- Speeltoestellen zijn gecontroleerd op veiligheid en functionaliteit. Het onderhoud van de speeltoestellen is gebaseerd op de bevindingen uit deze controles.

Inleiding

Met het onderhoud van de kapitaalgoederen is een substantieel deel van de gemeentelijke begroting gemoeid. De paragraaf kapitaalgoederen is een instrument voor de raad om jaarlijks de kaderstellende en controlerende rol uit te kunnen voeren.

In de openbare ruimte onderscheiden we de volgende kapitaalgoederen:

- wegen	- water
- openbare verlichting	- openbaar groen
- straatmeubilair	- begraafplaatsen
- civieltechnische kunstwerken	- sportvelden
- afvalcontainers	- speelvoorzieningen
- riolering	- gebouwen

Hieronder wordt ingegaan op de genoemde kapitaalgoederen, waarbij inzicht wordt gegeven in het beleidskader, de zaken die in 2019 zijn gerealiseerd en de bijbehorende kosten.

Wegen

Realisatie 2019

In 2019 is groot asfaltonderhoud verricht in de Ververstraat en de Groene weg. Daarnaast zijn diverse slijtlagen aangebracht, onder meer op de Oude Postweg, de Dikkerslaan, fietspad Azelosestraat, de Bekkingvelderweg en de Hertmerweg. De halfverharde paden binnen de kom en in het buitengebied hebben in 2019 een groot onderhoudsbeurt gehad. Om verdere schade te voorkomen is er ook weer geïnvesteerd in reparatie van asfaltwegen en scheurvulling. In 2019 is ook de 2 jaarlijkse wegeninspectie gehouden. Hieruit bleek dat het C-niveau waarop de wegen worden onderhouden langzaam maar zeker leidt tot een verdere achteruitgang van het wegennet. Een ruwe indicatie op basis van de inspectie geeft aan dat er voor een bedrag van 3 miljoen achterstallig onderhoud is. Niettemin lukt het nog steeds om de veiligheid voor fietsers en voetgangers redelijk te borgen. Dit is mede te danken aan het klein onderhoud dat binnen de DVO met Twente Milieu wordt uitgevoerd op basis van halfjaarlijkse inspecties.

Openbare verlichting

In 2019 zijn de voorbereidingen getroffen voor een nieuw, aan de tijd aangepast beleidsplan voor de openbare verlichting. Dit plan zal in de loop van 2020 aan het bestuur worden voorgelegd.

Realisatie 2019

In 2019 zijn de plannen voor grootschalige vervanging van de openbare verlichting verder uitgewerkt en zijn deze werkzaamheden aansluitend aanbesteed. De firma Heijmans zal deze vervanging uitvoeren in 2020.

Straatmeubilair

Realisatie 2019

Door een gewijzigde prioritering van werkzaamheden konden er geen vervangingswerkzaamheden voor straatmeubilair worden uitgevoerd in 2019.

Civieltechnische kunstwerken

Realisatie 2019

In 2018 zijn alle noodzakelijke renovatie - en vervangingswerkzaamheden voor de bruggen uitgevoerd op basis van de Nota Kapitaalgoederen 2017 - 2020. Vanaf 2019 vindt er jaarlijks een inspectie plaats. Uit de inspectie van 2019 zijn geen bijzondere zaken naar voren gekomen.

Afvalcontainers

In 2019 is een nieuwe fase in het afvalbeleid aan het bestuur voorgelegd. Dit heeft uiteindelijk geresulteerd in de keuze voor Diftar. De voorbereidingen hiervoor zijn getroffen in 2019.

Realisatie 2019

Voor de invoering van Diftar per 1 januari 2020 zijn op het gebied van afvalcontainers de nodige aanpassingen doorgevoerd. Zo zijn de eigen minicontainers afgeschreven en vervangen door leasecontainers. Hierdoor vallen de containers niet meer onder de eigen kapitaalgoederen.

Water en riolering

Realisatie 2019

Volgens de DVO zijn de opgedragen beheer- en onderhoudswerkzaamheden door Twente Milieu voltooid. Voor groot onderhoud is extra aandacht uitgegaan naar vervanging en vernieuwing van verouderde rioolgemalen en de aanpak van boomwortelingroei in de riolering. Daarnaast is de NEN3140 keuring voor rioolgemalen uitgevoerd. De geconstateerde knelpunten van de NEN keuring zijn door Twente Milieu in het najaar opgepakt. De data en meldingen worden bijgehouden in een geavanceerd beheerprogramma waar de gemeente, middels een licentie, toegang tot heeft voor een eventueel controlerende taakstelling.

Een groot deel van de rioolinspectie heeft plaatsgevonden in het centrum en omgeving van kern Borne. Daarnaast is het inspectieprogramma conform de maatstaven van het gemeentelijk rioleringsplan uitgevoerd. In het GRP staan de zwakkere riolen omschreven en genoemd om te vervangen. Bij constatering van ernstige schadebeelden wordt acuut actie genomen tot verbetering. Relinen (in het bestaande riool een nieuwe wand aanbrengen) is de laatste tijd een veel gebruikte toepassing om het riool weer in goede staat te brengen. In combinatie met andere (ondergrondse) werken is rioolvervanging vaak een logische en doelmatige oplossing.

Tot het jaarlijks onderhoudsprogramma hoort ook de jaarlijkse reiniging van drainage. Drainage zorgt namelijk voor een goede en juiste regulatie van de grondwaterstanden, met name in de winterperiode als het grondwater stijgt.

Borne heeft als watervisie om het hemelwater en grondwater niet meer, met het afvalwater, af te voeren naar de zuivering. Uitgangspunt is om het schone water lokaal vast te houden en te bergen. Met name de onderwerpen van verdroging, wateroverlast en hitte is zeer actueel. Het deltaplan ruimtelijke adaptatie en zoetwatervoorziening Oost Nederland (ZON) zijn landelijke aanjagers. Voor de planontwikkeling Wensink-Zuid is namens ZON subsidie verstrekt.

Groen

Realisatie 2019

In 2019 zijn verschillende omvormingen van het openbaar groen gerealiseerd, waarbij steeds de samenwerking is gezocht met omwonenden en wijkverenigingen:

- Omvorming van de Oude Weerselosestraat
- Omvorming van de Goudenregenstraat
- Omvorming van het binnenterrein van de Wanne
- Vervangen van bomen aan het Buntgras
- Omvorming van de vijver in de Hoge Maat
- Aanpassing van het groen in de Fazantstraat

De toename van de populatie eikenprocessierups heeft geleid tot een forse overschrijding van het toegekende budget voor de bestrijding van deze plaagdruk.

Begraafplaatsen

Realisatie 2019

In 2019 zijn we bezig geweest met de uitwerking van de plannen voor de vervanging van de werkloods en het beheerdersgebouw. Deze plannen zijn tot stand gekomen met de verschillende begrafenisverenigingen, en besproken met omliggende bewoners. De realisatie is gepland medio 2020.

Sportvelden

Realisatie 2019

Sportpark 't Wooldrik bruist. De ontwikkelingen in kunstgras gaan door en ook aan natuurgras worden andere eisen gesteld. Vooruitlopend op de vervanging van de kunstgrasmatten is de natuurgrasmat, veld 5 bij NEO gerenoveerd. Na de zomerstop is ook veld 2 van VV Borne gerenoveerd. In de zomer van 2020 moet het kunstgras van veld 4 van NEO vervangen worden. Hiervoor zitten we nu in een onderzoeksfase. De komst van een noninfill variant van kunstgras is, als vervanging voor veld 4, vanuit milieuoogpunt heel interessant.

Speelvoorzieningen

Realisatie 2019

Alle speeltoestellen worden gecontroleerd op veiligheid en functionaliteit. Het onderhoud van de speeltoestellen is gebaseerd op de bevindingen uit deze controles.

Vooruitlopend op het speelbeleid welke voor besluitvorming gereed staat, is een voorziening "spelen in het groen" aan de Oude Weerseloseweg gerealiseerd. Samen met kinderen van de basisscholen het Prisma en 't Iemnschelf is een ontwerp gemaakt voor een speelvoorziening in een groenstrook. Deze voorziening is door middel van co-financiering vanuit de Provincie Overijssel gerealiseerd.

Gebouwen

Realisatie 2019

Er is sprake geweest van meer verhuuropbrengsten binnen het gemeentelijk vastgoed.

Voor alle gebouwen wordt in principe uitgegaan van het plegen van sober, duurzame en vooral doelmatig onderhoud. Voor de Bieffel is naast dit technische aspect ook geanticipeerd op de relatief korte exploitatieperiode, om het plegen van onnodig onderhoud en daarmee desinvestering te voorkomen. Dit is een continue proces.

Na verkoop van de voormalige school de Zonnebloem "Akker 7" bleek er sprake te zijn van een bodemverontreiniging. Als eigenaar van de grond heeft de gemeente de verontreiniging op haar kosten laten saneren. Het merendeel van de kosten is door middel van subsidie gedekt.

Overzicht onderhoudskosten

Onderdeel	Toelichting op taakveld	Begroot	Werkelijk
Afval	7.3 Afval	-	-
Begraafplaatsen	7.5 Begraafplaatsen	233.500	203.429
Gebouwen	0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	196.000	308.235
	0.4 Overhead	89.500	90.740
	2.2 Parkeren	25.500	7.312
	5.5 Monumenten	10.000	3.789
Openbaar groen	5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	1.617.270	1.586.863
Speelvoorzieningen	5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	88.000	79.421
Sportaccommodaties	5.2 Sportaccommodaties	228.000	232.998
Wegen	2.1 Verkeer en vervoer	906.000	947.836
Openbare verlichting	2.1 Verkeer en vervoer	120.500	45.097
Civiele kunstwerken	2.1 Verkeer en vervoer	31.500	-
Straatmeubilair	2.1 Verkeer en vervoer	107.000	110.399
Water en riolering	5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie	122.500	67.682
	7.2 Riolering	574.000	575.497
Totaal		4.349.270	4.259.298

In bovenstaande tabel staan begrote en gerealiseerde bedragen per onderdeel weergegeven. Een nadere uitleg over de verschillen is te vinden in jaarrekening onder het onderdeel toelichting op het betreffende taakveld.

Paragraaf Financiering

Samenvatting

De boekwaarde van de bezittingen van de gemeente bedraagt per 1 januari 2019 afgerond € 50 miljoen. Deze bezittingen zijn integraal gefinancierd. Per ultimo 2019 heeft de gemeente Borne een vaste schuld van € 67.854.935. Hierover is in 2019 een rente betaald van 2,78%. De treasury-activiteiten hebben zich in 2019 afgespeeld binnen de ruimte van de geldende renterisiconorm. Met ingang van 2019 heeft de raad besloten om geen bespaarde rente meer te berekenen over het eigen vermogen. Het renteomslagpercentage bedroeg in 2019 0,5%.

Inleiding

De Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet fido) geeft de kaders aan waarin decentrale overheden de treasuryactiviteiten moeten uitvoeren. Het doel hiervan is de bevordering van een gezonde financiering en handhaving van de positie op de kapitaalmarkt.

Renteberekening

In 2019 is over de langlopende schuld gemiddeld 2,78% rente betaald. In 2019 is besloten om geen bespaarde rente (rente over eigen reserves) meer te berekenen.

Kortlopende geldleningen

Met de Bank Nederlandse Gemeenten is een overeenkomst afgesloten waarin de kredietlimiet onder de Overeenkomst Bancaire dienstverlening met ingang van 2011 is vastgesteld op € 6.405.000.

Deze kredietlimiet is gekoppeld aan het begrotingstotaal en is in 2019 niet geactualiseerd.

Vaste schuld

De som van de vaste schuld bedraagt € 67.854.935. Hiervan is een bedrag € 85.909 aan door derden belegde gelden. In 2019 is een bedrag van € 3.766.952 aan vaste geldleningen afgelost. Er zijn geen nieuwe langlopende geldleningen aangetrokken.

Verstreckte vaste geldleningen

Per 31-12-2019 zijn de volgende leningen verstrekt:

• SvN Startersleningen	€ 1.793.579
• Hypothecaire geldleningen aan ambtenaren	€ 611.257

Voor deze leningen wordt rente ontvangen volgens een overeengekomen percentage.

Renterisicobeheer

Renterisicobeheer omvat het beperken van de invloed van (externe) rentewijzigingen op de financiële resultaten van de gemeente. De Wet fido beschrijft hiervoor twee normen, de renterisiconorm en de kasgeldlimiet.

Renterisiconorm

Het renterisico is gelijk aan de som van het bedrag aan herfinanciering van vaste schuld (betaalde aflossingen) en het bedrag aan renteherziening op de vaste schuld (renteherziening op leningen). Dit komt neer op het totale bedrag van langlopende leningen waarvan het te betalen rentepercentage wijzigt. Voor gemeentes is de norm vastgesteld op maximaal 20% van het begrotingstotaal.

In 2019 hebben de treasury-activiteiten zich afgespeeld binnen ruimte van de renterisiconorm.

Ook voor de jaren na 2019 laat de financieringsplanning geen overschrijding zien.

Renterisiconorm (* €1.000)	Begroot 2019	Realisatie 2019
Begrotingstotaal	65.038	67.855
Renterisiconorm in procenten	20%	20%
Renterisiconorm in bedrag	13.008	13.571
Renteherzieningen op leningen	0	0
Betaalde aflossingen	3.774	3.767
Renterisico	3.774	3.767
Ruimte (+) / overschrijding (-) renterisiconorm	9.234	9.804

In 2019 hebben de treasury-activiteiten zich afgespeeld binnen ruimte van de renterisiconorm.

Ook voor de jaren na 2019 laat de financieringsplanning geen overschrijding zien.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is bedoeld om de kortlopende schuld te beheersen en wordt elk kwartaal getoetst. Indien de kasgeldlimiet drie kwartalen op rij overschreden dreigt te worden, moet de schuld geconsolideerd worden, ofwel omgezet naar een langlopende schuld.

Voor gemeentes is de norm vastgesteld op maximaal 8,5% van het begrotingstotaal.

Kasgeldlimiet (* € 1.000)	Begroting 2019	Realisatie Q1	Realisatie Q2	Realisatie Q3	Realisatie Q4
Begrotingstotaal	65.038	65.038	65.038	65.038	65.038
Kasgeldlimiet in procenten	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Kasgeldlimiet in bedrag	5.528	5.528	5.528	5.528	5.528
Omvang vlottende schulden	0	-16.165	-18.779	-12.743	-13.541
Omvang vlottende middelen	0	3.252	11.290	7.902	4.030
Netto vlotende schuld	-	-12.913	-7.489	-4.841	-9.511
Ruimte (+) / Overschrijding (-) kasgeldlimiet	5.528	-7.385	-1.961	687	-3.983

De kasgeldlimiet is enkel in kwartaal 3 niet overschreden. De kasgeldlimiet is geen drie kwartalen op rij overschreden. Hiermee voldoende we aan geldende wetgeving. Ook na 2019 zullen op basis van de ruimte binnen de kasgeldlimiet en een liquiditeitenplanning de treasury-activiteiten worden uitgevoerd.

Renteschema

a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	€ 1.993.641,24
b.	De externe rentebaten (idem)	<u>-€ 329.302,15</u>
	Saldo rentelasten en rentebaten	€ 1.664.339,09
c1.	De rente die aan de grondexploitatie is doorberekend (1,80 % van 81.925.295,30)	€ 1.474.655,33
c2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld is toegerekend	€ 0,00
c3.	De rentebaar van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (=projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld is toegerekend	<u>€ 0,00</u>
		-€ 1.474.655,33
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	€ 189.683,76
d1.	Rente over eigen vermogen	€ 27.591,00
d2.	Rente over voorzieningen	<u>€ 0,00</u>
	Totaal werkelijk aan taakvelden toe te rekenen rente	€ 217.274,76
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag 0,5%)	<u>-€ 248.900,50</u>
f.	Renteresultaat op het taakveld Treasury	-€ 31.625,74

Toelichting:

De boekwaarde van de activa die integraal zijn gefinancierd per 1 januari 2019 bedraagt afgerond € 50 miljoen. Bij een omslagpercentage van 0,5% kan de resterende toe te rekenen rente worden doorbelast.

Paragraaf **Bedrijfsvoering**

Samenvatting

In de paragraaf bedrijfsvoering bij de jaarrekening wordt inzicht gegeven over hetgeen afgelopen jaar is uitgevoerd en gerealiseerd op het gebied van de bedrijfsvoering van de gemeente Borne. Met bedrijfsvoering worden bedrijfsprocessen bedoeld die nodig zijn om de beleidsdoelstellingen uit de programma's te realiseren.

Kwaliteit en dienstverlening

De gemeentelijke dienstverlening wordt gemonitord door deelname aan de tweejaarlijkse burgerpeiling www.waarstaatjegemeente.nl. Het gemiddelde rapportcijfer dat de inwoners in 2019 gaven voor de dienstverlening van de gemeente is gezakt van een 7,0 naar een 6,8. Deze score ligt gelijk aan het landelijk gemiddelde. De digitale dienstverlening werd in 2019 gewaardeerd met 6,8.

In 2019 bezochten 6.924 inwoners de balies in de Publiekshal. 35 % van de bezoekers komt op afspraak. De gemiddelde wachttijd aan de balie bedroeg 4.51 minuten. Het aantal bezoekers van het digitale loket daalde naar 2.741. In het call-center werden 17.631 telefoontjes afgehandeld.

Personeel

Vanuit kwaliteits- en kostenoverweging zijn we overgestapt van een regionale (Regio Twente) naar een landelijke salarisverwerker (RAET Visma) en is gewerkt aan het verder verbeteren en digitaliseren van personeelswerkprocessen. De Wet normalisatie rechtspositie arbeidsvoorwaarden (WNRA) is grotendeels uitgevoerd. Vanuit goed werkgeverschap hebben alle werknemers een arbeidsovereenkomst aangeboden gekregen en is er verder gewerkt aan de actualisatie van de arbeidsvoorwaarden. De formatie is ten opzichte van 2018 gedaald met 6,5 fte en komt uit op 122 fte. Organisatiebreed is het aantal ingehuurde werknemers ten opzichte van 2018 (31%) in 2019 (26,7%) met 4,3% gedaald en werken we er – op basis van landelijk met vakbonden gemaakte afspraken - naartoe dat er alleen nog wordt ingehuurd op projecten en bij ziekte en pieken in de werkzaamheden. De ingezette daling heeft er echter niet toe geleid dat we zijn uitgekomen op een inhuurpercentage van 21%. De oorzaken hiervan zijn onder andere: het verloop van het proces basis op orde, de nog af te ronden besluitvorming ten aanzien van het sociaal domein en de invulling van projectleiding.

Informatieveiligheid en privacy

Het jaar 2019 is ingesteld als overgangsjaar voor de transitie van Baseline Informatiebeveiliging voor Gemeenten (BIG) naar de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). In de jaarrapportage privacy en informatieveiligheid (april 2019) is geconstateerd dat Borne nog onvoldoende privacy-volwassen is. Op basis van de BIO heeft in 2019 ten aanzien van de gemeentelijke informatiehuishouding een risico inventarisatie en evaluatie (RI&E) plaatsgevonden. Als onderdeel van deze RI&E is een zogenaamde gap analyse uitgevoerd waarbij het verschil in kaart is gebracht tussen richtlijnen voor informatieveiligheid uit de BIO en de huidige situatie. De BIO bestaat uit 249 maatregelen, waarvan op dit moment ongeveer 68% (geheel of deels) door de gemeente is geïmplementeerd. Over het totaal gezien is de score onder het gemiddelde te noemen.

Privacy

In de jaarrapportage privacy en informatieveiligheid (april 2019) is geconstateerd dat Borne nog onvoldoende privacy-volwassen is. De belangrijkste aanbevelingen waren het vaststellen van privacybeleid en het organisatorisch verankeren van de rol van coördinator privacy (privacy officer).

Eind 2019 heeft het college van B en W een voorgenomen besluit genomen over het privacybeleid. Na instemming van de ondernemingsraad wordt het beleid in 2020 definitief vastgesteld.

De invulling van de rol van coördinator privacy is onderdeel van de organisatieontwikkeling en om die reden in 2019 nog niet structureel verankerd. In 2019 zijn geen gegevensbeschermingseffect-beoordelingen uitgevoerd. Wel is een aantal verwerkersovereenkomsten afgesloten.

Datalekken

Incidenten met persoonsgegevens moeten in bepaalde situaties, als er mogelijk sprake is van een risico voor betrokkenen, worden gemeld aan de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). In 2019 zijn 13 incidenten gemeld (2018: 12). De oorzaak was vanwege menselijk handelen. In 7 (2018: 8, 2017: 2) situaties waren er

persoonsgegevens bij betrokken waarvan in 6 (2018: 3, 2017: 1) gevallen een mededeling is gedaan aan de AP. De incidenten waren niet zo ernstig dat ook betrokkenen moesten worden geïnformeerd. Dit laat onverlet dat wij om redenen van zorgvuldigheid en transparantie, dat in enkele situaties wel hebben gedaan.

Post en archief

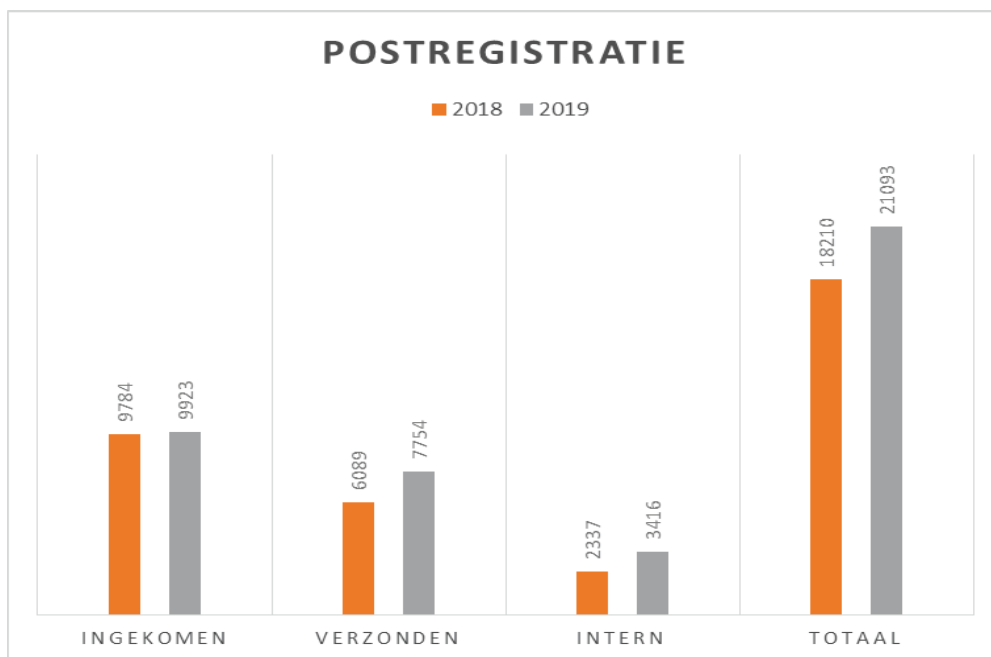
Op het gebied van post en archief stond het jaar 2019 grotendeels in het teken van de verdere implementatie van het zogenaamde 'zaakgericht archiveren' in het documentmanagementsysteem MyCorsa NxT.

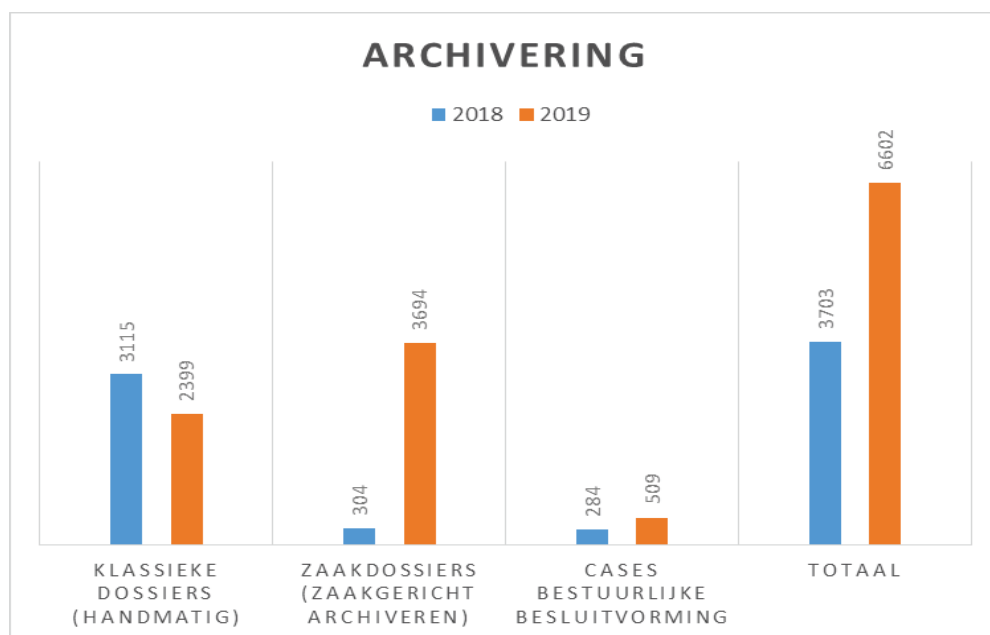
In 2019 zijn ongeveer 24 werkprocessen opgenomen in de module zaakgericht archiveren.

Dit betekent minder handmatig werk voor de informatiebeheerders en verlaging van de kans op fouten. De archivaris wordt ondersteund bij het beheer en toezicht op de te vernietigen en permanent te bewaren digitale dossiers.

Per zaak (case) is de mogelijkheid tot het zetten van een digitale handtekening opgenomen, zodat een zaak van begin tot eind digitaal kan worden doorlopen en afgehandeld. Eind 2019 is voor het werkproces bezwaarschriften een traject doorlopen om te komen tot volledig zaakgericht werken. Dat is eind 2019 afgerond en per 1 januari 2020 in gebruik genomen. Door de nieuwe zaakgerichte methode van archiveren is onder andere bereikt dat we meer grip hebben gekregen op informatie.

Het aantal verwerkte postregistraties is in vergelijking tot 2018 met ca. 15% toegenomen. Het totaal aantal dossiers met toegekende bewaar- of vernietigingscriteria is bijna verdubbeld.

Inkoop

We hebben de mogelijkheden onderzocht om in de financiële administratie inkoopcodes aan crediteuren toe te voegen. Dit is niet volledig gelukt, een aantal problemen zijn we tegengekomen die meegenomen worden in de analyse Inkoop en aanbesteding (project programma organisatie).

Juridisch

Bezwaarschriften

In 2019 zijn er in totaal 65 bezwaarschriften ontvangen tegen 91 in 2018, voornamelijk op het gebied van de Participatiewet en het Ruimtelijk Ordeningsrecht. De daling heeft met name betrekking op het aantal bezwaarschriften tegen omgevingsvergunningen. Uit navraag blijkt dat er in 2019 25% minder omgevingsvergunningen zijn afgegeven dan in 2018. Dit zou één verklaring kunnen zijn voor een daling van het aantal bezwaarschriften. Daarnaast zijn er veel factoren die invloed hebben op het aantal bezwaarschriften waaronder de kwaliteit van de afgegeven beschikkingen, de mate waarin de beschikkingen afwijken van hetgeen gevraagd is, etc. Een eenduidige verklaring voor de daling is derhalve niet te geven.

Van de 65 ingediende bezwaarschriften zijn er 23 lopende de procedure ingetrokken. Deze intrekkingen zijn vooral het gevolg van de werkwijze waarbij eerst het gesprek met bezwaarden wordt aangegaan. Soms is een nadere toelichting op het besluit voldoende voor bezwaarde om het bezwaarschrift in te trekken. In een aantal gevallen wordt er een overleg opgestart tussen bezwaarden en derde-belanghebbende(n) zoals bijvoorbeeld een vergunninghouder. De commissie heeft in 2019 40 keer advies uitgebracht: in 20 gevallen luidde het advies ongegrond en in 2 gevallen gegrond. In 18 gevallen heeft de commissie geadviseerd om bezwaarden niet ontvankelijk te verklaren. In 78% van de gevallen is binnen de wettelijke termijn op de bezwaren beslist. In 22% van de gevallen is dit niet gelukt en heeft de beslissing op bezwaar meer tijd in beslag genomen. Gelet op de gegevens van 2019 duurt het gemiddeld 14 weken om een beslissing op een bezwaarschrift te nemen.

Klachten

In de periode van 1 januari 2019 tot en met 31 december 2019 zijn 22 klachten geregistreerd (Afdeling Inwoners 6, Afdeling Grondgebied 15 en bestuur/ burgemeester 1). Twee klachten hiervan zijn doorgestuurd door de Overijsselse Ombudsman aan de gemeente Borne voor behandeling in eerste instantie. Geen enkele klacht is door middel van een besluit van het college formeel afgehandeld. 21 klachten zijn informeel opgelost. Eén klacht is nog in behandeling. Het informeel afhandelen van een klacht betekent dat er geen collegebesluit naar aanleiding van de klacht is genomen. De gemeente en klager komen bijvoorbeeld door het maken van afspraken of het aanbieden van excuses tot een informele afdoening van de klacht. Wanneer een klacht

informeel wordt opgelost, wordt dat in bijna alle gevallen, schriftelijk bevestigd aan klager. Als klager wel verdere behandeling van de klacht wenst dan is dat mogelijk.

Overijsselse Ombudsman

Er zijn door de Overijsselse Ombudsman in 2019 vanuit de gemeente Borne 4 klachten ontvangen. Hierna volgt een korte toelichting. Naar één klacht is een onderzoek ingesteld door de Overijsselse Ombudsman. De klacht is afgedaan door middel van een brief van de Overijsselse Ombudsman. Door het maken van afspraken en het geven van een toelichting over het standpunt van de gemeente is de klacht opgelost. Er loopt in deze zaak tevens een mediation-procedure. Twee ingediende klachten bij de Overijsselse Ombudsman waren nog niet in eerste instantie behandeld door onze gemeente. Deze klachten zijn door ons in behandeling genomen. De klachten konden opgelost worden door het maken van afspraken. De klacht is door het maken van afspraken opgelost. Eén klacht die in 2019 door de Overijsselse Ombudsman is ontvangen moet nog worden afgedaan in 2020.

Financiële administratie en managementinformatie

Er is in 2019 een volgende stap vooruit gezet ten aanzien van de financiële administratie. De administratie is conform de eisen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) ingericht. Tevens sluit onze financiële administratie aan bij de verschillende sub administraties, die binnen onze organisatie worden gebruikt. In 2019 is een uitgebreide rapportagetool ingericht om de P&C-cyclus te ondersteunen.

Communicatie

Website

In 2019 is onze website compleet vernieuwd. De planning is niet helemaal gehaald, waardoor de daadwerkelijke implementatie begin 2020 is geweest. Nieuw zijn de vier doelgroepingangen en een verbeterde zoekmachine. Bij het ontwerp zijn de wensen van de inwoners middels een onderzoek onder het BornePanel gepeild. Ook is de gemeente in gesprek geweest met de G1000 communicatie werkgroep.

De benadering waarbij de site is opgebouwd aan de hand van het zoekgedrag van de bezoekers, staat bekend als 'toptakenmethodiek', die aanleiding is voor 4 'bijenkorven: 'inwoners', 'samenleving', 'ondernemers' en 'bestuur'. Steeds meer mensen bezoeken de gemeentelijke website via een tablet of smartphone. Daarom is gekozen voor een website met een responsive design. Dit betekent dat de weergave van de website zich automatisch aanpast bij verschillende resoluties (desktop, laptop, tablet, smartphone). Steeds meer zaken kunnen direct via de website worden afgehandeld.

Intranet

Het sociaal intranet is nog niet geïmplementeerd. Deze ambitie is meegenomen in de ontwikkelingen rondom de Programma organisatie / Basis op orde en wordt onderdeel van het ICT werkplan.

Huisvesting

In het programma 'Verbindend Borne' wordt ingegaan op de huisvesting.

Administratieve organisatie, interne controle en rechtmatigheid

De agenda voor de aandachtsgebieden van de administratieve organisatie en interne controle is vastgelegd in het interne controleplan. Het interne controleplan is afgestemd met de accountant, gedeeld met het MT en op 19 februari 2019 vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders en besproken in de auditcommissie op 26 februari 2019. Om de interne beheersing en het zelf-controlerende vermogen verder te verbeteren is in 2019 op een aantal onderdelen aandacht besteed aan IT aspecten binnen de processen.

Doelstelling is om bij het uitvoeren van de interne controle steeds meer te kunnen steunen op geautomatiseerde controles. Dit is een proces dat de komende jaren verder zal worden uitgebouwd.

In 2019 is onderzoek gedaan naar doelmatigheid en doeltreffendheid van het personeelsbeheer en het daaraan gerelateerde beheer van de personeelsbegroting. Tevens is in 2019 het personeelsinformatiesysteem vernieuwd. De bevindingen uit het doelmatigheidsonderzoek worden in 2020 aan de directie aangeboden.

Risicomanagement

Met risicomanagement wordt een bijdrage geleverd aan het 'in control' zijn. Er is een risicomanagementrapportage opgesteld en eind augustus 2019 aan de directie aangeboden. In deze rapportage wordt door middel van een risicosimulatie de verhouding (ratio) weergegeven in welke mate de organisatie in staat is middelen vrij te maken (weerstandscapaciteit) om onverwachte financiële tegenvallers (risico's) op te kunnen vangen. In overleg met de directie is besloten om vanwege de hoge werkdruk dit jaar maar één rapportage uit te brengen. Dit in afwijking van het vigerende risicomanagementbeleid waarin uitgegaan wordt van twee risicomanagementrapportages per jaar.

De gehanteerde systematiek om risico's te managen is eind 2018 geëvalueerd. De uitkomsten van deze evaluatie zijn input voor een nieuwe visie op risicomanagement. Beoogd wordt het risicomanagement te transformeren van financieel naar strategisch niveau waarbij het beter als sturingsinstrument kan worden ingezet.

Paragraaf **Verbonden partijen**

Samenvatting

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Private partijen waarbij in 2019 sprake is van bijzondere ontwikkelingen zijn: de Omgevingsdienst Twente en Regio Twente.

De Omgevingsdienst Twente (ODT) is sinds 1 januari 2019 operationeel. In 2019 lag voor het ODT de focus op het vormgeven van een professionele en klantgerichte uitvoeringsorganisatie, overeenkomstig gemaakte afspraken. In de loop van het jaar werd duidelijk dat er achterstanden ontstonden in de op te leveren producten voor de taakvelden Vergunningen en Toezicht & Handhaving. Hierover hebben diverse gesprekken plaatsgevonden tussen ODT en de partners. Tot grote (milieu) risico's heeft dit niet geleid. In het kader van de doorontwikkeling van de Regio Twente heeft het algemeen bestuur een veranderopdracht vastgesteld. Voor de sociaaleconomische structuurversterking is in 2019 besloten om dit onder te brengen bij een bestuur bestaande uit 'Triple helix'-partners (overheid, ondernemers en Onderzoek/onderwijs). De veranderopdracht moet nog verder worden uitgevoerd.

In 2019 zijn de aandelen Twente Milieu van Borne omgezet van B- naar A-aandelen. Dit is gedaan nadat in 2018 de statuten van Twente Milieu zijn aangepast, waarbij de B-aandelen bedoeld zijn voor nieuwe toetreders, om zo een lage drempel te creëren. Het worden daarmee 'instapaandelen'. Deze nieuwe benadering is voor Borne aanleiding geweest om de aandelen in 2019 om te zetten.

Inleiding

Verbonden partijen leveren een forse bijdrage aan de realisatie van maatschappelijke doelen. Participatie in verbonden partijen levert gemeenten niet alleen voordelen op, maar ook financiële en bestuurlijke risico's. Om voordelen optimaal te benutten en risico's te beheersen, is grip en sturing op verbonden partijen belangrijk. Deze paragraaf geeft een beeld van de doelstellingen van onze verbonden partijen, de behaalde resultaten en de wijze waarop deze resultaten bijdragen aan het beleid en belang van Borne.

Nota Samenwerking

Een bestuurlijke opdracht is geformuleerd voor een integrale en ondersteunende aanpak om de maatschappelijke prestaties meer zichtbaar te maken en de verantwoording over de uitvoeringsorganisaties vorm te geven voor de inwoners van de gemeente Borne. De uitvoering van deze bestuurlijke opdracht is in 2019 gestart met een verkenning samen met regisseurs, deelnemers en portefeuillehouders. Deze is medio 2019 afgerond.

Overzicht verbonden partijen

In onderstaand overzicht zijn de verbonden partijen opgenomen, verdeeld in gemeenschappelijke regelingen, vennootschappen en coöperaties en organisaties met een bestuurlijk belang en een maatschappelijk of algemeen belang. Voor de financiële informatie zijn de bij ons bekende jaarrekeningcijfers gebruikt. Voor alleen de Euregio is dat de jaarrekeningcijfers van 2018. Tenslotte wordt ingegaan op overige ontwikkelingen.

Gemeenschappelijke regelingen

1. EUREGIO
2. Gemeentelijk Belastingkantoor Twente
3. Openbaar Lichaam Crematoria Twente
4. Openbaar Lichaam Regionaal Bedrijventerrein Twente
5. Regio Twente
6. Sociaal Werkleerbedrijf Midden Twente
7. Stadsbank Oost Nederland
8. Veiligheidsregio Twente
9. Uitvoeringsorganisatie Sociale Zaken Midden Twente (voormalig Uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen Borne, Hengelo & Haaksbergen)
10. Omgevingsdienst Twente

1. EUREGIO	
Financieel belang	De gemeente Borne betaalt een contributiebijdrage die is gebaseerd op een bedrag per inwoner. De financiële bijdrage wordt via de Regio Twente in rekening gebracht en afgerekend. De begrote bijdrage in 2019 is € 6.500 en gebaseerd op € 0,29 per inwoner.
Eigen vermogen	01-01-2018 € 1.607.000 31-12-2018 € 1.607.000
Vreemd vermogen	01-01-2018 € 47.295.000 31-12-2018 € 34.244.000 Onder het vreemd vermogen is de Certificeringsautoriteit in de balans opgenomen. Deze instantie beheert de gelden van het INTERREG V-Programma. Op de balans staat hiervoor een verplichting van € 33.068.826. Hier tegenover staat aan de activa-zijde op de balans een post van liquide middelen van gelijke hoogte.
Jaarresultaat	Het positief jaarresultaat over 2018 is € 273.000.
Risico's	Subsidieprogramma's hebben een doorlooptijd van maximaal 7 jaar. Voor de uitvoering is personeel aangesteld. Daar wordt een zeker risico gelopen. Via reserves wordt het risico zo klein mogelijk gehouden.
Ontwikkelingen	De EUREGIO werkt aan het strategieproces EUREGIO 2030: welke visies en strategische doelen zullen de komende jaren aan de basis staan van het werk van de EUREGIO als organisatie en waar komt de inhoudelijke focus te liggen? Deze nieuwe strategie moet vanaf 2021 van start gaan.

2. Gemeentelijk Belastingkantoor Twente	
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage wordt berekend op basis van het aantal aanslagen van de verschillende belastingen die voor de gemeente Borne worden uitgevoerd. De werkelijke bijdrage aan het GBT in 2019 bedraagt € 392.000.
Eigen vermogen	01-01-2019 € 0,323 miljoen 31-12-2019 € 0,173 miljoen
Vreemd vermogen	01-01-2019 € 16,838 miljoen 31-12-2019 € 7,605 miljoen
Jaarresultaat	Het jaarresultaat 2019 bedroeg € 474.515 negatief.
Risico's	Bij verdergaande groei kan dit voor de huidige deelnemers betekenen dat dit niet meer gepaard gaat met een kwaliteitsverbetering dan wel met een efficiencyvoordeel.
Ontwikkelingen	Vanaf 2016 voert het GBT de werkzaamheden uit voor de gemeenten Berkelland en Bronckhorst. Met deze gemeenten is een afzonderlijke dienstverleningsovereenkomst (DVO) afgesloten. In 2018 is een nieuwe DVO met het GBT afgesloten, waarbij meer het

accent is komen te liggen op kwaliteitsverbetering enerzijds en specifiekere kostentoerekening per belastingsoort anderzijds.

3. Openbaar Lichaam Crematoria Twente

Financieel belang	De gemeente draagt niet bij, maar ontvangt jaarlijks een winstuitkering op basis van het resultaat van de BV en het aantal crematies.
Eigen vermogen	01-01-2019 € 1,6 miljoen 31-12-2019 € 1,6 miljoen
Vreemd vermogen	01-01-2019 € 0,1 miljoen 31-12-2019 € 0,0 miljoen
Jaarresultaat	Het jaarresultaat 2019 is € 12.054 negatief.
Risico's	OLCT: De risico's met betrekking tot vastgoed, installaties en personeel zijn goed in beeld. Daar waar nodig zijn voorzieningen getroffen. Gemeente: De deelnemende gemeenten dragen het risico voor het resultaat van de OLCT. Jaarlijks wordt dividend uitgekeerd op basis van positieve resultaten.
Ontwikkelingen	De strategie van het OLCT is om een betere spreiding in het verzorgingsgebied te hebben. In 2018 is in Borne een 4 ^e crematorium geopend.

4. Openbaar Lichaam Regionaal Bedrijventerrein Twente

Financieel belang	Aandeel in de grondexploitatie is 8%. Voor meer informatie over het RBT wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid.
Eigen vermogen	01-01-2019: € 207.000 31-12-2019: € 2.429.000
Vreemd vermogen	01-01-2019: € 105.503.000 31-12-2019: € 105.816.000
Jaarresultaat	Alle lasten en baten met betrekking tot het onderhanden werk worden verrekend met de post voorraad onderhanden werk. Het onderhanden werk is in 2019 afgenomen met € 5.912.245. Dit is het saldo van € 6.520.154 aan vermeerderingen en € 12.432.399 aan verminderingen.
Risico's	RBT: Veruit het grootste risico voor de grondexploitatie is een tegenvallend tempo van de gronduitgifte. Door het in 2016 ingestelde investeringsfonds, waaraan de gemeente Borne naar rato bijdraagt, wordt een substantieel deel van dit risico opgevangen. Gemeente: Borne heeft een aandeel van 8% in de grondexploitatie en zodoende ook een aandeel van 8% in de risico's van de grondexploitatie.
Ontwikkelingen	De looptijd van de concept grondexploitatie 2020 is verkort met 4 jaar ten opzichte van 2019 ten gevolge van aanzienlijk meer uitgifte dan geprognosticeerd. Daarnaast zijn de grondprijzen, conform behaalde resultaten, aangepast. Het resultaat van de grondexploitatie (netto contante waarde) is zodoende met ca. € 9 miljoen verbeterd.

5. Regio Twente

Financieel belang	De gemeente bijdrage is grotendeels gebaseerd op het inwoneraantal. De totale werkelijke bijdrage 2019 aan de Regio Twente is: € 1.190.000 Verdeling over de thema's: - Bestuur € 22.000 - Mobiliteit € 14.000
-------------------	---

	<ul style="list-style-type: none"> - Economie € 79.000 - Omgeving € 71.000 - Maatschappelijke participatie € 179.000 - Gezondheid € 825.000
Eigen vermogen	01-01-2019 € 10.062.000 31-12-2019 € 9.999.000
Vreemd vermogen	01-01-2019 € 14.578.000 31-12-2019 € 24.480.000
Jaarresultaat	Het resultaat over 2019 bedraagt € 482.000 (na mutaties reserves).
Risico's	<p>Risico's met een risicowaarde van €100.000 en hoger zoals opgenomen in de begroting 2019 van de Regio Twente:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Investerings Cloud 2020 - Investerings Digitaal dossier JGZ - Wegvallen opbrengsten projecten en tarieftaken - Niet verzekerde verplichtingen (WW en ziekteverzuim) - Te lage vergoeding AvT - Langdurig ziekteverzuim - Onvoldoende werkende ICT-infrastructuur - Niet voldoen aan Algemene verordening gegevensbescherming - Juridische procedures (aansprakelijkheid, bezwaar, fraude) <p>De weerstandsratio is 0,7 en bevindt zich hiermee onder de door het algemeen bestuur vastgestelde wenselijke bandbreedte van 0,8-1,0.</p>
Ontwikkelingen	Voor de doorontwikkeling van de regio Twente heeft het AB een veranderopdracht vastgesteld. Voor de sociaaleconomische structuurversterking is in 2019 besloten om dit onder te brengen bij een bestuur bestaande uit 'Triple helix'-partners (overheid, ondernemers en Onderzoek/onderwijs). In 2020 wordt de veranderopdracht verder uitgevoerd.

6. Sociaal Werkleerbedrijf Midden Twente

Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage wordt berekend op basis van het WSW SE (aantal arbeidsplaatsen) en is voor 2019 € 62.500.
Eigen vermogen	01-01-2019 € 5.608.000 31-12-2019 € 5.048.000
Vreemd vermogen	01-01-2019 € 2.162.000 31-12-2019 € 2.006.000
Jaarresultaat	Het resultaat over 2019 was € 365.000 negatief.
Risico's	<p>SWB:</p> <ul style="list-style-type: none"> - In 2019 wordt de SWB en gemeente geconfronteerd met verder dalende rijksbijdragen voor de uitvoering van de SW. De verwachting is dat zij die niet volledig kunnen compenseren en dat de beschikbare P-budgetten bij de deelnemende gemeenten licht zullen dalen. SWB acht dat echter acceptabel, gezien de zeer gezonde uitgangssituatie. Zij zetten bewust een deel van het eigen vermogen in om de kwaliteit van de dienstverlening te optimaliseren. Zij hebben de ambitie om in 2019 de kwaliteit van het arbeidsontwikkelingsproces verder te verbeteren, de samenwerking in de keten met werk en Inkomen verbeteren, meer verbinding te zoeken met het bedrijfsleven en onderwijsinstellingen en het borgen van de nieuwe detachingsfaciliteit in het arbeidsontwikkelingsproces en het borgen van de praktijkverklaring in hun DPS (direct plaatsen en steunen) methodiek. Daarmee geven zij aan dat zij op (middel)lange termijn vertrouwen houden in de continuïteit van de organisatie. Vooralsnog levert dit geen extra

	<p>financiële inspanning van de deelnemende gemeenten.</p> <p>- Voor de kerntaak Beschut werk worden voor de planperiode 2019-2022 verliezen verwacht. Ze blijven (samen met de branche organisatie Cedris) pleiten voor meer financiële middelen dan de huidige overheidsplannen aangeven. Zowel op landelijk als op gemeentelijk niveau vindt een lobby plaats maar de resultaten zijn nog niet bekend. In 2019, en doorlopend in 2020 stelt de SWN een onderzoek in naar de mogelijkheden om de business-case Beschut werken kostendekkend te kunnen maken.</p> <p>Gemeente: De belangrijkste risico's zijn een lager productieresultaat door daling van de Wsw medewerkers en minder re-integratieopbrengsten uit de Participatiewet.</p>
Ontwikkelingen	<p>- Voor de periode 2018-2022 is de strategie nota geactualiseerd. In deze periode wordt ingezet op twee strategische hoofdsporen. Als eerste de basis van de organisatie op orde brengen. Dit als gevolg van grote veranderingen die de afgelopen jaren zijn doorgevoerd.</p> <p>- Ten tweede richt SWB zich op de vijf strategische kernkeuzes. Dit is grotendeels een voortzetting en verdieping van reeds ingezette koers. De kernkeuzes zijn genoemd als vijf pijlers; cultuur, infrastructuur, ketensamenwerking, kwaliteit en rendement.</p> <p>- De GR wordt in 2019 opnieuw geconfronteerd met verdergaande bezuinigingen op de uitvoering van de Wsw (€ 0,4 miljoen) en afname van de P-Budgetten (€ 0,1 miljoen). Daardoor wordt het Wsw subsidieresultaat nog negatiever, maar nog steeds door de GR kan worden gedragen.</p> <p>- Door nieuwe verdienmodellen, strikt prijsbeleid, gerichte acquisitie en efficiencymaatregelen kan het verlies in 2019 tot € 0,7 miljoen worden beperkt en zich in de jaren na 2020 weer stapsgewijs verbeteren.</p>

7. Stadsbank Oost Nederland

Financieel belang	De aangesloten gemeenten zijn, overeenkomstig de wet gemeenschappelijke regelingen, gezamenlijk verantwoordelijk voor de overschotten en de tekorten van de Stadsbank Oost Nederland. De werkelijke bijdrage 2019 aan de Stadsbank bedraagt € 80.000.
Eigen vermogen	01-01-2019 € 1.080.000 31-12-2019 € 1.696.000
Vreemd vermogen	01-01-2019 € 15.042.000 31-12-2019 € 14.615.000
Resultaat	Het resultaat over 2019 bedraagt € 683.900. De totale aanvullende btw-aftrek over de periode 2014 -2018 bedraagt € 592.800 en draagt grotendeels bij aan het positieve jaarresultaat 2019 van € 683.900.
Risico's	<p>- De GR-vorm brengt met zich mee dat er volledig financieel risico is, samen met de andere 21 gemeenten uit Twente en Achterhoek. De Stadsbank is echter zeer goed georganiseerd en heeft de P&C cyclus goed ingericht. De bankrisico's zijn goed afgedicht. Er is een jaarlijkse goedkeuring door de accountant. In de praktijk is het risico derhalve minder groot dan het lijkt.</p> <p>- Als er iets 'mis' gaat bij de Stadsbank, dan staat ook de gemeente direct aan de lat. Mensen voelen alles direct in de portemonnee en zoeken sneller de publiciteit. In de keten zijn er ook risico's: als er iets fout gaat bij de Stadsbank, dan heeft een ketenpartner daar direct last van. Andersom geldt dit ook.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - De schuldhulpverlening is een zogenaamde open einde regeling en we kennen geen drempels. Dit betekent dat we niet altijd kunnen sturen op de kosten, aangezien mensen altijd een beroep kunnen doen op schuldhulpverlening. Komen er meer mensen voor hulp, dan stijgen de kosten. - In veel gevallen is het moeilijk om de te verwachten risico's te becijferen of aan te geven hoeveel procent kans de Stadsbank loopt dat een bepaalde tegenvaller zal optreden. De onderwerpen met financiële onzekerheden zijn gerangschikt in risicocategorieën. Financiële risico's: volumebeleid gemeenten, kredietomzet en overige financiële risico's. Risico's op eigendommen: aansprakelijkheid schadegevallen. Overige risico's: overheidsmaatregelen, software, beroepsaansprakelijkheid en WIA.
Ontwikkelingen	<ul style="list-style-type: none"> - Het project POOT is inmiddels regulier ingezet. - De proef met BudgetAlert wordt in 2018 geëvalueerd waarna wordt besloten of dit project structureel wordt ingezet. - Preventieactiviteiten worden verder opgepakt. - De aanbevelingen uit het rekenkameronderzoek van 2016 zijn overgenomen. Er is via het Sociaal Team een structureel werkoverleg tussen de ketenpartners, zodat er meer regie is op cliëntniveau. Er wordt gewerkt aan een brede overlegstructuur waarin alle organisaties deelnemen die betrokken zijn bij schulddienstverlening.

8. Veiligheidsregio Twente

Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage 2019 aan de Veiligheidsregio bedraagt € 1.285.664.
Eigen vermogen	01-01-2019 € 1.319.056 31-12-2019 € 2.145.993
Vreemd vermogen	01-01-2019 € 55.048.112 31-12-2019 € 55.267.884
Jaarresultaat	Het resultaat over 2019 bedraagt € 56.206.
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> - Beperkte formele zeggenschap in het bestuur. Daardoor weinig invloed op besluiten met voor Borne bindende financiële gevolgen. - Omvang financiële bijdrage, gemeenten zijn namelijk volledig financieel aansprakelijk voor de GR. De bijdrage van de gemeente Borne stijgt structureel de komende jaren door de besluitvorming over de financieringssystematiek van de VRT. - Financiële ontwikkelingen met een meer dan trendmatige ontwikkeling kunnen ook een negatief effect hebben op de begroting, waardoor de gemeentelijke bijdrage wordt verhoogd. - Open einde regeling; Langdurige of veelvuldige inzet van personeel en materieel bij een calamiteit of ramp kan leiden tot o.a. hogere personeelskosten, deze worden verdisconteerd op alle deelnemende gemeenten. - Organisatorisch complex, waardoor controlling risico's met zich meebrengt. - Imago schade; past het optreden van de verbonden partij binnen het door de raad vastgestelde beleid? Ook de toekomstige discussie over het herloceren van de brandweerkazernes zal hiervan in het verlengde liggen. Operationaliteit kolom Bevolkingszorg (gemeenten) is (nog) niet optimaal.
Ontwikkelingen	Op basis van het bestuursbesluit van februari 2018 moeten we tevens constateren dat voor de jaren 2020, 2021 en 2022 de gemeentelijke bijdrage nogmaals met ongeveer € 45.000, € 90.000 en € 135.000 extra gaat stijgen. De gemeentelijke bijdrage van de gemeente Borne

	bedraagt in 2020 € 1.367.411 en zal in 2021 met ongeveer €43.000 extra stijgen naar een bijdrage van €1.410.505. Doordat het algemeen bestuur reeds februari 2018 een besluit heeft genomen over de genoemde 5 thema's ontbreekt het nu bij deze begroting (en de komende 3 jaren) om deze onderdelen integraal af te wegen en wordt het nu als een verplichte uitgave voor ons in de begroting opgenomen. Bij de begroting 2018 is reeds gemeld dat de begroting onder druk stond, maar is als kanttekening meegegeven dat de oplossing voor de geschetste financiële huishouding niet mag leiden tot een verhoging van de gemeentelijke bijdrage. In die lijn is eind 2019 in het AB de uitgangspunten van de begroting kritisch tegen het licht gehouden en gaat een adviesgroep (delegatie VRT en 14 gemeenten) de mogelijkheden voor integrale afwegingen nader bekijken.
--	--

9. Uitvoeringsorganisatie Sociale Zaken Midden Twente

Financieel belang	De jaarlijkse gemeentelijke bijdrage bedraagt € 3.856 (stand 01-01-2019) per cliënt en wordt geïndexeerd of neerwaarts bijgesteld op basis het aantal cliënten op 1 juni voorafgaand aan het nieuwe jaar en de kosten van de uitvoeringsorganisatie.
Eigen vermogen Vreemd vermogen Jaarresultaat	Door de centrumgemeente constructie niet van toepassing.
Risico's	De huidige doelgroep heeft een grotere afstand tot de arbeidsmarkt waarvoor meer investeringen nodig zijn om hen op weg te helpen naar betaald werk. Het ontbreken van de financiële middelen is daarbij een risico. Daarnaast kunnen de economische en maatschappelijke ontwikkelingen invloed hebben op ons bijstandsvolume, waarmee de lasten kunnen toenemen.
Ontwikkelingen	Inzet in 2019 is, naast het verstrekken van rechtmatige uitkeringen, dat iedereen naar vermogen deelneemt aan de samenleving met de focus op werk (meeprofiteren van de economische groei), ontwikkeling en maatschappelijke participatie.

10. Omgevingsdienst Twente

Financieel belang	Op 8 december 2015 heeft de Eerste Kamer een wetsvoorstel vergunningverlening, toezicht en handhaving (Wet VTH) aangenomen. Daarmee wil de overheid de uitvoering van vergunningverlening, het toezicht en de handhaving op het gebied van het omgevingsrecht structureel verbeteren. Een Omgevingsdienst is een openbaar lichaam in de zin van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Dit betreft een eigen organisatie met zelfstandige rechtspersoonlijkheid. De financiële bijdrage in 2019 van gemeente Borne aan het ODT bedraagt € 442.500.
Eigen vermogen	01-01-2019 € 0
Vreemd vermogen	31-12-2019 € 756.000
Jaarresultaat	01-01-2019 € 0 31-12-2019 € 0 Het resultaat over 2019 bedraagt € 859.000. Het ODT heeft een voorstel bij de deelnemende gemeenten ingediend voor de bestemming van dit positief saldo.
Risico's	Per 01-01-2019 zijn een 5-tal verzekeringspolissen afgesloten voor: - Aansprakelijkheid Publieke Sector - Werkgerelateerde ongevallen

	<ul style="list-style-type: none"> - Niet-werkgerelateerde ongevallen - Datarisk & Security (CyberClear) - WA Casco Bedrijfsauto
Ontwikkelingen	In 2020 zal, net als in 2019, (nog meer) de nadruk liggen op het uitvoering geven van het programma, het behalen van de planning en het rapporteren over de voortgang van de uitvoering. In 2020 wordt minder capaciteit ingezet op projecten, om de reguliere werkzaamheden kwantitatief en kwalitatief goed uit te kunnen voeren, zodat de basis op orde komt.

Vennootschappen en coöperaties

1. Cogas NV
2. Enexis
3. NV Bank Nederlandse Gemeenten
4. Twence Holding BV
5. Twente Milieu NV
6. Vitens NV
7. Wadinko NV

1. Cogas NV	
Financieel belang	381 aandelen à € 500 nominaal (7,49% van het totale aandelenpakket). Over 2019 is een regulier dividend uitgekeerd van € 1.000 per aandeel en daarnaast een extra dividend van € 1.000 per aandeel conform meerjarenafspraak 2012 met de aandeelhouders.
Eigen vermogen	01-01-2019 € 179,0 miljoen 31-12-2019 € 180,5 miljoen
Vreemd vermogen	01-01-2019 € 96,2 miljoen 31-12-2019 € 95,2 miljoen
Jaarresultaat	Het resultaat over 2019 bedroeg € 11,7 miljoen.
Risico's	<p>Cogas: Cogas is een betrekkelijk klein, maar sterk en gezond bedrijf. Het kapitaalintensieve netwerkbedrijf geeft een stabiel rendement. De afhankelijkheid van het dividend is relatief groot, maar is aanvaardbaar gelet op de sterke financiële positie en de aard van de activiteiten. De continuïteit van de bedrijfsvoering is goed geborgd.</p> <p>Gemeente: Borne ontvangt een relatief hoog dividend. In de markt waar Cogas opereert is Cogas een betrekkelijk kleine speler, waardoor verwachte resultaten op termijn sneller onder druk kunnen komen te staan. Er is een dividend-afspraken voor de periode tot en met 2020. Vanwege een stelselwijziging, waardoor de eigen bijdragen niet meer worden gekort op de investering, maar als lang vreemd vermogen wordt gepresenteerd, is het balanstotaal toegenomen. De solvabiliteit daalt hierdoor, terwijl er aan de (risico's van de) bedrijfsvoering niets is veranderd. Dit aspect, de strategische visie, en de jaarrekeningsresultaten is aanleiding geweest voor de aandeelhouders om met COGAS langjarige afspraken te maken met betrekking tot het dividendbeleid in relatie tot het huidige risicoprofiel.</p>
Ontwikkelingen	Vanuit de maatschappelijke ontwikkelingen en de daarop aansluitende strategie van Cogas wordt ingezet op het versnellen van de energietransitie in het Cogasgebied en het investeren in duurzame energieoplossingen. Dit vraagt investeringen waarvan tempo en projectrealisatie op dit moment nog ongewis is.

2. Enexis Holding NV	
Financieel belang	32.331 aandelen à € 1 (0,0216% van het totale aandelenpakket).
Eigen vermogen	01-01-2019 € 4.024 miljoen 31-12-2019 € 4.112 miljoen
Vreemd vermogen	01-01-2019 € 3.691 miljoen 31-12-2019 € 4.146 miljoen
Jaarresultaat	Het resultaat over 2019 bedroeg € 210.000.
Risico's	<p>Enexis:</p> <p>Enexis is financieel gezond. Enexis heeft de Standard & Poor's (S&P) rating A+ (Stable outlook) en bij Moody's Aa3 (stable outlook). De aandeelhouders lopen het risico (een deel van) de boekwaarde ad € 6,2 miljoen te moeten afwaarderen. Het risico voor de aandeelhouders is gering omdat Enexis opereert in een gereguleerde (energie)markt, onder toezicht van de Energiekamer. Daarnaast is het risico gering in relatie tot de (intrinsieke) waarde van Enexis Holding N.V. Wettelijk is minimaal 40% eigen vermogen vereist, Enexis heeft op dit moment meer dan 50% eigen vermogen. Gecombineerd met de achtergestelde status van de 'Vordering op Enexis vennootschap' die loopt tot september 2019, levert dit een laag risico op voor de aandeelhouders van Enexis Holding N.V.</p> <p>Gemeente:</p> <p>Een aanvullend risico is het achterblijven van de geraamde dividendinkomsten. Het risico is echter gemitigeerd middels een overeengekomen streefwaarde van € 100 miljoen voor het jaarlijkse dividend.</p>
Ontwikkelingen	<p>Enexis beheert het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid- Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,8 miljoen huishoudens, bedrijven en overheden. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt.</p> <p>De doelen worden gerealiseerd op basis van de volgende strategieën:</p> <ul style="list-style-type: none">- Netwerk en dienstverlening tijdig gereed voor veranderingen in de energiewereld;- Betrouwbare energievoorziening;- Excellente dienstverlening: hoge klanttevredenheid en verlaging kosten;- Samen met lokale partners Nederlandse klimaatdoelen realiseren;- Innovatieve, schaalbare oplossingen om de energietransitie te versnellen. <p>De aandeelhouders trachten met haar aandeelhouderschap in Enexis de publieke belangen te behartigen. De infrastructuur voor energie is een vitaal onderdeel voor onze economie en voor onze samenleving.</p>

3. NV Bank Nederlandse Gemeenten	
Financieel belang	<p>De gemeente Borne heeft 107.172 aandelen à 2,50 (0,19% van het totale aandelenpakket).</p> <p>In 2012 hebben de aandeelhouders besloten het dividend te maximeren op 25% van de netto winst om te voldoen aan de strengere Basel 3-normen. Over 2019 wordt een dividend van € 136.108 aan Borne uitgekeerd (in verband met de corona-crisis is de betaalstelling voorlopig opgeschort tot najaar 2020.</p> <p>De bank heeft een triple-A rating. Deze maximale rating in de bankwereld is herbevestigd door kredietbeoordelaars.</p>
Eigen vermogen	01-01-2019 € 4.991 miljoen 31-12-2019 € 4.887 miljoen
Vreemd vermogen	01-01-2019 € 132.518 miljoen 31-12-2019 € 144.802 miljoen

Jaarresultaat	Over 2019 realiseerde de BNG een resultaat van € 163 miljoen.
Risico's	<p>BNG: Beperkt risico (nominale waarde aandelenkapitaal).</p> <p>Gemeente: Het risico voor de gemeente beperkt zich tot de deelname in het aandelenkapitaal en het wegvallen van dividend. De aanhoudende lage lange rentetarieven en de terughoudende rentepositie van de bank blijven het renteresultaat drukken. Het resultaat financiële transacties blijft ook in de nabije toekomst gevoelig voor politieke, economische en monetaire ontwikkelingen.</p>
Ontwikkelingen	De BNG zal de komende jaren mogelijk minder dividend uitkeren. Als gevolg van de aanscherping van kapitaalvereisten voor banken zal het eigen vermogen verstevigd moeten worden door minder winst uit te keren. Schatkistbankieren en de lage rentestand zijn van invloed op de operationele activiteiten van de bank.

4. Twence Holding BV

Financieel belang	<p>27.897 aandelen à € 1 (2,79% van het totale aandelenpakket). De gemeente Borne is sinds 2011 aandeelhouder. Voor 2011 was de Regio Twente aandeelhouder van Twence. De aandeelhouders hebben afgesproken dat uit het dividend in totaal € 80 miljoen wordt uitgekeerd ten behoeve van de Agenda voor Twente. Vanaf 2018 is deze afspraak beëindigd en zijn er met de aandeelhouders afspraken gemaakt over reductie van de tarieven.</p>
Eigen vermogen	<p>01-01-2019 € 133,4 miljoen 31-12-2019 € 138,0 miljoen</p>
Vreemd vermogen	<p>01-01-2019 € 173,8 miljoen 31-12-2019 € 148,4 miljoen</p>
Jaarresultaat	Het resultaat over 2019 bedraagt € 11,8 miljoen.
Risico's	<p>Twence: Risico's voor Twence komen voort uit veranderingen in de methodiek van afvalverwerking en de aanlevering van voldoende vollast voor verbranding (met langjarige contracten). Daarnaast blijft de energiemarkt (de levering van elektriciteit, warmtelevering en stoom dragen bij aan risicospreiding) en de secundaire grondstoffenmarkt in beweging. Restafval wordt in de toekomst steeds minder ingezet voor energetische benutting, omdat er steeds betere technieken worden ontwikkeld voor de terugwinning van grondstoffen. Operationele risico's, met name ongeplande stilstand van installaties, vormen een financieel risico dat deels is afgedekt met een bedrijfsschadeverzekering.</p> <p>Gemeente: De gemeenten zijn tot 2022 gebonden aan langjarige afvalcontracten. Een risico blijft dat de omzet niet meer als aandeelhouder kan worden gegarandeerd en dat daarmee ook toekomstige dividend-verwachtingen onder druk komen te staan.</p>
Ontwikkelingen	<p>In het kader van het streven naar een afvalloze samenleving in 2030 zal het aanbod van afval steeds meer van andere partijen moeten komen. Steeds meer wordt afval omgezet in secundaire grondstoffen en in energie. De omzet in energie levert een grotere bijdrage aan de winst dan de verbranding en verwerking van afval. Twence wil bijdragen aan de duurzaamheidsdoelstellingen van gemeenten en schaarste van grondstoffen tegen gaan. Er zal opnieuw gekeken worden naar de invulling van het strategisch plan.</p>

Samen met Twence zal het thema duurzaamheid de komende jaren verder worden uitgewerkt, waarbij ook nieuwe toetreders (Münster) mogelijk worden.

5. Twente Milieu NV

Financieel belang	90 aandelen A à € 450 (5,36% van het totale aandelenpakket). In 2019 zijn de aandelen B omgezet in aandelen A.
Eigen vermogen	01-01-2019 € 9,6 miljoen 31-12-2019 € 10,2 miljoen
Vreemd vermogen	01-01-2019 € 17,8 miljoen 31-12-2019 € 17,9 miljoen
Jaarresultaat	Het resultaat over 2019 bedraagt € 240.000.
Risico's	Twente Milieu: Concurrentie van een aantal grote (markt)partijen, met name op het gebied van afvalinzameling. Gemeente: Ten aanzien van de aansprakelijkheid als gevolg van ongevallen en schade in de openbare ruimte moeten nadere afspraken worden gemaakt.
Ontwikkelingen	- In 2019 zijn de aandelen Twente Milieu van Borne omgezet van B- naar A-aandelen. Dit is gedaan nadat in 2018 de statuten van Twente Milieu zijn geactualiseerd. In de nieuwe statuten zijn de B-aandelen bedoeld voor nieuwe toetreders, om zo een lage drempel te creëren. Het worden daarmee 'instapaandelen', waarbij de toetredende partij binnen een termijn van drie jaar toe moet groeien naar de positie van A-aandeelhouder. Deze nieuwe benadering is voor Borne aanleiding geweest om de aandelen in 2019 om te zetten. - Twente Milieu streeft naar een afvalloze maatschappij in 2030 waarin afval grondstof is voor nieuwe producten of brandstof voor duurzame energie. Borne werkt mee aan de regionale doelstelling om in 2030 nog maximaal 50 kilo restafval per inwoner te hebben. Twente Milieu heeft in 2019 een nieuwe strategie 2020-2023 opgesteld waarbij een vervolg is gegeven aan de speerpunten uit de vorige strategie 'Vanuit de basis beter 2016-2019'. De ambities 'Actief en dichtbij', 'Kwaliteit en vakmanschap' en 'Innovatief en circulair Twente' vormen de basis voor de komende vier jaar. - Twente Milieu verricht de werkzaamheden op basis van het kostprijs-plus systeem. Het kostprijs-plus systeem is herijkt en vastgesteld in de AVA van 27 november 2019 met daarbij de resultaten voor de gemeenten en de wijze van verrekening.

6. Vitens NV

Financieel belang	25.480 aandelen à € 1. Over 2019 zal geen dividend worden uitgekeerd.
Eigen vermogen	01-01-2019 € 533,0 miljoen 31-12-2019 € 533,3 miljoen
Vreemd vermogen	01-01-2019 € 1.233,5 miljoen 31-12-2019 € 1.293,0 miljoen
Jaarresultaat	Het resultaat over 2019 bedraagt € 11,1 miljoen.
Risico's	Vitens: Vitens is een gezond bedrijf met een lage kostenstructuur. Twee jaarlijks wordt de 'Weighted Average Cost of Capital (WACC = maximaal te behalen rendement)' en de maximale solvabiliteit vastgesteld door het Rijk. De WACC is bepalend voor het maximale bedrijfsresultaat dat Vitens mag behalen. Door de sterk gedaalde rente is de WACC gedaald van 6% in 2012

	<p>naar 4,2% in 2016. De verwachting is dat deze verder zal dalen. De tarieven zullen naar beneden worden bijgesteld. Dit heeft effect op het uit te keren dividend.</p> <p>Gemeente: Gelet op de aard van de activiteiten en grootte van het verzorgingsgebied zijn de risico's vrij gering.</p>
Ontwikkelingen	De gemeente heeft in 2017 er voor gekozen om de aandelen Vitens niet te verkopen. Dit betekent dat samen met de gemeenteraad bekeken zal moeten worden hoe het aandeelhouderschap verder zal worden ingevuld.

7. Wadinko NV	
Financieel belang	55 aandelen à € 100 (2,302% van het totale aandelenpakket). Op 26 november 2010 hebben de aandeelhouders vastgesteld dat alleen dividend wordt uitgekeerd bij een eigen vermogen van tenminste € 60 miljoen en tenminste € 15 miljoen aan liquiditeiten.
Eigen vermogen	01-01-2019 € 68,0 miljoen 31-12-2019 € 68,9 miljoen
Vreemd vermogen	01-01-2019 € 1,5 miljoen 31-12-2019 € 1,6 miljoen
Jaarresultaat	De nettowinst over 2019 bedraagt € 2,1 miljoen.
Risico's	Geen risico's uit oogpunt van verlies aan ingebracht kapitaal. Latent vermogen fluctueert bij aangaan van en exit uit participaties.
Ontwikkelingen	<p>Op basis van haar ervaringen bij de participaties heeft Wadinko besloten structureel aandacht te schenken aan het menselijk kapitaal bij haar participaties. In dit kader is vanaf 2015 een start gemaakt met</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wadinko Academy gericht op de verdere persoonlijke ontwikkeling van de directies van haar eigen participaties als de directies van MKB-bedrijven in het Wadinko werkgebied; • Wadinko traineeship gericht op ontwikkeling van jong technisch talent door de mogelijkheid te bieden gedurende twee jaar bij een drietal Wadinko participaties werkervaring op te doen in combinatie met persoonlijke begeleiding. <p>Wadinko heeft geconstateerd dat er in haar werkgebied behoefte bestaat aan risicokapitaal bij kleine ondernemingen waar participatie door middel van aandelen niet realistisch is. Wadinko heeft het product 'ondernemersleningen' geïntroduceerd en een bedrag van € 3 miljoen gealloceerd voor dit product. Er zullen achtergestelde leningen worden verstrekt voor maximaal € 300.000.</p>

Organisaties met een bestuurlijk belang en een maatschappelijk of algemeen belang

In het geval dat formeel juridisch geen sprake is van een verbonden partij door het ontbreken van een financieel belang maar er wel sprake is van:

* een structurele bekostiging in overwegende mate van (de activiteiten van) een organisatie via één of meer geldstromen (begrotingsfinanciering, subsidie en overeenkomst van opdracht); én

* een bestuurlijke belang;

beveelt de Commissie BBV aan om deze organisaties gezien het maatschappelijke of algemene belang en de mogelijke risico's toch op te nemen in deze paragraaf.

1. Stichting Beheer Dierenpark Borne	
Financieel belang	Het gaat om een kostendekkende instandhouding van de parken. De werkelijke bijdrage 2019 aan de stichting voor beheer van het dierenpark is € 5.900.
Eigen vermogen	01-01-2019 € 14.500 31-12-2019 € 15.500
Vreemd vermogen	01-01-2019 € 25.000 31-12-2019 € 25.000
Jaarresultaat	Het positief resultaat over 2019 bedraagt € 1.000.
Risico's	Dierenpark: De ondersteuning van Welbions is als gevolg van landelijke regelgeving voor wooncorporaties ingeperkt. Voor 2019 was de bijdrage nog gegarandeerd, vanaf 2020 is deze sponsoring beëindigd. In 2018 was BE Albrass (het voormalige Bons en Evers) ook al met de sponsoring gestopt omdat dit niet meer accordeerde met de nieuwe bedrijfsfilosofie. Gemeente: Maatschappelijk gezien zou het verdwijnen van de dierenparken leiden tot een aanzienlijke vershraling van de mogelijkheden voor passieve recreatie in het dorp. Wanneer Borne als enige sponsor / deelnemer in de stichting over zou blijven ontstaat een gat in de begroting. In 2019 is samen met de dorpsmanager gezocht naar nieuwe mogelijkheden voor sponsoring. Dit heeft in 2019 nog niet tot concrete resultaten geleid..
Ontwikkelingen	In de afgelopen jaren is getracht om de uitvoering meer te verzelfstandigen. Dit heeft echter niet tot concrete resultaten geleid. De inzet van vrijwilligers uit de buurt stond onder druk in de Vogelbuurt, maar via de NL- Doet dagen is hier nieuw leven in geblazen.

Paragraaf **Grondbeleid**

Inleiding

De gemeente Borne wil sturing geven aan (de kwaliteit van) ruimtelijke ontwikkelingen. Dit vanuit een regisserende rol. De Wet ruimtelijke ordening (Wro) biedt gemeenten de mogelijkheid om in geval van particuliere initiatieven de regie te voeren op de inhoud. De gemeente kan daarnaast op basis van de Wro kosten verhalen die zij maakt vanwege particuliere initiatieven. Ondanks dat de gemeente over een effectief instrumentarium beschikt om ontwikkelingen over te laten aan de markt, kunnen er situaties zijn waarin de gemeente zelf de ontwikkeling oppakt. Een actief grondbeleid kan bijvoorbeeld aangewezen zijn indien de markt de ontwikkeling niet oppikt. Per situatie wordt bezien welke vorm van grondbeleid en welke in te zetten instrumenten het beste passen bij de te realiseren doelen van het ruimtelijk beleid. De exploitatie van bouwgrond wordt jaarlijks gerapporteerd in de Meerjaren Prognose Grondexploitatie (MPG).

Doelstellingen

Grondbeleid is een instrument dat wordt ingezet om doelstellingen op andere beleidsvelden te kunnen realiseren. Vanuit de beleidsvelden volkshuisvesting, economie & werkgelegenheid, maatschappelijke ontwikkeling en verkeer & vervoer worden de zogenaamde w-vragen (wat? waar? wanneer?) ingevuld en vastgelegd in de Structuurvisie. In juni 2015 heeft de gemeenteraad de structuurvisie Borne 2030 vastgesteld.

Relaties met overig beleid: bovenlokaal beleid

Provinciale doelstellingen van het grondbeleid vertonen slechts een gedeeltelijke overlap met het gemeentelijk grondbeleid. Provinciaal beleid is gericht op de aanleg van nieuwe natuur, wegen, recreatie- en bedrijventerreinen.

Op 12 juli 2012 heeft de bestuurlijke conferentie van de Netwerkstad opdracht gegeven om te komen tot een verdergaande samenwerking. Concreet heeft dit geleid tot een Ontwikkelagenda Netwerkstad en de kantoren- en bedrijventerreinenvisie. Op 29 januari 2016 hebben de provincie Overijssel en de gemeenten in Twente woonafspraken ondertekend. Uitgangspunt van deze afspraken is dat alle gemeenten bouwen voor eigen behoefte. Gelet op de prioritaire positie van de Bornsche Maten in de ontwikkelagenda Netwerkstad, zijn in maart 2017 voor deze locatie nadere programmeringsafspraken gemaakt tussen Netwerkstad Twente en provincie Overijssel. Dankzij de nadere afspraken kan de Bornsche Maten doorgroeien naar een totaal van 2300 woningen.

Relaties met overig beleid: lokaal beleid

De hoofdlijnen van het lokale grondbeleid zijn vastgelegd in de Nota Grondbeleid 2011-2015 die op 31 mei 2011 door de gemeenteraad is vastgesteld. Voor verdere toelichting op het grondbeleid wordt verwezen naar deze nota. De Nota Grondbeleid wordt in 2020 herijkt. Zolang er geen nieuwe nota grondbeleid is vastgesteld blijft de huidige nota van kracht.

Grondprijzen

Op 5 februari 2019 is de Nota Grondprijzen 2019 vastgesteld. Deze nota heeft als grondslag gediend voor de kaveluitgifte in 2019. In deze nota zijn de grondprijzen in de kernen Borne, Hertme en Zenderen met 1 % verhoogd ten opzichte van 2018. Voor 2020 heeft het college van burgemeester en wethouders op 14 januari 2019 een nieuwe nota grondprijzen vastgesteld. Ten opzichte van 2019 zijn de prijzen voor woningbouw met 2% gestegen, met uitzondering van Bornsche Flieren, waar alle kavels onder optie zijn. Op het enige bedrijventerrein in Borne zijn de prijzen van de kavels in de duurste categorie met 2% verhoogd. Bij de herziening van de grondexploitaties per 1 januari 2020 dienen de grondprijzen 2020 als grondslag voor de opbrengstprognose. De resultaten van de herzieningen per 1 januari 2020 zijn van invloed op de benodigde verliesvoorzieningen per 31 december 2019.

Beheer

Tijdelijk beheer

Aangekocht onroerend goed wordt zo mogelijk verhuurd of verpacht tot het nodig is voor de ontwikkelingen ter plaatse. Hierbij worden zoveel als mogelijk is marktconforme prijzen gerekend. Indien verhuren of verpachten niet tot de mogelijkheden behoort, wordt het onroerend goed onderhouden tot het nodig is voor de ontwikkelingen ter plaatse. Opbrengsten komen ten gunste van het betreffende project, kosten ten laste ervan. De opbrengsten en uitgaven worden verantwoord in de betreffende grondexploitaties.

Permanent beheer

In voorkomende gevallen wordt onroerend goed permanent beheerd. Hierbij moet met name gedacht worden aan erfpacht, opstalrecht en permanente verhuur.

Overzicht te verwachten planresultaten

In de onderstaande tabel 'complexen in exploitatie' worden de planresultaten per 1 januari 2019 van de vastgestelde grondexploitaties weergegeven en vergeleken met de planresultaten per 1 januari 2020. Let op: een negatieve boekwaarde correspondeert met een positief saldo in het betreffende complex en omgekeerd. Hetzelfde geldt voor het saldo (startwaarde, eindwaarde). Een positieve start- of eindwaarde betreft een tekort, een negatieve een overschot.

Tabel 1 complexen in exploitatie

Alle bedragen x € 1.000

complex	boekwaar- grondexploitatie per		mutaties boekwaar- de 31-12-2019	grondexploitatie per 1-1-2020		
	de 1-1-2019	1-1-2019		eind per 31-12	startwaar- de per 1-1-2020***	verschil startwaar- de***
<u>Bedrijventerreinen</u>						
Bedrijventerrein Veldkamp*	€ 48.960	2027 €	23.948	€ 860-	€ 48.100	2029 € 24.081 € 133
<u>Woningbouw</u>						
Bornsche Maten	€ 27.832	2029 €	560	€ 2.841-	€ 24.991	2029 € 1.720 € 1.160
Oosterveld Zenderen	€ 2.257-	2021 €	2.661-	€ 3	€ 2.254-	2022 € 2.669- € 8-
Kollergang	€ 492-	2024 €	1.550-	€ 2-	€ 494-	2024 € 1.468- € 82
Wijkerslocatie Olde Engberink**	€ 4.588	2039 €	381-	€ 94	€ 4.682	2039 € 511- € 129-
Knooperf Blenke (Bornsche Flieren)	€ 2.844	2020 €	2.247	€ 72	€ 2.917	2021 € 2.211 € 36-
Uitbreiding Hertme II	€ 30-	2026 €	421-	€ 296-	€ 326-	2026 € 437- € 15-
<u>Overig</u>						
Kernrand Borne West	€ 481	2021 €	138	€ 66	€ 547	2022 € 33 € 105-
saldo	€ 81.925	€	21.880	€ 3.763-	€ 78.162	€ 22.961 € 1.081

* 35/115 aandeel Borne, overige 80/115 aandeel Hengelo.

** 50% aandeel Borne, overige 50% aandeel Hengelo

*** de startwaarde per 1-1-2019 is met 2% verhoogd tot de startwaarde 2019 per 1-1-2020

De boekwaarden per 31 december 2018 liggen ten grondslag aan het begrote resultaat per 1 januari 2010 op startwaarde. De boekwaarden per 31 december 2019 zijn verwerkt in de herzieningen van de grondexploitaties per 1 januari 2020. Deze zijn opgenomen in de Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG) 2020. De MPG 2020 wordt aan de gemeenteraad aangeboden ter vaststelling, voorafgaand aan de jaarstukken 2019.

Om de resultaten op startwaarde per 1-1-2019 te vergelijken met die per 1-1-2020, zijn deze met de disconteringsvoet verhoogd. Conform regelgeving BBV is deze 2%. De laatste kolom in tabel 1 geeft de verschillen van de startwaarde per 1-1-2020 weer met de startwaarde 2019 per 1-1-2020. Zodoende blijkt dat de grondexploitaties gezamenlijk (op 100% basis, dus inclusief de aandelen Hengelo in De Veldkamp en Wijkerslocatie Olde Engberink) met € 1,2 miljoen zijn verslechterd en dat dit voornamelijk wordt veroorzaakt door de Bornsche Maten.

Wanneer een grondexploitatie een tekort (op startwaarde, dat wil zeggen netto contante waarde) vertoont, moet hiervoor een voorziening worden getroffen. Deze voorziening moet worden getroffen zodra het tekort bekend is. Conform wet- en regelgeving wordt per 31-12 winst genomen op basis van de Percentage of Completion (POC) methode. Deze winstneming wordt niet ten laste gebracht van de boekwaarde in het betreffende complex en is in de jaarrekening terug te vinden in de exploitatie en op de balans. De ontwikkelingen in 2019 van de voorzieningen en de winstnemingen worden weergegeven in de volgende tabel:

Tabel 2 complexen in exploitatie: voorzieningen en winstnemingen
Bedragen x € 1.000

complex	voorziening per 1-1- 2019	winst- nemingen per 1-1- 2019	mutatie winst- neming 31-12- 2019	winst- neming totaal per 31-12- 2019	mutatie voor- ziening per 31-12- 2019	voorziening per 31-12- 2019
<u>Bedrijventerreinen</u>						
Bedrijventerrein Veldkamp*	€ 7.146				€ 183	€ 7.329
<u>Woningbouw</u>						
Bornsche Maten	€ 549				€ 1.171	€ 1.720
Oosterveld Zenderen		€ 2.568	€ 100	€ 2.668		
Kollergang		€ 692	€ 28	€ 720		
Wijkerslocatie Olde Engberink**		€ 35	€ 60	€ 94		
Knooperf Blenke (Bornsche Flieren)	€ 2.203				€ 8	€ 2.211
Uitbreiding Hertme II		€ 84	€ 102	€ 185		
<u>Overig</u>						
Kernrand Borne West	€ 135				€ 102-	€ 33
saldo	€ 10.033	€ 3.378	€ 289	€ 3.668	€ 1.260	€ 11.293

* De weergegeven verliesvoorziening is voor het Bornse aandeel in het tekort, Hengelo treft een voorziening voor het overige deel

** Winstneming vindt 100% plaats, 50% daarvan wordt afgedragen aan Hengelo

De voorzieningen per 31-12-2018 zijn getroffen op basis van de startwaarde per 1-1-2019. Indien er geen enkele wijziging in de grondexploitatie zou optreden, en in het boekjaar 2019 precies de prognose van de grondexploitatie 2019 was gevolgd, dan zou nog steeds de voorziening verhoogd moeten worden naar de startwaarde 2019 per 1-1-2020 in tabel 1.

Looptijd langer dan 10 jaar

Per 1 januari 2019 waren er nog twee grondexploitaties met een looptijd langer dan 10 jaar: de Bornsche Maten en Wijkerslocatie Olde Engberink. Doordat de einddatum van de Bornsche Maten, net als vorig jaar, 31-12-2029 is, geldt dit per 1-1-2020 alleen nog voor Wijkerslocatie Olde Engberink. De beheersmaatregel om voor de periode na 10 jaar geen opbrengststijging te hanteren, is in deze laatste grondexploitatie toegepast. Bij de aanbidding aan de gemeenteraad van de MPG 2020 wordt geadviseerd om dit met een beslispunt expliciet te bekrachtigen.

Korte toelichting van de twee grootste grondexploitatieprojecten

De gemeenten Borne en Hengelo ontwikkelen samen het *Bedrijventerrein Westermaat De Veldkamp*. De gemeente Hengelo is verantwoordelijk voor 80/115 deel van het resultaat, Borne voor 35/115. Voor het Bornse aandeel in het becijferde tekort van de grondexploitatie is een voorziening getroffen (de gemeente Hengelo heeft een voorziening getroffen voor haar aandeel). Op basis van de in de MPG 2020 opgenomen herziening van de grondexploitatie, wordt rekening gehouden met een tekort van € 24,1 miljoen startwaarde per 1-1-2020. De voorziening is per 31-12-2019 verhoogd met € 183.306 om het Bornse aandeel hierin te dekken. Deze verhoging van de voorziening is het gevolg van inflatiecorrectie (contant maken van 1-1-2019 naar 1-1-2020) en een klein deel verslechtering. Dat laatste is het gevolg van verlenging van de looptijd met 1 jaar vanwege herziening van de uitgifte fasering.

Het resultaat van de *Bornsche Maten* zoals opgenomen in de MPG 2020 bedraagt € 1,7 miljoen negatief op startwaarde (tekort). In vergelijking met de grondexploitatie van 2019 is dit een verslechtering van bijna € 1,2 miljoen. De belangrijkste oorzaak van de verslechtering is een nadeel in de opbrengsten ten gevolge van noodzakelijke aanpassing van de indexeringsmethodiek voor de grondprijs van (projectmatige) kavels.

Voor verdere analyse van alle Bornse grondexploitaties 2020, en van de verschillen met 2019, wordt verwezen naar de MPG 2020.

Exploitaties derden

Onderstaande tabel 'Exploitaties van derden' is bestemd voor particuliere exploitaties waarvoor de gemeente een complex heeft geopend en een boekwaarde heeft opgebouwd. Deze boekwaarden worden normaal gesproken middels kostenverhaal volledig op de exploitant verhaald. In een aantal gevallen zijn de kosten niet (geheel) te verhalen. De boekwaarden van deze complexen worden geheel gedekt door de getroffen voorzieningen. Dit laat onverlet dat een zo groot mogelijk deel van de kosten zal worden verhaald. De aldus te verkrijgen inkomsten worden als zodanig in het betreffende complex geboekt en zullen leiden tot (gedeeltelijk) terugstorten van de getroffen voorziening in de Reserve Grondexploitatie. Per 1-1-2020 is er binnen de gemeente Borne geen sprake van een dergelijk complex. Wel is de gemeente deelnemer in de grondexploitatie RBT (XL Businesspark Twente).

Het RBT staat voor Regionaal Bedrijventerrein Twente en is een gezamenlijk initiatief van de provincie Overijssel en de gemeenten Almelo, Hengelo, Enschede en Borne. In dit plan worden bedrijvenkavels groter dan 2 hectare gerealiseerd. De samenwerking en de werkwijze van de projectorganisatie is vastgelegd in een Gemeenschappelijke Regeling. Het project wordt geheel uitgevoerd door een eigen projectorganisatie, aangestuurd door een algemeen en een dagelijks bestuur. In beide is Borne vertegenwoordigd. De gemeente Borne heeft een aandeel van 8% in de grondexploitatie. Gezien het becijferde tekort, is voor dit aandeel een voorziening getroffen. Volgens de Gemeenschappelijke Regeling moet de jaarlijkse herziening van de grondexploitatie vóór 15 juli zijn vastgesteld door het algemeen bestuur, na kennisgeving aan de betrokken raden en staten. Het resultaat hiervan staat nog niet vast. In onderstaande tabel is uitgegaan van het resultaat van de meest actuele versie van de concept grondexploitatie 2020. Indien noodzakelijk op basis van de definitieve grondexploitatie zal de voorziening worden aangepast naar het benodigde niveau.

Tabel 3: exploitaties derden

Bedragen x € 1.000

complex	boek- waarde per 1-1- 2019	grondexploitatie per 1-1-2019		mutatie boekwaar- de 2019	boekwaar- de 31-12- 2019	grondexploitatie per 1-1-2020		
		eind per 31-12	startwaar- de per 1-1- 2020**			eind per 31-12	startwaarde per 1-1-2020	verschil startwaar- de**
RBT*	€ 88.278	2034	€ 25.538	€ 5.849-	€ 82.429	2030	€ 11.891	€ 13.646-
saldo				€ 5.849-	€ 82.429		€ 11.891	

* op basis van concept jaarstukken 2019

** de startwaarde per 1-1-2019 is met 2% verhoogd tot de startwaarde 2019 per 1-1-2020

Tabel 4: exploitaties derden: voorzieningen
Bedragen x € 1.000

complex	voor- ziening per 1-1- 2019	mutatie voor- ziening	voorziening per 31-12- 2019
RBT*	€ 1.640	€ 689-	€ 951
saldo	€ 1.640	€ 689-	€ 951

Het RBT komt, als Gemeenschappelijke Regeling, ook aan bod in de paragraaf Verbonden Partijen van deze jaarstukken.

Eindwaarde in relatie tot startwaarde

In de tabel 1 wordt per grondexploitatie de startwaarde weergegeven, net als in de tabel 3. Deze startwaarde, ook wel contante waarde genoemd, wordt afgeleid van de eindwaarde (nominale waarde). In de eindwaarde zijn de tijdsinvloeden (rentetoerekening, index van kosten en opbrengsten) meegenomen. De startwaarde komt tot stand door vanaf de eindwaarde terug te rekenen op basis van de disconteringsvoet 2% tot de peildatum (1-1-2020). Indien eindwaarde een tekort is, zal dit ook voor de startwaarde gelden, als zal dit een geringer bedrag zijn, afhankelijk van de parameters van de grondexploitatie en de looptijd. De startwaarde van de tekort exploitaties bepaalt de getroffen voorziening. Om aan het einde van de looptijd te beschikken over een toereikende voorziening om het tekort te dekken, zal de voorziening aldus, ook als er verder niets verandert in de grondexploitatie en uitgaven en inkomsten precies conform prognose plaatsvinden, jaarlijks verhoogd moeten worden. In de volgende tabel wordt per verlieslatende grondexploitatie (inclusief RBT) de startwaarde en de eindwaarde weergegeven, om inzicht in dit verloop te geven:

Tabel 5: verliesvoorzieningen
Bedragen x € 1.000

complex	grondexploitatie per 1-1-2020			voorziening per	
	eind per 31-12	startwaarde per 1-1-2020	eindwaarde	31-12-2019	einddatum
<u>In exploitatie</u>					
<i>Bedrijventerreinen</i>					
Bedrijventerrein Veldkamp	2029	€ 24.081	€ 29.355	€ 7.329	€ 8.934
<i>Woningbouw</i>					
Bornsche Maten	2029	€ 1.720	€ 1.808	€ 1.720	€ 1.808
Knooperf Blenke (Bornsche Flieren)	2021	€ 2.211	€ 2.300	€ 2.211	€ 2.300
<i>Overig</i>					
Kernrand Borne West	2022	€ 33	€ 35	€ 33	€ 35
<u>Openstaande exploitaties derden</u>					
RBT	2030	€ 11.891	€ 14.785	€ 951	€ 1.183
saldo				€ 12.244	€ 14.259

Af te sluiten complexen

Per 31 december 2019 worden geen complexen afgesloten.

Nagekomen kosten / opbrengsten afgesloten projecten

In 2019 zijn geen nagekomen kosten of opbrengsten in verband met afgesloten projecten geboekt.

Algemene Reserve Grondexploitaties

De Algemene Reserve Grondexploitatie (ARG) is de reserve waarmee winsten uit grondexploitaties worden verrekend, verliezen uit grondexploitaties worden gedekt.

Conform wet- en regelgeving worden verliezen gedekt / voorzien in het jaar waarin het verlies tot uitdrukking komt (onafwendbaar is). Dit is meestal het jaar waarin de exploitatie wordt vastgesteld of het jaar waarin een boekwaarde is ontstaan die nog niet is verantwoord middels een grondexploitatie. Voorzieningen worden getroffen voor het resultaat op startwaarde (contante waarde) van de betreffende grondexploitatie. Door de jaarlijkse herziening van de grondexploitatie en op basis daarvan aanpassing van de voorziening, groeit deze mee naar de benodigde eindwaarde. Aangezien aan de ARG jaarlijks rente op de ARG en de voorzieningen wordt toegevoegd, zijn de benodigde toevoegingen geborgd.

Naast de verrekening van winsten en verliezen speelt de ARG een belangrijke rol in de dekking van risico. De ARG dient te worden beschouwd als de buffer voor de risico's waarvan de omvang niet redelijkerwijs is in te schatten. De hoogte van de ARG wordt uitgedrukt als percentage van de boekwaarde voor zover de gemeente Borne het risico draagt. Dit betekent dat boekwaarden van de projecten De Veldkamp (35/115) en Wijkerslocatie Olde Engberink (50/50) alleen worden meegewogen voor het Bornse aandeel, al staan deze projecten in hun geheel in de boeken. Anderzijds betekent dit dat de boekwaarde RBT, niet in de gemeentelijke rekening terug te vinden, voor de 8% die Borne daaraan deelneemt, moet worden meegewogen. Ten slotte worden tussentijdse winstnemingen sinds 2017 niet meer ten laste gebracht van de boekwaarde van de complexen. Zodoende moeten deze worden verrekend met de boekwaarde om een realistisch beeld te verkrijgen.

In de volgende tabel zijn de toevoegingen en onttrekkingen aan de Algemene Reserve Grondexploitatie in 2019 weergegeven:

Tabel 6 mutaties Algemene Reserve Grondexploitatie 2019
Bedragen x € 1.000

Saldo per 1-1-2019	6.052
toevoegingen	0
onttrekkingen	-501
Balanswaarde per 31-12-2019	5.551

Het saldo per 1 januari 2019 van de ARG bedroeg € 6,1 miljoen. Ultimo 2019 bedraagt de reserve € 5,6 miljoen. Hierbij moet worden aangetekend dat in 2019 per saldo de voorzieningen voor een bedrag van € 571.065 zijn verhoogd en er tussentijdse winstnemingen zijn gedaan van in totaal € 254.645 (zie bovenstaande tabel complexen in exploitatie: voorzieningen en winstnemingen). Conform bestendige gedragslijn zal de raad worden voorgesteld om beide bedragen respectievelijk ten laste en ten gunste te brengen van de reserve grondexploitatie. De verwerking hiervan zal pas in 2020 plaatsvinden evenals eventuele stortingen in en onttrekkingen aan de reserve grondexploitatie als gevolg van de resultaatbestemming 2019.

In de volgende tabel wordt de boekwaarde per 31 december 2019 berekend waarover de gemeente Borne risico loopt, om vervolgens in beeld te brengen hoe deze zich verhoudt tot de ARG.

Tabel 7 boekwaarde per 31-12-2019

Bedragen x € 1.000

	100% boekwaarde gemeente Borne per 31-12-2019		aandeel derden* (af te trekken van totale boekwaarde gemeente Borne om tot risico Borne te komen)		boekwaarde per 31-12-2019 aandeel Borne (risicodragend)
in exploitatie	€ 78.162		€ 35.802		€ 42.360
Veldkamp: 80/115 aandeel Hengelo in boekwaarde Borne		€ 48.100		€ 33.461	
Wijkerslocatie Olde Engberink: 50% aandeel Hengelo in boekwaarde Borne		€ 4.682		€ 2.341	
winstnemingen					€ 3.668
Verrekening w instneming omdat de boekw aarden niet w orden belast met al w el genomen w inst**		€ 3.668			€ -
RBT: geen boekwaarde Borne			€ 6.594-		€ 6.594
boekwaarde RBT w aarvan 8% aandeel Borne (daarom als negatief aandeel derden meegenomen)		€ 82.429		€ 6.594-	
totaal	€ 78.162		€ 29.208		€ 52.622

* Bij het RBT is juist sprake van een aandeel van de gemeente Borne in de boekwaarde van een derde partij, daarom een negatief bedrag

** Omdat, conform wet- en regelgeving, tussentijdse winstneming niet ten laste van de boekwaarde wordt gebracht, maar deze wel ten gunste komt van de exploitatie van de gemeente, en dus besteedbaar is, geeft de boekwaarde in relatie tot de risico's een geflatteerd beeld. Bij afsluiting van de betreffende complexen valt het resterend overschot vrij, met aftrek van de al genomen winst

De totale boekwaarde van alle grondexploitaties en exploitaties derden bedraagt € 78,2 miljoen. Hier maakt het RBT geen deel van uit. Het boekwaardebedrag waarvoor de gemeente Borne risico draagt, dat wil zeggen na aftrek van het aandeel gemeente Hengelo en vermeerderd met reeds genomen winst en met het aandeel van de gemeente Borne in de boekwaarde RBT, bedraagt. € 52,6 miljoen. De ARG bedraagt vóór resultaatbestemming € 5,6 miljoen, dat wil zeggen 10,5 % van de boekwaarde waarvoor zij als buffer dient. Gerelateerd aan de beleidsnorm dat deze 10% moet vormen, vertoont de ARG een "overschot" van € 0,3 miljoen (vóór resultaatbestemming). Indien de mutaties in de voorzieningen en de tussentijdse winstnemingen met de ARG worden verrekend, resteert € 5,2 miljoen in de ARG. Dit is 9,9% van de boekwaarde waarvoor zij als buffer dient.

In onderstaande tabel wordt de aldus beschreven relatie tussen de ARG en de boekwaarde weergegeven:

Tabel 8 relatie ARG en boekwaarde

Bedragen x € 1 miljoen

Boekwaarde aandeel Borne (risico) per 31-12-2019	52,6
Vereiste ARG op basis van 10%	5,3
ARG per 31-12-2019	5,6
ARG na verrekening mutaties voorzieningen en winstnemingen	5,2
verschil ARG ten opzichte van norm	-0,3
verschil ARG ten opzichte van norm na verrekening	0,0

In de paragraaf in deze jaarstukken waar het weerstandsvermogen van de gemeente wordt beschreven, wordt eveneens ingegaan op de risico's van het 'grondbedrijf'.

Jaarrekening

Balans per 31 december 2019

ACTIVA (* € 1.000)	31 december 2019	31 december 2018
VASTE ACTIVA		
Immateriële vaste activa	-	-
Materiële vaste activa	50.006	49.074
Investerings met een economisch nut	36.617	36.897
Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	5.593	6.097
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	7.796	6.081
Financiële vaste activa	3.966	3.193
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	738	287
Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen	-	41
Leningen aan deelnemingen	223	335
Overige leningen u/g	3.005	2.455
Overige langlopende uitzettingen	-	76
TOTAAL VASTE ACTIVA	53.972	52.266
VLOTTENDE ACTIVA		
Vorraden	70.537	75.270
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	70.537	75.270
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	2.225	2.667
Vorderingen op openbare lichamen	563	498
Overige vorderingen	1.662	2.169
Liquide middelen	20	50
Banksaldi	14	47
Kassaldi	5	3
Overlopende activa	7.979	7.066
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	6.139	5.494
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	1.840	1.572
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	80.761	85.054
TOTAAL ACTIVA	134.734	137.320

PASSIVA (* € 1.000)	31 december 2019	31 december 2018
VASTE PASSIVA		
Eigen vermogen	30.055	35.231
Algemene reserves	13.995	14.927
Bestemmingsreserves	20.040	22.126
Gerealiseerde resultaat	-3.980	-1.822
Voorzieningen	8.919	10.097
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	2.179	1.695
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	6.740	8.402
Vaste schulden met een rentetypische looptijd langer dan één jaar	67.859	71.626
Onderhandse leningen van binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	-	36
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	67.769	71.506
Door derden belegde gelden	86	79
Waarborgsommen	4	4
TOTAAL VASTE PASSIVA	106.834	116.954
VLOTTENDE PASSIVA		
Netto-vloTTende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	22.116	16.314
Overige kasgeldleningen	15.000	9.000
Banksaldi	4.866	5.256
Overige schulden	2.250	2.059
Overlopende passiva	5.783	4.052
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	5.188	4.052
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	595	-
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	-	-
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA	27.900	20.366
TOTAAL PASSIVA	134.734	137.320
Gewaarborgde geldleningen	106.644	108.007
Garantstellingen	1.529	1.774

Overzicht van baten en lasten 2019

OVERZICHT BATEN EN LASTEN 2019 (* € 1.000)	Primitieve begroting 2019			Actuele begroting 2019			Realisatie 2019		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma's									
Solidair Borne	37.470	10.059	27.412	40.113	9.878	30.235	36.714	7.552	29.162
Duurzaam Borne	17.689	12.776	4.913	19.026	13.345	5.681	11.343	5.622	5.721
Verbindend Borne	1.929	419	1.510	2.328	377	1.951	2.954	491	2.463
Borne Algemeen	1.160	220	941	-39	442	-481	1.289	707	581
Subtotaal programma's	58.248	23.473	34.776	61.429	24.042	37.386	52.299	14.372	37.927
Algemene dekkingsmiddelen									
Algemene uitkering	-	30.702	-30.702	-	31.355	-31.355	-	31.756	-31.756
Lokale heffingen	-	5.534	-5.534	-	5.591	-5.591	-	5.622	-5.622
Dividend	-	1.130	-1.130	-	1.410	-1.410	-	1.441	-1.441
Saldo financieringsfunctie	-	169	-169	-1.887	285	-2.172	270	329	-59
Overige algemene dekkingsmiddelen	-1.782	-	-1.782	-21	-	-21	-28	-	-28
Totaal algemene dekkingsmiddelen	-1.782	37.535	-39.317	-1.907	38.641	-40.549	242	39.149	-38.906
Overhead	5.997	865	5.133	6.133	544	5.589	6.326	171	6.155
Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Onvoorzien	63	-	63	8	-	8	-	-	-
Gerealiseerde saldo van baten en lasten	62.527	61.872	655	65.661	63.227	2.434	58.868	53.692	5.176
Mutaties reserves	2.511	2.658	-147	6.488	8.923	-2.434	6.495	7.691	-1.196
Gerealiseerde resultaat	65.038	64.530	508	72.150	72.150	-	65.363	61.384	3.980

De algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien en de reservemutaties maken in de programmaverantwoording deel uit van programma Borne Algemeen.

Grondslagen voor de waardering en de bepaling van het resultaat

Waarderingsgrondslagen

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende balanspost anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling, die doorgaans is opgenomen in de september circulaire van het boekjaar.

Met betrekking tot de eigen bijdragen die het CAK int en aan de gemeenten afdraagt geldt op basis van de Kadernota rechtmatigheid 2018 van de commissie BBV het volgende. Gemeenten kunnen op basis van de overzichten van het CAK wel de aantallen personen, soort en omvang van de zorgverlening beoordelen met de eigen WMO-administratie. Probleempunt is dat door het ontbreken van inkomensgegevens op deze overzichten de informatie over de eigen bijdrage ontoereikend is om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals hiervoor is toegelicht.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke. Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen.

Balans

Vaste activa

Materiële vaste activa

Algemeen

Activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak die aan de vervaardiging van het actief worden toegerekend; in dat geval vermeldt de toelichting dat deze kosten worden geactiveerd.

Investerings met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.

Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Wanneer investeringen grotendeels of meer worden gedaan voor riolering, het inzamelen van huishoudelijk afval of andere alsook voor rechten die op grond van art. 229 lid 1 a en b Gemeentewet worden geheven, dan worden deze investeringen op de balans opgenomen in een aparte categorie: de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Investerings met een maatschappelijk nut worden, evenals investeringen met een economisch nut, geactiveerd en over de verwachte toekomstige gebruiksduur afgeschreven. De verplichting om alle investeringen te activeren volgens de nieuwe methode geldt alleen voor investeringen die vanaf het begrotingsjaar 2017 worden gedaan.

Door de invoering van de nieuwe systematiek blijven verschillen bestaan in de wijze waarop mag worden afgeschreven op investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut die vóór het begrotingsjaar 2017 zijn gedaan. Om inzicht te geven in het deel van de activa dat wel vergelijkbaar is qua systematiek is in het verloopoverzicht in de toelichting op de balans aangegeven welk bedrag volgens de nieuwe systematiek is verantwoord en welk deel volgens een andere systematiek.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, (overige) leningen u/g en (overige) uitzettingen zijn – tenzij hierna anders is vermeld – opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering gelukkig niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.

De aan derden verstrekte geldleningen zijn opgenomen tegen het overdrachtsbedrag verminderd met de ontvangen aflossingen.

Van een deelneming is krachtens artikel 1 lid d BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Flottende activa

Vorraden

Onderhanden werk

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken) alsmede de rentekosten berekend zoals voorgeschreven in het BBV en de administratie- en beheerskosten.

Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat.
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht.
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende activa

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen zijn opgenomen algemene- en bestemmingsreserves alsmede het saldo van de rekening van baten en lasten.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter tegen de contante waarde (tegen 0,290%) van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De onderhoudsregulatievoorzieningen stelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Vaste schulden met rentetypische looptijd langer dan één jaar

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Flottende passiva

De flottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Toelichting op de balans per 31 december 2019

Vaste activa

De vaste activa bestaan uit:

(* € 1.000)	31 dec. '19	31 dec. '18
Immateriële vaste activa	-	-
Materiële vaste activa	50.006	49.074
Financiële vaste activa	3.966	3.193
Totaal	53.972	52.266

De verschillende onderdelen zijn hieronder toegelicht.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit:

(* € 1.000)	31 dec. '19	31 dec. '18
Investerings met een economisch nut	36.617	36.897
Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	5.593	6.097
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	7.796	6.081
Totaal	50.006	49.074

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen weer:

(* € 1.000)	Boekwaarde de 31 dec. '18	Investering en	Bijdrage n van derden	Afschrijving en	Des- investering en	Afwaardering	Boekwaarde de 31 dec. '19
Economisch nut:							
Gronden en terreinen	2.587	141	10	97	-	-	2.621
Bedrijfsgebouwen	29.504	855	30	1.179	-	-	29.150
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	66	-	-	5	-	-	61
Machines, apparaten en installaties	3.136	368	3	341	-	-	3.160
Overige materiële vaste activa	1.603	107	7	79	-	-	1.624
Totaal economisch nut	36.897	1.471	50	1.701	-	-	36.617
Economisch nut, dekking door heffing:							
Gronden en terreinen	397	-	-	19	-	-	378
Bedrijfsgebouwen	67	-	-	20	-	-	47
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	5.468	1.270	1.270	300	-	-	5.168

Overige materiële vaste activa	165	-	-	165	-	-	-
Totaal economisch nut, dekking door heffing	6.097	1.270	1.270	504	-	-	5.593
Maatschappelijk nut vóór 2017:							
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	2.191	-	-	81	-	-	2.110
Overige materiële vaste activa	15	-	-	1	-	-	14
<i>Subtotaal</i>	<i>2.206</i>	-	-	<i>82</i>	-	-	<i>2.124</i>
Maatschappelijk nut vanaf 2017:							
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	3.765	2.843	947	88	-	-	5.573
Overige materiële vaste activa	110	-	-	11	-	-	99
<i>Subtotaal</i>	<i>3.875</i>	<i>2.843</i>	<i>947</i>	<i>99</i>	-	-	<i>5.672</i>
Totaal maatschappelijk nut	6.081	2.843	947	181	-	-	7.796
Totaal	49.074	5.584	2.267	2.386	-	-	50.006

In onderstaand overzicht zijn de belangrijkste investeringen (> € 100.000) opgenomen. Per investering staat achtereenvolgens aangegeven het ter beschikking gestelde krediet (na aftrek subsidies), bestedingen tot begin van het boekjaar, bestedingen in het boekjaar en het restant per einde boekjaar.

(* € 1.000)	Beschikbaar krediet	Besteed t/m 2018	Investering 2019	Resterend krediet
Verbouwing Kulturhus	555	-	695	-140
Tribune Kulturhus	106	-	139	-33
Vervangingsinvesteringen 't Wooldrik 2019	157	-	216	-59
GRP kredieten	3.910	598	1.229	2.083
Herinrichting Veldovenweg/Leemweg	600	77	585	-62
Centrumplan Nijstad	475	31	379	65
Herstructurering bedrijventerrein Molenkamp	670	441	111	118
Openbare buitenverlichting	2.250	-	101	2.149
Stapsteen 3 overweg Deldensestraat	428	-	348	80
Totaal	9.151	1.147	3.803	4.201

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa bestaan uit:

(* € 1.000)	31 dec. '19	31 dec. '18
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	738	287
Kapitaalverstrekking aan gemeenschappelijke regelingen	-	41
Leningen aan deelnemingen	223	335
Overige leningen u/g	3.005	2.455
Overige langlopende uitzettingen	-	76
Totaal	3.966	3.193

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de financiële vaste activa weer:

(* € 1.000)	Boekwaar de 31 dec. '18	Investeren en	Des-investeren	Afschrijvingen/Aflossingen	Afwaardering*	Boekwaar de 31 dec. '19
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen*	287	410	-	-	-41	738
Kapitaalverstrekking aan gemeenschappelijke regelingen	41	-	-	-	41	-
Leningen aan deelnemingen	335	-	-	112	-	223
Overige leningen u/g	2.455	804	-	253	-	3.005
Overige langlopende uitzettingen	76	-	-	76	-	-
Totaal	3.193	1.214	-	441	-	3.966

*Een bedrag van 41k is gereclassificeerd van kapitaalverstrekking aan GR naar kapitaalverstrekking aan deelnemingen. Deze correctie is in de kolom afwaardering gepresenteerd. Er is een bijstorting van 410 k gedaan in het aandelenkapitaal van Twente Milieu. De overige leningen u/g hebben betrekking op hypothecaire geldleningen en de Startersleningen van het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting. Verder is de achtergestelde lening aan Vitens deels afgelost (112 k) en de vordering verkoop Enexis (onder overige langlopende uitzettingen) is in zijn geheel afgelost.

Vlottende activa

De vlottende activa bestaan uit:

(* € 1.000)	31 dec. '19	31 dec. '18
Vorraden	70.537	75.270
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	2.225	2.667
Liquide middelen	20	50
Overlopende activa	7.979	7.066
Totaal	80.761	85.054

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden bestaan uit onderhanden werk, gespecificeerd naar bouwgronden in exploitatie. In onderstaand overzicht wordt het verloop van de boekwaarde per complex weergegeven:

(* € 1.000)	Boekwaar de 31 dec. '18	Investering en	Opbrengst en	Boekwaar de 31 dec. '19	Tussentijd se winstnemi ng	Voorzienin g verlieslate nd	Balanswaar de 31 dec. '19
Bedrijventerrein De Veldkamp	48.960	1.343	2.203	48.100	-	7.329	40.771
Bornsche Maten	27.832	5.201	8.042	24.991	-	1.720	23.271
Wijkerslocatie Olde Engberink	4.588	98	4	4.682	94	-	4.776
Oosterveld Zenderen	-2.257	3	-	-2.254	2.668	-	414
Kernrand Borne West	481	135	69	547	-	33	514
Kollergang	-492	-2	-	-494	720	-	226
Knoopervl. Blenke	2.844	84	11	2.917	-	2.211	706
Uitbreiding Hertme	-30	76	373	-326	185	-	-141
Totaal	81.925	6.940	10.703	78.162	3.668	11.293	70.537

De gemeente Borne en Hengelo ontwikkelen samen het Bedrijventerrein Westermaat De Veldkamp. De gemeente Hengelo is verantwoordelijk voor 80/115e deel van het resultaat en Borne voor 35/115e deel. Voor het Bornse aandeel in het gecijferde tekort van de grondexploitatie is een voorziening getroffen (de gemeente Hengelo heeft een voorziening getroffen voor haar aandeel). Zodoende is het tekort op de volgende wijze voorzien:

tekort Grex per 1-1-2020 :	€ 24.081.073
voorziening Borne	€ 7.329.022
voorziening Hengelo	€ 16.752.051

De boekwaarde is geheel belegd bij de gemeente Borne. Jaarlijks worden de grondexploitaties herzien en worden de beide voorzieningen door Borne en Hengelo aangepast naar rato van het aandeel in het actuele gecijferde tekort op startwaarde (netto contante waarde). Bij afsluiting van het complex zal de gemeente Hengelo, conform de samenwerkingsovereenkomst, de Hengelose voorziening inzetten om 80/115e deel van het resterende tekort overmaken aan de gemeente Borne.

Bornsche maten bouwclaim:

In de grondexploitatie van de Bornsche maten is rekening gehouden met verkopen aan projectontwikkelaars waar een overeenkomst mee is gesloten. Op basis van deze overeenkomst hebben de ontwikkelaars het recht om bouw kavels te claimen. Het aantal kavels dat geclaimd kan worden is hoger dan het aantal kavels dat de gemeente in de grondexploitatie heeft opgenomen, omdat de gemeente niet meer kavels te verkopen heeft. Wanneer de ontwikkelaars meer kavels claimen dan de gemeente kan verkopen, bestaat de kans dat de gemeente de claim moet afkopen. De kans van optreden dat het risico op deze afkoopsom zich voordoet is op basis historische realisatie cijfers alsmede markt cijfers ingeschat op 50% en is meegenomen in de risicoparagraaf. Voor een nadere analyse van de bouwgronden in exploitatie wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid.

In onderstaand overzicht wordt het geraamd eindresultaat per complex weergegeven:

(* € 1.000)	Boekwaarde 31 dec. '19	Geraamde kosten	Geraamde opbrengsten	Nominaal eindresultaat	Eindresultaat contante waarde
Bedrijventerrein De Veldkamp	48.100	11.338	30.083	29.355	24.081
Bornsche Maten	24.991	45.640	68.534	2.097	1.720
Wijkerslocatie Olde Engberink	4.682	2.110	7.551	-759	-511
Oosterveld Zenderen	-2.254	-82	497	-2.832	-2.669
Kernrand Borne West	547	156	669	35	33
Kollergang	-494	47	1.174	-1.621	-1.468
Knooperf Blenke	2.917	363	980	2.300	2.211
Uitbreiding Hertme	-326	277	452	-501	-437
Totaal	78.162	59.849	109.940	28.074	22.960

Voor een nadere toelichting op de grondexploitaties wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

In onderstaand overzicht worden de uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar als volgt gespecificeerd:

(* € 1.000)	31 dec. '19	Voorziening	31 dec. '19	31 dec. '18
Vorderingen op openbare lichamen	563	-	563	498
Overige vorderingen	2.460	797	1.663	2.169
Totaal	3.023	797	2.225	2.667

De vordering op openbare lichamen is als volgt gespecificeerd:

(* € 1.000)	Boekwaarde 31 dec. '19	Boekwaarde 31 dec. '18
Gemeente Hengelo	211	245
GBT	170	92
Gemeente Enschede	162	159
Provincie Overijssel	16	1
Overig	4	1
Totaal	563	498

De overige vorderingen zijn als volgt te specificeren:

(* € 1.000)	Boekwaarde 31 dec. '19	Boekwaarde 31 dec. '18
Debiteuren	315	489
Belastingdebiteuren	462	614
Debiteuren bijstandsverlening	1.683	1.676
Totaal	2.460	2.779
Af: Voorziening voor oninbaarheid	797	610
Totaal	1.663	2.169

Schatkistbankieren

Decentrale overheden zijn verplicht om overtollige kasmiddelen bij het Rijk te stallen. Hiervoor geldt een drempelbedrag van 0,75% van het begrotingstotaal met een minimum van € 250.000. De liquide middelen boven deze drempel dienen dagelijks bij 's Rijks schatkist aangeboden te worden. In onderstaande tabel is weergegeven welk bedrag gemiddeld per kwartaal buiten de schatkist is gehouden:

(* € 1.000)	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Aangehouden middelen op dagbasis	-	-	13	-
Drempelbedrag	250	250	250	250
Ruimte onder drempelbedrag	250	250	237	250
Overschrijding van drempelbedrag	-	-	-	-

Liquide middelen

Onder de liquide middelen zijn de volgende posten opgenomen:

(* € 1.000)	31 dec. '19	31 dec. '18
Kassaldi	5	3
Banksaldi	14	47
Totaal	20	50

De banksaldi betreft een rekening bij de Rabobank. Het saldo is vrij opneembaar.

Overlopende activa

De post overlopende activa wordt als volgt gespecificeerd:

(* € 1.000)	31 dec. '19	31 dec. '18
De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	6.139	5.494
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	1.840	1.572
Totaal	7.979	7.066

De in de balans opgenomen van EU, Rijk en provincies nog te ontvangen voorschotbedragen die zijn ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(* € 1.000)	Saldo 31-12-2018	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2019
Rijk:	-	-	-	-
Belastingdienst	4.849	4.617	4.849	4.617
Gemeentefonds	-	48	-	48
BBZ	-	38	-	38
Provincie:	-	-	-	-
Ontwikkelagenda verbindingsweg	420	-	-	420
UVP mobiliteit en veiligh.Bornsche Beeklaan	-	786	-	786
Herstr.Molenkamp	-	138	-	138
Verkeersveiligheid	-	82	-	82
Spookhuys	-	9	-	9
Overig:	-	-	-	-
Gemeente Hengelo SMS	113	-	113	-
overige	112	-	112	-
Totaal	5.494	5.718	5.074	6.139

Vaste passiva

De vaste passiva bestaan uit:

(* € 1.000)	31 dec. '19	31 dec. '18
Eigen vermogen	30.055	35.231
Voorzieningen	8.919	10.097
Vaste schulden met een rentetypische looptijd langer dan één jaar	67.859	71.626
Totaal	106.834	116.954

De verschillende onderdelen zijn hieronder toegelicht.

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

(* € 1.000)	31 dec. '19	31 dec. '18
Algemene reserves	13.995	14.927
Bestemmingsreserves	20.040	22.126
Gerealiseerde resultaat	-3.980	-1.822
Totaal	30.055	35.231

Het verloop in 2019 wordt in het hierna opgenomen overzicht per reserve weergegeven:

(* € 1.000)	Boekwaarde 31 dec. '18	Toevoeging	Onttrekking	Resultaat- bestemming	Dekking afschrijving	Boekwaarde 31 dec. '19
Algemene reserves						
Algemene reserve	5.729	-	-	-101	-	5.628
Reserve beleidsontwikkeling	3.145	2.926	2.118	-1.138	-	2.816
Algemene reserve grondexploitatie	6.052	-	-	-501	-	5.551
Totaal algemene reserves	14.927	2.926	2.118	-1.740	-	13.995
Bestemmingsreserves						
Reserve kunstinvulling wijken	33	-	33	-	-	-
Reserve bovenwijkse voorzieningen	220	-	220	-	-	-
Reserve gezondheidscentrum	690	28	-	-	-	717
Reserve landelijk gebied	116	-	116	-	-	-
Reserve sportvelden BM/renovatie 't Wooldrik	1.780	-	1.780	-	-	-
Reserve kleine vervangingsinvesteringen	236	-	236	-	-	-
Reserve verplichtingen exploitatie	727	166	371	-	-	522
Reserve verplichtingen kapitaallasten	2.566	2.599	-	-	604	4.561
Reserve E-dienstverlening	391	-	391	-	-	-
Reserve budgetoverheveling	-	-	537	537	-	-
Reserve egalisatie onderhoud	1.152	51	167	-	-	1.036
Reserve De Veste	4.532	456	265	-	264	4.459
Reserve decentralisaties sociaal domein	1.012	-	-59	-619	-	452
Reserve Totaalvisie	1.750	-	445	-	-	1.305
Reserve verbindingsweg met ondertunneling	6.921	269	-	-	202	6.988
Totaal bestemmingsreserves	22.126	3.569	4.502	-82	1.070	20.040

Nadere toelichting:

Nota reserves en voorzieningen

In 2019 is de nota reserves en voorzieningen geactualiseerd. Deze is van toepassing op 2019.

Nadere toelichting per reserve:**Algemene reserve**

De algemene reserve dient als financieel weerstandsvermogen (buffer) voor het opvangen van in principe onvoorziene financiële tegenvallers.

Stand per 1 januari 2019	5.729
<u>Onttrekkingen:</u>	
Resultaatbestemming 2018	<u>-101</u>
De algemene reserve bedraagt ultimo 2019	5.628

Reserve beleidsontwikkeling

Deze reserve dient voor het bekostigen van éénmalige uitgaven die voortvloeien uit het beleidsplan.

Stand per 1 januari 2019	3.145
<u>Toevoegingen:</u>	
Herziening nota reserves en voorzieningen	2.801
Overige	<u>125</u>
	2.926
<u>Onttrekkingen:</u>	
Resultaatbestemming 2018	-1.138
Dekking tekort MJB 2020-2023	-508
Overige	<u>-1.610</u>
Stand per 31 december 2019	<u>2.816</u>

Reserve grondexploitatie

De belangrijkste functie van de reserve grondexploitatie is het vormen van een financiële buffer voor niet voorziene resultaten binnen de grondexploitaties.

Stand per 1 januari 2019	6.052
<u>Onttrekkingen:</u>	
Resultaatbestemming 2018	<u>-501</u>
Stand per 31 december 2019	<u>5.551</u>

Voorzieningen

Voorzieningen zijn over het algemeen gevormd voor verplichtingen, verliezen of te verwachten tegenvallers waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs valt in te schatten. Kenmerkend voor een voorziening is dat de hoogte afgestemd moet zijn op de omvang van de achterliggende verplichtingen of verliezen.

(* € 1.000)	31 dec. '19	31 dec. '18
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	2.179	1.695
Voorziening voor middelen van derden waarvan bestemming gebonden is	6.740	8.402
Totaal	8.919	10.097

De voorzieningen zijn als volgt nader te specificeren:

(* € 1.000)	Saldo 31 dec. '18	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Boekwaarde 31 dec. '19
Verplichtingen, verliezen en risico's					
Voorziening wet APPA	1.695	519	-	34	2.179
Totaal	1.695	519	-	34	2.179
Middelen van derden met bestemming					
Plan RBT	1.640	-	689	-	951
Voorziening riolering	3.923	358	-	1.229	3.053
Voorziening reiniging	2.839	-	-	103	2.736
Totaal	8.402	358	-	1.332	6.740
Totaal	10.097	877	689	1.366	8.919

Voorziening wet APPA

Het pensioen voor wethouders is geregeld in de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa). De Appa-pensioenpremie wordt op het salaris van de wethouder ingehouden. Gemeenten hebben de taak een voorziening te vormen. Daarmee is zichtbaar voor welk bedrag oud- en zittende wethouders pensioen hebben opgebouwd. Door de stijgende levensverwachting is de pensioenrichtleeftijd in de Appa met ingang van 1 januari 2019 vastgesteld op 68 jaar.

Voorziening Plan RBT

De voorziening Regionaal Bedrijventerrein Twente wordt nader toegelicht in de paragraaf Grondbeleid.

Voorziening riolering en reiniging

De aanleg en het beheer van de riolering, en het ophalen en verwerken van huisvuil zijn gemeentelijke taken. Om deze taken te bekostigen wordt een heffing geheven. Het totaal van de heffingen mag niet hoger zijn dan de werkelijke kosten die in dit kader worden gemaakt. De jaarlijkse kosten van het beheer en onderhoud van rioleringen fluctueren jaarlijks dermate, dat geen rechtstreekse kostendekking uit rioolheffingen kan worden verwacht. Om schommelingen in de hoogte van de heffing te voorkomen wordt een voorziening aangehouden voor het onbestede deel van de geïnde heffingen.

Investerings worden conform GRP 2017-2021 gedekt door bijdragen uit de voorziening riolering.

De risicovoorzieningen voor tekorten grondexploitaties en debiteuren zijn niet gerubriceerd onder de voorzieningen, maar direct in mindering gebracht op de boekwaarde van het actief waarop deze betrekking hebben.

Vaste schulden met rentetypische looptijd langer dan één jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen vaste schulden is als volgt:

(* € 1.000)	31 dec. '19	31 dec. '18
Onderh. leningen binnenlandse pensioenfondsen/verzekeringsinst.	-	36
Onderh. leningen binnenlandse banken/overige financiële instellingen	67.769	71.506
Door derden belegde gelden	86	79
Waarborgsommen	4	4
Totaal	67.859	71.626

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden over het jaar 2019:

(* € 1.000)	Saldo 31 dec. '18	Vermeer- deringen	Aflossingen	Boekwaarde 31 dec. '19
Onderh. leningen binnenlandse pensioenfondsen/verzekeringsinst.	36	-	36	-
Onderh. leningen binnenlandse banken/overige financiële instellingen	71.506	-	3.737	67.769
Door derden belegde gelden	79	7	-	86
Waarborgsommen	4	-	-	4
Totaal	71.626	7	3.773	67.859

De totale rentelast voor het jaar 2019 met betrekking tot de vaste schulden bedraagt € 1.993.641

Flottende passiva

De flottende passiva bestaan uit:

(* € 1.000)	31 dec. '19	31 dec. '18
Netto-flottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	22.116	16.314
Overlopende passiva	5.783	4.052
Totaal	27.900	20.366

De verschillende onderdelen zijn hieronder toegelicht.

Netto flottende schulden met een looptijd korter één jaar

De kortlopende schulden zijn als volgt te specificeren:

(* € 1.000)	31 dec. '19	31 dec. '18
Opgenomen kasgeldleningen	15.000	9.000
Banksaldi	4.866	5.256
Overige schulden	2.250	2.059
Totaal	22.116	16.314

De overige kortlopende schulden zijn hieronder nader toegelicht:

(* € 1.000)	31 dec. '19	31 dec. '18
Crediteuren	1.579	1.848
Overige kortlopende schulden	671	210
Totaal	2.250	2.059

De crediteuren betreft het saldo aan geboekte facturen, waarvan de betaling op balansdatum nog moet plaatsvinden.

Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

(* € 1.000)	31 dec. '19	31 dec. '18
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	5.188	4.052
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	595	-
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	-	-
Totaal	5.783	4.052

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Waarborgen en garanties

BUITEN DE BALANS OPGENOMEN BORG- EN GARANTSTELLINGEN

De gemeente Borne staat garant voor een aantal leningen. Er kan onderscheid gemaakt worden tussen directe en indirecte garantstellingen. De indirecte garantstellingen zijn leningen waarvoor de gemeente via het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) garant staat. Er is hier sprake van een achtervang positie. Dit betreffen de leningen van woningcorporaties. Het totale schuldrestant daarvan bedraagt per ultimo 2019 107 miljoen euro (zie onderstaande specificatie).

Overzicht van door WSW geborgde leningen

	Oorspr. bedrag	Perc borg	Restant 31-12-2019	Restant 31-12-2018
<i>Naam financier</i>				
Provincie Overijssel	1.680	100	1.680	1.680
Nederlandse Waterschapsbank NV	31.331	100	23.797	24.339
nv Bank Nederlandse Gemeenten	86.870	100	81.167	81.988
	119.881		106.644	108.007

De gemeente heeft tevens een aantal directe garantstellingen afgegeven aan derde partijen. Wanneer de gemeente borg staat voor een lening houdt dit een risico in en bestaat de mogelijkheid dat de gemeente daarop wordt aangesproken.

Geldnemer / aard-omschrijving	Oorspr. bedrag	Perc borg	Restant 31-12-2019	Restant 31-12-2018
<i>Directe garantstellingen</i>				
Avi-Twente B.V.	68.067	3,3%	90	175
Garantie hypotheke	2.412	divers	622	752
Sportverenigingen / nieuw- en verbouw	675	50%	127	157
GR Veiligheidsregio Twente	20.000	3,45%	690	690
	<u>91.154</u>		<u>1.529</u>	<u>1.774</u>

Langlopende financiële verplichtingen

Nr	Leveringen en diensten van	Begindatum	Einddatum	Contractwaarde per jaar
1	Twente Milieu	1-1-2014	31-12-2020	€ 3.861.000
2	Veiligheidsregio Twente	1-5-2018	30-4-2028	€ 1.286.000
3	Manpower B.V.	1-8-2017	31-7-2020	€ 187.000
4	Avi-Twente B.V.	1-7-1997	1-7-2022	€ 597.000
5	Ter Braak Groenvoorziening Haardhout & C	1-6-2016	31-5-2020	€ 171.667
6	Laco Borne BV	1-9-2008	31-8-2021	€ 268.000
7	Dura Vermeer Onderh. en Renovatie	15-6-2018	14-6-2045	€ 240.000
8	Greenchoice	1-1-2020	31-12-2020	€ 306.000
9	ProRail BV	1-1-1969	31-12-2099	€ 204.000
10	Railinfra Solutions V.O.F.	24-6-2016	23-6-2020	€ 200.000

Onderstaande contracten voldoen niet aan de Europese aanbestedingsregels:

Crediteur	Resterende contractperiode	Contractwaarde
Comparex Nederland B.V.	2020	€ 112.083
Installatiebedrijf FH Loohuis BV	2020	€ 41.322
Sport Overijssel	2020	€ 347.107
Dutch Delta Systeemtechniek B.V.	2020	€ 43.388
Remie consultant	2020	€ 40.496
Pink Roccade	2020-2021	€ 587.473

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE RECHTEN

Een deel van het verlies van De Veldkamp (80/115) zijnde een bedrag van € 16.752.051 wordt gedekt door de gemeente Hengelo. Zie ook de toelichting onder de grondexploitaties.

GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Het COVID-19 (Corona) virus heeft geen financiële gevolgen voor de jaarrekening 2019, maar wel voor naar verwachting veel beleidsterreinen van onze begroting 2020 en mogelijk voor de jaren daarna. Hoe groot de financiële impact zal zijn is nu onmogelijk te bepalen. We monitoren onze risico's en die van onze partners voortdurend. Onze organisatie loopt geen risico voor de continuïteit. We bewaken onze liquiditeitspositie goed en nemen zo nodig maatregelen om onze taken gedurende deze crisis zo goed mogelijk te blijven uitvoeren.

In de liquiditeitenplanning is gekeken naar een eventuele aanvullende liquiditeitsbehoefte als gevolg van de coronacrisis. Op basis van herijking van onze liquiditeitenplanning met daarin de uitkomsten van onze impactanalyse per programma komen wij tot de conclusie dat onze financieringsbehoefte niet significant afwijkt van onze reguliere financieringsbehoefte. In het derde kwartaal zal, conform onze initiële liquiditeitenplanning, lang geld worden geleend.

In het tweede kwartaal van 2020 is een eerste impactanalyse gemaakt met betrekking tot de gevolgen van de coronacrisis voor de gemeente Borne. De gevolgen voor zowel de gemeentelijke beleidsdoelstellingen als de gemeentelijke financiën zijn hiertoe, daar waar mogelijk, geduid. Daarbij wordt opgemerkt dat er op dit moment nog grote onzekerheid bestaat omtrent het verdere verloop van de crisis en de toegezegde compensatie vanuit het Rijk. Op basis van de meicirculaire van 2020 verwachten wij dat de compensatie vanuit het Rijk circa 75% van de kosten zal dekken. De resultaten van onze impactanalyse (exclusief de compensatie vanuit het Rijk) zijn opgenomen in de liquiditeitenplanning en schat de gemeente, op basis van de thans beschikbare informatie, als beperkt in.

Via de reguliere P&C-documenten wordt de gemeenteraad frequent geïnformeerd over de financiële positie van de gemeente Borne en de gevolgen van de coronacrisis. De financiële consequenties van de coronacrisis voor de periode vanaf 2021 worden – daar waar mogelijk – in de begroting 2021 verder uitgewerkt. Indien nodig worden er maatregelen genomen om bij te sturen. De integrale afweging van middelen wordt hiermee geborgd.

Toelichting op het overzicht van baten en lasten 2019

Baten en lasten programma PR1 Solidair Borne

De baten en lasten van dit programma, onderverdeeld naar taakvelden:

(x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Rekening 2019	Verschil 2019
Lasten:				
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.351	1.384	1.350	34
1.2 Openbare orde en veiligheid	205	205	228	-23
3.1 Economische ontwikkeling	200	200	188	12
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	3.498	3.690	642	3.048
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregeling	165	251	177	74
3.4 Economische promotie	176	176	135	41
4.1 Openbaar basisonderwijs	306	306	248	58
4.2 Onderwijshuisvesting	2.016	1.947	1.041	906
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	706	739	663	76
5.1 Sportbeleid en activering	344	412	599	-187
5.2 Sportaccommodaties	2.011	2.569	2.401	168
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie	458	458	587	-129
5.4 Musea	50	50	52	-2
5.5 Cultureel erfgoed	43	43	47	-4
5.6 Media	454	454	433	21
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	2.292	2.303	1.714	589
6.3 Inkomensregelingen	7.044	6.830	6.531	299
6.4 Begeleide participatie	2.539	2.539	2.659	-120
6.5 Arbeidsparticipatie	246	192	272	-80
6.6 Maatwerkvoorzieningen WMO	1.788	1.788	1.609	179
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	4.889	4.889	5.297	-408
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	4.493	5.943	6.621	-678
6.81 Geescaleerde zorg 18+	274	274	274	0
6.82 Geescaleerde zorg 18-	430	930	1.659	-729
7.1 Volksgezondheid	856	904	878	26
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	366	366	386	-20
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	272	272	22	250
Totaal lasten	37.472	40.114	36.713	3.401
Baten:				
1.2 Openbare orde en veiligheid	0	0	14	14
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	3.229	3.229	689	-2.540
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregeling	45	46	23	-23
3.4 Economische promotie	10	10	7	-3
4.1 Openbaar basisonderwijs	6	6	6	0
4.2 Onderwijshuisvesting	140	140	162	22
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	64	172	136	-36
5.1 Sportbeleid en activering	135	135	173	38

5.2 Sportaccommodaties	488	504	570	66
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie	0	0	6	6
5.5 Cultureel erfgoed	0	0	1	1
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	127	140	75	-65
6.3 Inkomensregelingen	4.827	4.633	4.900	267
6.5 Arbeidsparticipatie	0	0	13	13
6.6 Maatwerkvoorzieningen WMO	15	15	30	15
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	300	175	231	56
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	42	42
6.82 Geescaleerde zorg 18-	0	0	66	66
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	387	387	386	-1
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	284	284	22	-262
Totaal baten	10.057	9.876	7.552	-2.324
Saldo programma	-27.412	-30.235	-29.162	1.073

Baten, lasten of saldi van taakvelden die > € 25.000 afwijken ten opzichte van de begroting worden hierna toegelicht.

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

Het verschil in baten en lasten heeft te maken met administratieve verschillen in de manier van verwerking in de begroting en de rekening. Per saldo is het verschil minimaal.

1.1 Crisisbeheersing en brandweer

De verhoging van de gemeentelijke bijdrage aan de VRT is per abuis twee keer opgenomen in de begroting, waardoor het voordeel van € 34.000 is ontstaan.

3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

De hogere baat op taakveld fysieke bedrijfsinfrastructuur betreft de vrijval van een bedrag van € 688.633 uit de voorziening Regionaal Bedrijven Terrein (RBT). Deze vrijval is een gevolg van de geactualiseerde waardering van de grondexploitatie XL Businesspark in de Jaarstukken 2019 van het RBT. Het aandeel van Borne hierin betreft 8%.

3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregeling

Er is een voordeel ontstaan omdat er incidenteel vanuit het reclamefonds in 2018 € 60.000 is doorgeschoven naar 2019. Dit bedrag bleek meer dan toereikend.

3.4 Economische promotie

Onder de economische promotie is ook de toeristische vermarkting van onze gemeente verantwoord. Met onder andere de VVV in het Kulturhus wordt een concrete invulling gegeven aan deze taak. Het Kulturhus ontvangt een totale lump sum subsidie van circa € 1,5 miljoen. Tijdens het opstellen van de begroting is, vooruitlopend op het vaststellen van een verdeelsleutel, 5% geraamd als toerekening aan de toeristische vermarkting. Een nadere analyse op de financiën van het Kulturhus en de toerekening aan de afzonderlijke taakvelden heeft er toe geleid dat 2,5% in plaats van 5% van de lasten hieraan toegerekend moet worden. Dit leidt binnen dit taakveld tot een voordeel van ruim € 40.000.

4.1 Openbaar basisonderwijs

De doorberekening van de lasten voor de gymlokalen zijn een afgeleide van de werkelijke kosten van de sportaccommodaties. Omdat de werkelijke kosten van de sportaccommodaties significant lager zijn dan begroot, resulteert dit in een lagere doorberekening.

4.2 Onderwijshuisvesting

Voor de uitbreiding van 't Iemnschelf en het realiseren van de tijdelijke onderwijshuisvesting aan De Goudbes zijn kredieten beschikbaar gesteld. Bij de begroting 2019 is verondersteld dat de bijbehorende werkzaamheden in 2018 zouden zijn afgerond en de afschrijving die hieruit voortvloeit in 2019 zou starten. Door een uitloop van de werkzaamheden is het ingangsjaar van de afschrijvingen verschoven naar 2020.

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

De afwijking zit hoofdzakelijk in de uitvoering van het onderwijsachterstandenbeleid. De baten volgens de definitieve beschikking waren € 32.000 lager dan de begrote baten die op de voorlopige beschikking waren gebaseerd. Het Rijk geeft als verklaring dat de afwijking is ontstaan doordat het CBS enkele technische aanpassingen in haar indicator heeft aangebracht.

De lasten ten aanzien van het onderwijsachterstandenbeleid zijn afhankelijk van het aantal kindplaatsen dat bezet wordt en wordt verstrekt middels subsidies. De subsidie wordt op voorschotbasis beschikbaar gesteld. Bij de vaststelling wordt afgerekend op de feitelijke situatie. De afrekening van 2018 leidde tot een lagere definitieve beschikking. Dit voordeel komt ten gunste van boekjaar 2019.

5.1 Sportbeleid en activering

Met ingang van 2019 geldt voor het gelegenheid geven van sportbeoefening een ander BTW regime. Hierdoor is de BTW op de ingekochte producten en diensten niet meer verrekenbaar. Om gemeenten te compenseren voor deze hogere last heeft het Rijk een specifieke uitkering beschikbaar gesteld. De baten zijn € 67.000 meer dan begroot. De post sportstimulering laat flinke overschrijding zien. Dit heeft te maken met meerdere langdurige ziekte van ingehuurd personeel en de vervanging hiervan en een doorbelasting van personele kosten.

5.2 Sportaccommodaties

De totale baten zijn hoger dan begroot. Enerzijds is vanuit de specifieke uitkering van het rijk (BTW-compensatie) € 87.000 meer aan teruggave ontvangen. Anderzijds zijn er minder baten binnengekomen door een lagere verrekening van onderwijsbijdrage voor het gebruik van de sportaccommodaties. Deze verrekening vindt plaats op basis van percentage van de werkelijke lasten van de sportaccommodaties. Daarnaast zijn de rente en afschrijvingen van de accommodaties lager dan geraamd, waardoor een voordelig saldo is ontstaan.

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie

Het verschil in dit onderdeel bestaat uit twee componenten.

Het totaal van de lump sum subsidie aan het Kulturhus bedraagt circa € 1,5 miljoen. Tijdens het opstellen van de begroting is, vooruitlopend op het vaststellen van een verdeelsleutel, 20% geraamd als toerekening aan 'Cultuurpresentatie en -productie'. Een nadere analyse op de financiën van het Kulturhus en de toerekening aan de afzonderlijke taakvelden heeft er toe geleid dat 35% in plaats van 20% van de lasten hierop is verantwoord. Dit leidt binnen dit taakveld tot een nadeel van circa € 190.000.

Daarnaast is er sprake van onderbesteding op de waarderingssubsidies. Voor de subsidiëring van incidentele vernieuwende activiteiten in de samenleving is ook voor 2019 een budget beschikbaar gesteld van € 52.000. Vanuit de samenleving zijn een groot aantal subsidieaanvragen binnen gekomen, een deel is afgewezen omdat zij bijvoorbeeld niet voor alle inwoners openbaar toegankelijk waren. Het toegewezen deel bedraagt ruim € 12.000.

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

De afwijking bestaat hoofdzakelijk uit een verschil in de doorberekende lasten van het Kulturhus en in de bestedingen ten aanzien van de transformatie agenda. Beide punten worden hieronder afzonderlijk toegelicht.

Het totaal van de lump sum subsidie aan het Kulturhus bedraagt circa € 1,5 miljoen. Tijdens het opstellen van de begroting is, vooruitlopend op het vaststellen van een verdeelsleutel, 50% geraamd als toerekening aan 'Samenkracht en burgerparticipatie'. Een nadere analyse op de financiën van het Kulturhus en de toerekening aan de afzonderlijke taakvelden heeft er toe geleid dat 25% in plaats van 50% van de lasten hierop is verantwoord. Dit leidt binnen dit taakveld tot een voordeel van circa € 415.000.

In 2017 is voor de jaren 2018-2020 incidenteel budget beschikbaar gesteld voor de Transformatie agenda. Voor 2019 was oorspronkelijk een bedrag van € 209.000 geraamd. Vanwege een onderbesteding in 2018 is een bedrag van € 240.000 overgeheveld naar 2019. Medio 2019 zijn de geplande werkzaamheden geëvalueerd en bijgesteld. Op basis hiervan is het budget 2019 á € 449.000 bijgesteld naar € 182.000. Deze bijstelling van € 267.000 is in de bestuursrapportage gemeld en verwerkt.

De werkelijke bestedingen van circa € 95.000 blijven zo'n € 85.000 achter op het bijgestelde budget van € 182.000. Oorzaak hiervan is dat er een pas op de plaats is gemaakt. In 2019 heeft een extern bureau (Bascole) een impact analyse sociaal domein uitgevoerd. Het organiseren van nieuwe voorliggende voorzieningen is aangehouden in afwachting van de verdere veranderende werkwijze binnen het sociaal domein, begeleid door dit externe bureau.

6.3 Inkomensregelingen

Een hogere gebundelde uitkering, een daling van de uitkeringslasten en een lichte onderbesteding van het minimabeleid hebben een voordelig effect opgeleverd van circa € 355.000.

Door een wijziging in de Bbz (Bijstandsbesluit zelfstandigen) is de terugbetalingsregeling aan het Rijk, van de door het rijk gecompenseerde bedrijfskredieten volgende de zgn. "normbaten"-methode, komen te vervallen. In de meerjarige begroting was hiervoor een verplichting opgenomen van circa € 155.000 die nu vrij komt ten gunste van het resultaat 2019.

Binnen de inkomensregelingen is een budget van € 50.000 opgenomen voor de kinderopvang op basis van een sociaal medische indicatie. Gezien de context van deze regeling vallen deze lasten onder de WMO (6.71 Maatwerk regeling 18+) en zijn daar als zodanig ook verantwoord. Dat leidt op dit onderdeel tot een voordeel van € 50.000.

6.4 Begeleide participatie

De gemeente ontvangt van het Rijk een integratie-uitkering voor de participatie. Deze wordt verantwoord onder het programma Borne Algemeen. De WSW component van deze Integratie uitkering wordt 1op1 doorgesluisd naar de SWB die uitvoering geeft aan de " WSW-oud" regeling. De doorsluiting wordt als last in dit onderdeel verantwoord.

De begroting 2019 was gebaseerd op de meicirculaire 2018. Middels de septembercirculaire 2019 heeft het Rijk de omvang van deze integratie-uitkering bijgesteld, waarmee meer middelen voor de WSW ter beschikking kwamen. Als gevolg van de 1 op 1 doorsluiting leidt de wijziging in de Integratie uitkering tot een navenante wijziging in de lasten op dit taakveld.

6.5 Arbeidsparticipatie

Voor het voldoen aan de taakstelling om 5 inwoners vanuit de bijstand naar "nieuw beschut werk" te geleiden, zijn meer begeleidingskosten gemaakt dan aanvankelijk was begroot. Daarnaast is er meer jobcoaching en begeleiding ingezet om uitkeringsgerechtigden met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt te kunnen laten uitstromen naar (parttime) werk.

6.6 Maatwerkvoorzieningen WMO

In dit onderdeel worden vervoer, de hulpmiddelen en woningaanpassingen verantwoord die in het kader van de Wmo worden verstrekt. Medio 2019 is de Regio Taxi beëindigd. Na afronding van dit vervoerscontract resteerde nog een bedrag in het bonus/malus fonds. Dit overschot is uitgekeerd aan alle deelnemende gemeenten. Voor onze gemeente resulteerde dat in een ontvangst van circa € 20.000.

Naast deze hogere baten hebben we ook lagere lasten. Dit voordeel ontstaat voornamelijk vanwege de onzekerheid ten aanzien van de (veelal dure) woningaanpassingen. Het aantal aanvragen en het moment van uitvoering van deze werkzaamheden kan een behoorlijke schommeling in de lasten veroorzaken.

6.71 Maatwerkdienstverlening 18+

De lasten voor de directe zorg (hulp bij huishouden en begeleiding/dagbesteding) komen redelijk overeen met de actuele begroting. De overschrijding wordt onder andere veroorzaakt door ingehuurd personeel (€ 228.000). Tot 2019 was hiervoor een budget beschikbaar gesteld. Het voorstel voor structurele invulling van formatie voor 2019 e.v. is voorlopig 'geparkeerd', in afwachting van de ontwikkelingen omtrent een andere werkwijze binnen het sociaal domein, begeleid door bureau Bascole. In afwachting van concrete oplossingen is de inhuur van voorgaande jaren gecontinueerd.

Daarnaast zijn binnen dit onderdeel de lasten voor kinderopvang op medische indicatie (€ 121.000) verantwoord. Voor deze lasten was binnen het onderdeel 'Inkomensregelingen' een budget opgenomen. Voortschrijdend inzicht ten aanzien van de aard van deze kosten heeft geresulteerd in een wijziging van het onderdeel waarin de lasten verantwoord worden.

Dat voortschrijdend inzicht geldt ook voor de presentatie van lasten ten aanzien van het Kulturhus. Bij nader inzien wordt een deel hiervan toegerekend aan dit onderdeel (€ 59.000).

Met ingang van 2019 is de inkomensafhankelijke eigen bijdrage omgezet naar een vast abonnementstarief. In de bestuursrapportage is de eigen bijdrage daarom fors naar beneden bijgesteld. Deze bijstelling bleek te behoudend. Onder andere vanwege nog wat nagekomen bijdrages van 2018 op basis van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage komt de eigen bijdrage € 56.000 voordeliger uit.

6.72 Maatwerkdienstverlening 18-

De verantwoording van de taakvelden 6.72 maatwerkdienstverlening 18- en 6.82 geëscaleerde zorg 18- is gecombineerd.

In 2019 is er een overschrijding op het budget voor jeugdhulp van afgerond € 1,3 miljoen. De oorzaak van deze overschrijding in de kosten voor jeugdhulp is drieledig.

Ten eerste zijn er meer kinderen "uit huis" geplaatst (beschikbaarheidsvoorzieningen en jeugdzorg+), waarbij ze 24-uurs toezicht hebben en verblijf, behandeling, onderwijs en vrije tijd onder één dak wordt aangeboden. De kosten hiervoor waren geraamd op € 500.000, maar de werkelijk kosten bedragen afgerond € 980.000.

Ten tweede zijn er meer aanvragen voor jeugdhulp toegekend. Het gaat om een extra bedrag van € 370.000. Waar in 2018 587 jongeren jeugdhulp hebben gekregen, was dat in 2019 voor 648 jongeren het geval, een toename van ruim 10%. De uitbreiding van de leeftijdsgrens om jeugdhulp aan te bieden tot 21 jaar of in sommige gevallen tot 23 jaar, is ook een reden van de overschrijding. Er zijn een aantal hoofdoorzaken te noemen voor de toename aan jeugdhulpvragen, die landelijk (bron: Nederlands Jeugdinstuut) en waarschijnlijk ook voor de gemeente Borne gelden. Voor gewone opvoed- en opgroevragen wordt steeds vaker een beroep gedaan op jeugdhulp. De hoge geluksnorm, de prestatiedruk en het maakbaarheidsdenken dragen hieraan bij. In 1989 kreeg 1 op de 27 kinderen jeugdhulp en anno 2019 1 op de 8 kinderen. In de gemeente Borne krijgt ongeveer 10% van de jongeren tot 18 jaar een vorm van jeugdhulp. Door de toename van echtscheidingen en problematisch gebruik van social media komen er meer jeugdhulpvragen bij de huisarts en de gemeente binnen. Bij de gecertificeerde instellingen speelt in 70% van de begeleiding een (v)echtscheiding een rol.

Ten derde is er extra formatie ingehuurd voor een bedrag van € 450.000. De huidige structurele formatie is vanaf 2015 bewust laag gehouden, waarbij de ontwikkelingen binnen de jeugdzorg nauwlettend werden gevolgd om zo een goede afweging te kunnen maken hoeveel structurele formatie écht nodig zou zijn. In verband met de start van de werkzaamheden van het externe bureau Bascole is een pas op de plaats gemaakt met de structurele uitbreiding van de formatie voor jeugd. Extra capaciteit was nodig, waarvoor met ingang van 2019 geen ramingen zijn opgenomen in de begroting.

6.82 Geëscaleerde zorg 18-

Zie toelichting onder 6.72 maatwerkdienstverlening 18-.

Baten en lasten programma PR2 Duurzaam Borne

De baten en lasten van dit programma, onderverdeeld naar taakvelden:

(x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Rekening 2019	Vershil 2019
Lasten:				
2.1 Verkeer en vervoer	2.518	2.501	1.996	505
2.2 Parkeren	234	284	199	85
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recrea	2.120	2.387	2.340	47
7.2 Riolering	1.265	1.416	1.455	-39
7.3 Afval	1.740	2.033	1.870	163
7.4 Milieubeheer	378	650	691	-41
8.1 Ruimtelijke ordening	435	473	504	-31
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	10	10	18	-8
8.2 Grondexploitatie	8.248	8.248	1.179	7.069
8.3 Wonen en bouwen	741	1.025	1.090	-65
Totaal lasten	17.689	19.027	11.342	7.685
Baten:				
0.63 Baten parkeerbelasting	10	10	9	-1
2.1 Verkeer en vervoer	26	34	95	61
2.2 Parkeren	0	32	18	-14
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recrea	1	72	142	70
7.2 Riolering	1.767	1.920	1.877	-43
7.3 Afval	2.256	2.549	2.364	-185
7.4 Milieubeheer	0	0	48	48
8.1 Ruimtelijke ordening	28	28	39	11
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	4	4	4	0
8.2 Grondexploitatie	8.248	8.248	362	-7.886
8.3 Wonen en bouwen	436	448	664	216
Totaal baten	12.776	13.345	5.622	-7.723
Saldo programma	-4.913	-5.681	-5.721	-40

Baten, lasten of saldi van taakvelden die > € 25.000 afwijken ten opzichte van de begroting worden hierna toegelicht.

2.1 Verkeer en vervoer

Er is voor € 85.000 minder uitgegeven aan onderhoud op openbare verlichting, in verband met de grootschalige vervanging. Het voorbereidingskrediet voor deze vervanging is met € 148.000 overschreden. Er is een voordeel van €25.000 door lagere onderhoudskosten voor civiele kunstwerken en er is een kentekenonderzoek gedaan, hetgeen een nadeel oplevert van € 34.000. Daarnaast is voor € 34.000 aan educatie m.b.t. verkeersveiligheid uitgegeven. Hier staan subsidies tegenover.

De diverse subsidies leveren een voordeel op van € 60.000.

De kosten voor onderzoek en ontwikkeling voor de verbindingsweg blijken € 38.000 lager dan begroot.

Het lagere renteomslagpercentage leidt tot een voordeel van € 550.000.

Daarnaast zijn er diverse kleine voordelen gerealiseerd met een totale omvang van € 31.000.

2.2 Parkeren

Er ontstaat een voordeel van € 22.000 door een lagere omslagrente. Het restant voordeel is bestemd voor de uitbreiding van het parkeren bij het station en wordt overgeheveld naar 2020.

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recrea

Voor het eerst sinds de start van het snippergroenproject in 2014 hebben de uitgaven de inkomsten met € 75.000 overtroffen. Bij de start van het snippergroenproject heeft ons college aangegeven dat naar verwachting de uiteindelijke kosten de opbrengsten niet zullen overstijgen. Over de gehele looptijd van het project wegen tot op heden de opbrengsten op tegen de kosten. Afronding van het project is medio 2020 voorzien. Op dat moment kan worden vastgesteld of dat ook uiteindelijk het geval zal zijn.

De bijdrage aan de regio Twente ten behoeve van de Agenda voor Twente bleek dubbel begroot, dit levert een incidenteel voordeel op van € 180.000.

7.2 Riolering

Het hanteren van een lager renteomslagpercentage leidt tot een voordeel van € 136.000. De rioolheffing dient conform ons beleid 100% kostendekkend te zijn. De opbrengsten uit de rioolheffing zijn hoger dan de uitgaven. Na het toerekenen van alle kosten en de daaruit volgende storting in de voorziening ontstaat er een nadeel van € 217.000. Per saldo leidt dit tot een nadeel van € 81.000 op het taakveld riolering.

7.3 Afval

De ontvangsten vanuit Nedvang voor verpakkingen zijn €89.000 hoger dan begroot. Dit voordeel is incidenteel omdat in de komende jaren de vergoedingen vanuit Nedvang gaan wijzigingen. Daarnaast zijn de vuilverwerkingskosten €180.000 lager dan begroot. Dit voordeel is ontstaan door het veranderde afvalbeleid en de invoering van de vierwekelijkse inzameling. In verband met de invoering van Diftar zijn in 2019 extra voorbereidingskosten gemaakt. Dit leidt tot een nadeel van € 60.000. Het lagere renteomslagpercentage leidt tot een voordeel van € 32.000. Daarnaast zorgen diverse kleine zaken nog voor een nadeel van € 21.000. De leges die mogen worden geheven over afval mogen conform ons beleid maximaal 100% kostendekkend zijn. Na toerekening van alle baten en lasten is de storting in de voorziening € 240.000 lager dan begroot. Dit leidt in totaal tot een nadeel van € 20.000 op het taakveld afval.

7.4 Milieubeheer

In verband met een asbestsanering op de Akker zijn extra kosten gemaakt (€40.000). Hier staat een subsidie van €40.000 tegenover.

8.1 Ruimtelijke ordening

Het nadeel wordt veroorzaakt door vertraging op een aantal projecten, waardoor begrote uren in 2019 niet zijn gerealiseerd, terwijl er al wel lasten tegenover stonden. Dit veroorzaakt een nadeel van €31.000.

8.2 Grondexploitatie

De grondexploitaties zijn budgetneutraal begroot. Winstnemingen en mutaties op de voorzieningen in onze grondexploitaties leiden per saldo tot een nadeel van €817.000. Dit wordt uitgebreid toegelicht in de paragraaf grondbeleid.

Het budget dat incidenteel beschikbaar is gesteld voor de omgevingswet is in 2020 niet uitgeput. Voorgesteld wordt dit over te hevelen naar 2021. Dit leidt tot een voordeel van €167.000. Diverse kleine zaken zorgen voor een nadeel van €17.000.

8.3 Wonen en bouwen

De in rekening gebrachte leges van € 150.000 voor de vergunning voor de bouw van het Zorghotel is vanwege het faillissement van de Zwanenhof nooit betaald. De inhuur ten behoeve van de vergunningverlening ten bedrage van € 86.000 is gedekt uit een verondersteld incidenteel voordeel op de leges. Van het incidentele budget dat in 2019 beschikbaar was voor de invoering van de Omgevingswet wordt een bedrag van € 181.000 overgeheveld naar 2020.

Baten en lasten programma PR3 Verbindend Borne

De baten en lasten van dit programma, onderverdeeld naar taakvelden:

(x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Rekening 2019	Vershil 2019
Lasten:				
0.2 Burgerzaken	640	726	807	-81
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	256	356	281	75
0.01 Bestuur	1.032	1.246	1.866	-620
Totaal lasten	1.928	2.328	2.954	-626
Baten:				
0.2 Burgerzaken	192	196	292	96
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	226	181	121	-60
0.01 Bestuur	0	0	78	78
Totaal baten	418	377	491	114
Saldo programma	-1.510	-1.951	-2.463	-512

Baten, lasten of saldi van taakvelden die > € 25.000 afwijken ten opzichte van de begroting worden hierna toegelicht.

0.01 Bestuur

Op basis van de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa) moeten wij een voorziening aanhouden voor de pensioenen van (ex)wethouders. De omvang van de voorziening wordt mede bepaald door de hoogte van de disconteringsvoet. Deze disconteringsvoet is de op 1 oktober 2019 geldende rente uit de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur voor verplichtingen met een looptijd van 25 jaar. Omdat de rente ten opzichte van het voorgaande jaar is verlaagd van 1,577% naar 0,290% moet de voorziening fors worden aangevuld met ruim € 484.000.

Daarnaast is er een overschrijding op de Raad, deze wordt veroorzaakt door het gezamenlijk rekenkameronderzoek. Hier staan inkomsten (bijdragen andere gemeenten) tegenover.

0.2 Burgerzaken

In 2019 zijn meer reisdocumenten en rijbewijzen afgegeven dan verwacht. Dit leidt tot hogere baten maar ook tot hogere lasten. Een gedeelte van de legesinkomsten moet worden afgedragen aan het Rijk. Het gebruik van verplichte software voor de uitvoer van de wettelijke taken van IBurgerzaken (verstrekken van paspoorten, rijbewijzen, burgerlijke stand, verkiezingen) heeft geleid tot extra lasten.

7.5 Begraafplaatsen en crematoria

De gemeente geeft graven uit waarbij de onderhoudsverplichting meerjarig wordt afgekocht door de rechthebbende. Er was een voorziening gevormd om de meerjarige onderhoudslasten te kunnen dekken. Vanuit een bestendige gedragslijn is deze systematiek ook voor 2019 begroot. Op grond hiervan was een toevoeging voor de uitgiftes 2019 gepland en een vrijval voor de uitgifte met betrekking tot vorige jaren. Bij de jaarrekening controle 2018 stuitte die systematiek op bezwaren van de accountant met het opheffen van de voorziening als gevolg. De begrote toevoeging én vrijval 2019 zijn hiermee komen te vervallen.

Voor het ruimen van de graven is budget gecreëerd. Eind 2019 is met het ruimen een start gemaakt. Omdat het hier om een fors aantal graven gaat (meer dan 400) is er voor gekozen de werkzaamheden in tweeën te knippen en in 2020 het ruimen af te ronden. Hierdoor komt een deel van de kosten ten laste van 2020.

Baten en lasten programma PR4 Borne Algemeen

De baten en lasten van dit programma, onderverdeeld naar taakvelden:

(x € 1.000)	Primitief begroot	Actueel begroot	Rekening 2019	Vershil 2019
Lasten:				
0.10 Mutaties reserves	2.511	6.488	6.495	-7
0.40 Overhead Ondersteuning	2.087	1.828	1.978	-150
0.41 Overhead Directie	377	692	551	141
0.42 Overhead Concernstaf	2.942	3.025	3.362	-337
0.43 Overhead Projectbureau	98	0	0	0
0.44 Overhead Grondgebied	334	381	336	45
0.45 Overhead Inwoners	160	207	99	108
0.5 Treasury	-1.806	-1.833	289	-2.122
0.61 OZB woningen	187	187	236	-49
0.62 OZB niet woningen	25	25	61	-36
0.64 Belastingen overig	80	76	80	-4
0.70 Algemene uitk. en overige uitk.	38	30	30	0
0.8 Overige baten en lasten	166	-1.297	70	-1.367
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	528	556	473	83
8.2 Grondexploitatie	176	274	252	22
8.3 Wonen en bouwen	48	44	39	5
Totaal lasten	7.951	10.683	14.351	-3.668
Baten:				
0.10 Mutaties reserves	2.658	8.923	7.691	-1.232
0.40 Overhead Ondersteuning	142	72	114	42
0.42 Overhead Concernstaf	0	0	4	4
0.43 Overhead Projectbureau	251	0	0	0
0.44 Overhead Grondgebied	472	472	18	-454
0.45 Overhead Inwoners	0	0	36	36
0.5 Treasury	1.160	1.725	1.784	59
0.61 OZB woningen	3.620	3.726	3.733	7
0.62 OZB niet woningen	1.813	1.866	1.889	23
0.64 Belastingen overig	269	169	176	7
0.70 Algemene uitk. en overige uitk.	30.702	31.355	31.994	639
0.8 Overige baten en lasten	87	-108	1	109
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	100	100	181	81
8.2 Grondexploitatie	0	251	96	-155
8.3 Wonen en bouwen	2	0	2	2
Totaal baten	41.276	48.551	47.719	-832
Saldo programma	33.327	37.867	33.366	-4.501

Baten, lasten of saldi van taakvelden die > € 25.000 afwijken ten opzichte van de begroting worden hierna toegelicht.

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

De huurinkomsten voor De Bieffel zijn € 10.000 hoger dan begroot, Aan onderhoud is bij De Bieffel € 75.000 minder uitgegeven. Vanwege de noodzaak tot verduurzaming is regulier onderhoud uitgesteld tot het einde van de looptijd van het huidige contract met Twente Milieu.

0.40 Overhead Ondersteuning

Het nadelig resultaat is voornamelijk ontstaan vanwege een tweetal nieuwe contracten bij I&T, waarbij in het eerste jaar eenmalig aanschafkosten worden gerekend en vanwege een eenmalige stelpost. Een eenmalige extra last ontstond voor het uitvoeren van de salarisadministratie. Daarnaast waren er meer opleidingskosten, gericht op vaardigheidstrainingen, andere manier van werken (analyse sociaal domein) en de voorbereiding van de implementatie van de Omgevingswet. Tevens een trainingstraject van de ondernemingsraad in verband met de adviserende rol van de OR met betrekking tot organisatieontwikkeling. Doordat de rente op de kapitaallasten is verlaagd van 3% naar 0,5% is er een voordeel ontstaan. Een verdere toelichting hierop is in de paragraaf Financiering opgenomen. Per saldo is er een overschrijding van € 108.000.

0.41 Overhead Directie

Het positieve verschil wordt veroorzaakt door een onderschrijding in 2019 op het budget voor het programma 'Organisatie' / Basis op orde, dat is meegenomen in de budgetoverheveling 2019. Ook is een deel van de resultaat vanwege het niet volledig invullen van de vacatureruimte. Per saldo is er een onderschrijding van € 141.000.

0.42 Overhead Concernstaf

Het nadelig resultaat ontstaat met vanwege extra inhuur voor piekwerkzaamheden en ziekte. Daarnaast zijn er extra kosten voor meerwerk met betrekking tot de controle op jaarrekening 2018 door de accountant. Per saldo is er een overschrijding van € 333.000.

0.43 Overhead Projectbureau

Het resultaat eindigt op € 0.

0.44 Overhead Grondgebied

Het nadelig resultaat ontstaat doordat meer uren aan inkomsten zijn begroot dan dat er projecten is geschreven, dit geldt met name voor het project Verbindingsweg. Daarnaast is er extra ingehuurd vanwege piekwerkzaamheden en ziekte. Per saldo is er een overschrijding van € 409.000.

0.45 Overhead Inwoners

Binnen de bestaande formatie bestond een vacature voor Manager Inwoners. In afwachting van de ontwikkelingen ten aanzien van het programma 'Organisatie' (Basis op Orde) is deze vacature nog niet ingevuld. Dit heeft geleid tot een voordeel van € 70.000. Daarnaast was er een budget opgenomen voor de inhuur van personeel. Aangezien die inhuur rechtstreeks op de betreffende onderdelen is verantwoord, ontstaat er een voordeel van € 65.000. De baten zijn ontstaan door een personele verrekening in verband met het project 't Wooldrik en een uitkering van het UWV in verband met zwangerschap. Tot slot is er een bedrag van € 9.000 aan overige voor- en nadelen.

0.5 Treasury

In de begroting 2019 is rekening gehouden met een renteomslagpercentage van 3%. Het werkelijke omslagpercentage is 0,5%. Dit levert op taakveld Treasury een nadeel op van € 1,9 miljoen. Maar ditzelfde bedrag komt als voordeel tot uitdrukking op de overige taakvelden. Een nadere onderbouwing van de toegerekende rentever verschillen staat in de paragraaf Financiering.

Voor de toegerekende rente aan de grondexploitaties geldt eveneens dat het werkelijk doorbelaste rentepercentage (1,80%) lager is dan begroot (2,23%). Dit geeft een nadeel op taakveld Treasury van € 253.000. Op de grondexploitaties leidt dit tot een voordelig resultaat van dezelfde omvang, maar dit effect wordt pas over meerdere jaren bereikt.

Voordelen zijn er op dit taakveld ook te benoemen. De renteopbrengsten van de startersleningen zijn hoger dan verwacht (€ 20.000) en ook het aantrekken van kortlopende geldleningen leverde € 20.000 meer op dan begroot.

0.61 OZB woningen

De Waarderingskamer heeft besloten dat alle gemeenten en uitvoeringsorganisaties voor 1 januari 2022 de woning verplicht getaxeerd moeten worden op basis van gebruiksoppervlakte in plaats van inhoud (m2 in plaats van m3). Een van de belangrijke redenen dat dit ingevoerd wordt is dat hiermee de waardering beter aansluit bij de door de overheid ingerichte basisadministraties.

De kosten hiervoor zijn niet opgenomen in de begroting van het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente maar worden als project afzonderlijk in rekening gebracht (jaren 2018, 2019 en 2020).

0.62 OZB niet woningen

De hogere lasten zijn een gevolg van de storting in de voorziening voor oninbaarheid van belastingdebiteuren.

0.7 Algemene uitk. en overige uitk.

Effecten uit de septembercirculaire, veroorzaakt door accresontwikkelingen, ontwikkeling plafond BTW-compensatiefonds en de actualisatie van de basisgegevens van een groot aantal maatstaven uit het Sociaal Domein (€ 12.000).

De uitkomst van de decembercirculaire 2019 met daarin de volgende hoofdtitels: een aantal nieuwe decentralisatie-uitkeringen ter uitwerking van het klimaatakkoord, de bijstelling van de maatstaven 'medicijngebruik met drempel' en 'ouders met langdurig psychisch medicijngebruik' en de ontwikkeling in de uitkeringsfactor (€ 267.000 voordeel).

De centrumgemeenten krijgen middelen voor beschermd wonen vanuit het gemeentefonds. Omdat centrumgemeente Enschede een deel van deze middelen niet nodig heeft gehad wordt het restant naar de betreffende Twentse gemeenten overgemaakt (€ 238.000 voordeel).

0.8 Overige baten en lasten

Het nadelig saldo op dit taakveld wordt veroorzaakt door het saldo van de Bestuursrapportage 2019 en het Sociaal domein. Daar tegenover staan een aantal voordelen van stelposten welke (deels) niet zijn ingezet, dan wel dat de verantwoording op andere taakvelden in de rekening is verwerkt.

Hieronder worden de nadelen cq voordelen weergegeven:

- Saldo Bestuursrapportage 2019 (€ 2.290.000 nadeel).
- Stelpost Sociaal domein (€ 442.000 nadeel).
- Stelpost prijscompensatie voor prijsverhogingen op de taakvelden (€ 456.000 voordeel).
- Taakmutaties gemeentefonds (€ 233.000 voordeel).
- Stelpost vervangingsinvesteringen (€ 222.000 voordeel).
- Stelpost looncompensatie voor CAO-stijging salarissen (€ 217.000 voordeel).
- Stelpost structurele beleidsontwikkelingen (€ 200.000 voordeel).
- Stelpost Tariefsverhoging leges (€ 108.000 voordeel).
- Overige posten (€ 37.000 voordeel).

0.10 Mutaties reserves

De verklaring voor het nadelig saldo van € 1,2 miljoen op dit taakveld:

Reserve beleidsontwikkeling (€ 143.000 N):

De renteopbrengst van de Algemene Reserve als algemeen dekkingsmiddel is door de verlaging van het renteomslagpercentage van 3% naar 0,5% (zie ook de toelichting in de paragraaf Financiering) verlaagd.

Bestemmingsreserves (€ 1.095.000 N):

Onderstaande bedragen vormen op dit taakveld een negatief resultaat, maar hebben een positieve tegenhanger op de overige taakvelden. Dit komt doordat de werkelijke kosten lager zijn uitgevallen, investeringen zijn uitgesteld en hierdoor minder dekking noodzakelijk is uit de reserves.

Reserve egalisatie onderhoud (€ 107.000 N),

Reserve De Veste (€ 124.000 N),

Reserve verbindingsweg (€ 425.000 N),

Reserve verplichtingen kapitaallasten (€ 457.000 N).

Incidentele baten en lasten

In deze jaarrekening zijn zowel de incidentele als structurele baten en lasten opgenomen. In de onderstaande tabel zijn de incidentele baten en lasten, gerubriceerd per programma, weergegeven. Onder incidentele baten en lasten moeten worden verstaan alle baten en lasten die eenmalig in 2019 (tot max. 4 jaar) zijn opgetreden en verantwoord en dus naar verwachting niet opnieuw zullen optreden in latere jaren.

Overzicht van incidentele baten en lasten (* €1.000)	Programma	Omschrijving	Begroting 2019	Realisatie 2019	
Incidentele baten	Programma 1 Solidair Borne	Thuis in Borne	-13	-2	
	Programma 2 Duurzaam Borne	Spookhuis	-71	-35	
		Afvalbeleid	-243	-243	
		Uitbreiding parkeerplaats station	-33	-	
	Programma 4 Borne Algemeen	Grondexploitaties winstneming	-	-259	
		Diversen	-8	-8	
Totaal Incidentele baten			-367	-548	
Incidentele lasten	Programma 1 Solidair Borne	Groot Onderhoud	176	45	
		Vorbereiding 't Wooldrik	500	468	
		Transformatieagenda	-28	-	
		BBO Reclame	86	35	
		Thuis in Borne	78	132	
		Grondexploitaties verliesvoorziening	-	183	
		RBT verliesvoorziening	-	-689	
		Tijdelijke onderwijshuisvesting de Veste	305	305	
		Buurtsportcoaces	225	225	
		Natte gymles	105	105	
		Diversen	59	10	
		Programma 2 Duurzaam Borne	Vervanging en verduurzaming	-125	-
			Transitie ODT	13	10
	Basis op orde		-40	-	
	Groot Onderhoud		51	-	
	Vorbereiding omgevingswet		250	63	
	Spookhuis		105	40	
	Afvalbeleid		243	243	
	Uitbreiding parkeerplaats station		50	-	
	Programma 3 Verbindend Borne	Projecten agenda van Twente	115	-	
		Diversen	20	1	
			Diversen	70	62

	Programma 4 Borne Algemeen			
		Uitbreiding BOA's	126	59
		Groot Onderhoud	93	45
		Vernieuwing website	40	36
		Actieplan basis op orde	65	71
		Telefonische dienstverlening	44	33
		Programmaplan Basis op Orde	250	206
		Invoering BGT	-21	-
		Thuis in Borne	-65	-130
		Grondexploitaties verliesvoorziening	-	1.076
		Diversen	-11	-1
Totaal Incidentele lasten			2.777	2.634
Onttrekking aan reserve	Programma 1 Solidair Borne	Incidentele reserve mutaties	-100	59
	Programma 2 Duurzaam Borne	Incidentele reserve mutaties	-1.352	-815
	Programma 4 Borne Algemeen	Incidentele reserve mutaties	-6.817	-6.406
Totaal Onttrekking aan reserve			-8.270	-7.162
Toevoeging aan reserve	Programma 1 Solidair Borne	Incidentele reserve mutaties	21	28
	Programma 2 Duurzaam Borne	Incidentele reserve mutaties	320	320
	Programma 4 Borne Algemeen	Incidentele reserve mutaties	5.364	5.088
Totaal Toevoeging aan reserve			5.704	5.435
Eindtotaal			-155	360

Structurele en incidentele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Jaarrekening 2019	resultaat- bestemming 2018	TOEVOEGINGEN				ONTTREKKINGEN			
		rente		overig		kapitaallasten		overig	
		I/S	I/S	I/S	I/S	I/S	I/S	I/S	
-									
P4 Algemene reserve	-101.058	I							
P4 Reserve beleidsontwikkeling	-1.137.752	I		2.926.431	I		2.118.467	I	
P2 Algemene reserve grondexploitatie	-500.827	I							
P4 Reserve kunstinvulling wijken							32.793	I	
P4 Reserve bovenwijkse voorzieningen							220.365	I	
P1 Reserve gezondheidscentrum			27.591	S					
P2 Reserve landelijk gebied							115.707	I	
P1 Reserve sportvelden BM/renovatie 't Wooldrik							1.779.797	I	
P4 Reserve kleine vervangingsinvesteringen							236.377	I	
P4 Reserve verplichtingen exploitatie				166.000	I		371.000	I	
P4 Reserve verplichtingen kapitaallasten				2.599.380	I	603.881	S		
P4 Reserve E-dienstverlening							390.536	I	
P4 Reserve budgetoverheveling	536.939	I					536.939	I	
P2 Reserve egalisatie onderhoud				51.360	I		167.431	I	
P1 Reserve de Veste				456.000	S	263.575	S	265.351	I
P2 Reserve verbindingsweg met ondertunneling spoor				268.500	S	202.382	S		
P1 Reserve decentralisaties Sociaal Domein	-619.167	I					-58.500	I	
P2 Reserve Totaalvisie							445.000	I	

Informatie Wet normering topinkomens

De Wet normering topinkomens (WNT) regelt hoeveel topfunctionarissen in de (semi)publieke sector maximaal mogen verdienen. Voor 2019 is het bezoldigingsmaximum vastgesteld op € 194.000. Op grond van deze WNT moet de bezoldiging van topfunctionarissen (i.c. gemeentesecretaris en griffier) worden verantwoord.

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling

Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Raadsgriffier
Aanvang en einde functievervulling in 2019	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,00	1,00
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	94.149	77.664
Beloningen betaalbaar op termijn	16.212	13.215
<i>Subtotaal</i>	<i>110.361</i>	<i>90.879</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	194.000	194.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Totale bezoldiging	110.361	90.879
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2018		
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Raadsgriffier
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	92.938	76.023
Beloningen betaalbaar op termijn	15.641	12.372
<i>Subtotaal</i>	<i>108.579</i>	<i>88.395</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	189.000	189.000
Totale bezoldiging	108.579	88.395

Begrotingsrechtmatigheid

In onderstaand overzicht zijn de afwijkingen van de programma's (overschrijding op lasten) met daarbij de verklaringen in hoeverre de afwijking past in het door de raad geformuleerde beleid. Voor een nadere uitleg van de verschillen wordt verwezen naar de toelichting op de programmarekening. Overschrijdingen van € 100.000 of meer zijn hier toegelicht.

Programma	Begrotingsafwijking lasten			Verklaring	Conclusie
	Begroot	Werkelijk	Verschil		
1. Solidair Borne	40.113.146	36.714.130	3.399.015 (V)	n.v.t.	Zie hieronder
2. Duurzaam Borne	19.026.238	11.342.898	7.683.340 (V)	n.v.t.	Zie hieronder
3. Verbindend Borne	2.327.700	2.953.641	625.941- (N)	Dotatie voorziening (ex) wethouders*	Zie hieronder
4. Borne Algemeen	10.682.625	14.352.615	3.669.990- (N)	Resultaat BERAP/Reservemutaties /Toegerekende rente*	Zie hieronder

Conclusie begrotingsrechtmatigheid:

Bij het beoordelen van de analyse van de begrotingsoverschrijding per programma is vastgesteld dat deze begrotingsoverschrijdingen binnen de beleidskaders van de gemeenteraad vallen en niet meetellen in de oordeelsvorming van de jaarrekening.

*Voor de toelichtingen wordt verwezen naar de programmaverantwoording.

SiSa bijlage bij de jaarrekening

Jaarlijks dient middels een bijlage bij de jaarrekening verantwoording te worden afgelegd over de besteding van een aantal specifieke uitkeringen aan de verstrekkers van deze uitkeringen. De verantwoording over de besteding van dit geld verloopt via de zgn. SiSa-systematiek; 'single information, single audit'. Dit betekent eenmalige informatieverstrekking en eenmalige accountantscontrole met het doel om de verantwoording- en controlelasten te verminderen.

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2019 op grond van artikel 3 van de Regeling Informatieverstrekking SiSa - d.d. 27 januari 2020								
BZK	C1	Regeling Reductie Energiegebruik	Totaal ontvangen beschikking	Projectnaam/ nummer	Besteding (jaar T)	Bestedingen (jaar T) komen overeen met ingediende projectplan (JA/NEE)	Besteding (Jaar T) aan afwijkingen. Alleen invullen bij akkoord ministerie.	Cumulatieve bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie
		Gemeenten	Aard controle R Indicatornummer: C1 / 01	Aard controle R Indicatornummer: C1 / 02	Aard controle R Indicatornummer: C1 / 03	Aard controle R Indicatornummer: C1 / 04	Aard controle R Indicatornummer: C1 / 05	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C1 / 06
			1 € 539.600	2019-622917	€ 0	Ja		€ 0
			Kopie projectnaam/ nummer	Toelichting	Eindverantwoording Ja/Nee			
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C1 / 07	Aard controle R Indicatornummer: C1 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: C1 / 09			
			1 2019-622917		Nee			
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)			
		Gemeenten	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 01	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 02	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 03			
			€ 117.508	€ 0	€ 0			
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen		Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D8 / 04	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 05	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D8 / 06		Aard controle R Indicatornummer: D8 / 07	
			1					
OCW	D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018 (OAB)	Correctie besteding 2018 aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO).	Correctie besteding 2018 aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO).	Correctie besteding 2018 aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO).		Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
		Gemeenten	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 01	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 02	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 03		Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	
			Bij een lagere besteding dient u voor het bedrag een minteken op te nemen.	Bij een lagere besteding dient u voor het bedrag een minteken op te nemen.	Bij een lagere besteding dient u voor het bedrag een minteken op te nemen.			
			€ 0	€ 0	€ 0			
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Correctie besteding 2018 aan overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid.	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen		Correctie besteding 2018 aan overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid.	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D9 / 05	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 06	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D9 / 07		Aard controle R Indicatornummer: D9 / 08	
			1					

Jaarstukken 2019

EZK	F1	Regeling aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding	Totale besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (automatisch berekend)	Projectnaam /UWHS-nummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per woning	Is de bestemming gewijzigd Ja/Nee	Indien woning verplaatst: conform de ingediende perceelsschets Ja/Nee	Eindverantwoording Ja/Nee
			Aard controle R Indicatornummer: F1 / 01	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: F1 / 02	Aard controle R Indicatornummer: F1 / 03	Aard controle D1 Indicatornummer: F1 / 04	Aard controle D1 Indicatornummer: F1 / 05	Aard controle D1 Indicatornummer: F1 / 06
			€ 2.026	UWHS170038	€ 2.026	Ja	Nee	Nee
			Kopie Projectnaam / UWHS-nummer	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen tot en met (Jaar T)	Indien (een deel van) de uitkering voor het standaardbedrag voor gemeentelijke uitvoeringskosten is verantwoord als onderdeel van de cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen tot met (jaar T); Vermeld bedrag € 3.500, € 6.500 of € 10.000.			
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: F1 / 07	Aard controle R Indicatornummer: F1 / 08	Aard controle R Indicatornummer: F1 / 09			
			1 UWHS170038	€ 253.258	€ 10.000			
SZK	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeente 2019	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente
			Alle gemeenten verantwoord voor hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
			€ 3.452.418	€ 68.816	€ 471.086	€ 3.570	€ 30.021	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee
			I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)	
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 10	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 11	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 12
			€ 43.770	€ 12.164	€ 0	€ 315.325	€ 9.387	Ja
SZK	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeente 2019	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob
			Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004					
			Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06
			€ 85.454	€ 50.402	€ 6.283	€ 56.103	€ 10.846	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee			
			Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09			
			€ 0	€ 0	Ja			
VWS	H4	Specifieke uitkering Sport	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Projectnaam / nummer	Totale aanvraag per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (automatisch berekend)	Verrekening (jaar T) Onroerende zaken (sportaccommodaties) per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) Roerende zaken sportbeoefening en sportstimulering per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) overige kosten per project ten laste van Rijksmiddelen
			Gemeenten					
			Aard controle R Indicatornummer: H4 / 01	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 02	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 03	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 04	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 05	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 06
			1 € 383.251	Vervangingsonderhoud t' Wooldrik	€ 34.381	€ 34.381	€ 0	€ 0
			2	Onderhoud Zwembad	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			3	Voorbereidingskrediet t' Wooldrik	€ 71.603	€ 71.603	€ 0	€ 0
			4	Duurz. herontwikkeling Hooiberg	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			5	Exploitatie kosten taakveld 5.1	€ 82.346	€ 0	€ 0	€ 82.346
			6	Exploitatie kosten taakveld 5.2	€ 101.826	€ 0	€ 0	€ 101.826
			Kopie projectnaam / nummer	Totale besteding (Jaar T) per project ten laste van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Percentage besteed (Jaar T) per project tenopzichte van aanvraag ten laste van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Toelichting	Overig (Jaar T) ten opzichte van ontvangen Rijksbijdrage - automatisch ingevuld	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 07	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 08	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 10	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 11	
			1	Vervangingsonderhoud t' Wooldrik	34381	8,97%	€ 93.095	
			2	Onderhoud Zwembad				
			3	Voorbereidingskrediet t' Wooldrik	71603	18,68%		
			4	Duurz. herontwikkeling Hooiberg				
			5	Exploitatie kosten taakveld 5.1	82346	21,49%		
			6	Exploitatie kosten taakveld 5.2	101826	26,57%		

Overzicht baten en lasten per taakveld

(* €1.000)	Saldo	Saldo	Rekening 2019			Verschil
Taakveld	primitief	actueel	Baten	Lasten	Saldo	saldo
0. Bestuur en ondersteuning						
0.01 Bestuur	-1.033	-1.247	78	1.866	-1.788	-541
0.10 Mutaties reserves	147	2.434	7.691	6.495	1.196	-1.239
0.2 Burgerzaken	-448	-529	292	807	-515	15
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	21	21	386	386	0	-21
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	13	13	22	22	0	-13
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-6	-6	4	18	-14	-8
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-428	-456	181	473	-292	163
0.40 Overhead Ondersteuning	-1.946	-1.756	114	1.978	-1.864	-108
0.41 Overhead Directie	-377	-692	0	551	-551	141
0.42 Overhead Concernstaf	-2.942	-3.025	4	3.362	-3.358	-333
0.43 Overhead Projectbureau	153	0	0	0	0	0
0.44 Overhead Grondgebied	138	91	18	336	-319	-410
0.45 Overhead Inwoners	-160	-207	36	99	-63	144
0.5 Treasury	2.966	3.558	1.784	289	1.494	-2.064
0.61 OZB woningen	3.434	3.539	3.733	236	3.497	-41
0.62 OZB niet woningen	1.788	1.841	1.889	61	1.829	-12
0.63 Baten parkeerbelasting	10	10	9	0	9	-1
0.64 Belastingen overig	189	93	176	80	96	3
0.70 Algemene uitk. en overige uitk.	30.664	31.325	31.994	30	31.964	639
0.8 Overige baten en lasten	-79	1.189	1	70	-70	-1.258
Totaal hoofdtakveld	32.106	36.196	48.412	17.159	31.253	-4.943
1. Veiligheid						
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-1.351	-1.384	0	1.350	-1.350	34
1.2 Openbare orde en veiligheid	-205	-205	14	228	-214	-9
Totaal hoofdtakveld	-1.556	-1.589	14	1.578	-1.564	25
2. Verkeer, Vervoer en Waterstaat						
2.1 Verkeer en vervoer	-2.492	-2.467	95	1.996	-1.902	565
2.2 Parkeren	-234	-251	18	199	-182	69
Totaal hoofdtakveld	-2.725	-2.718	112	2.195	-2.083	635
3. Economie						
3.1 Economische ontwikkeling	-200	-200	0	188	-188	12
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-269	-461	689	642	46	507
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregeling	-120	-205	23	177	-154	51
3.4 Economische promotie	-165	-165	7	135	-128	37
Totaal hoofdtakveld	-754	-1.031	719	1.142	-423	608

4. Onderwijs						
4.1 Openbaar basisonderwijs	-301	-301	6	248	-242	58
4.2 Onderwijshuisvesting	-1.876	-1.807	162	1.041	-879	928
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-642	-567	136	663	-527	40
Totaal hoofdtaakveld	-2.818	-2.674	304	1.952	-1.648	1.027
5. Sport, cultuur en Recreatie						
5.1 Sportbeleid en activering	-210	-277	173	599	-426	-149
5.2 Sportaccommodaties	-1.523	-2.065	570	2.401	-1.830	235
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie	-458	-458	6	587	-581	-123
5.4 Musea	-50	-50	0	52	-52	-2
5.5 Cultureel erfgoed	-43	-43	1	47	-46	-3
5.6 Media	-454	-454	0	433	-433	21
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recrea	-2.120	-2.316	142	2.340	-2.199	117
Totaal hoofdtaakveld	-4.856	-5.663	892	6.459	-5.567	96
6. Sociaal domein						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-2.165	-2.163	75	1.714	-1.639	524
6.3 Inkomensregelingen	-2.217	-2.197	4.900	6.531	-1.631	566
6.4 Begeleide participatie	-2.539	-2.539	0	2.659	-2.659	-120
6.5 Arbeidsparticipatie	-246	-192	13	272	-259	-67
6.6 Maatwerkvoorzieningen WMO	-1.774	-1.774	30	1.609	-1.579	194
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-4.589	-4.714	231	5.297	-5.066	-352
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-4.493	-5.943	42	6.621	-6.579	-636
6.81 Geescaleerde zorg 18+	-274	-274	0	274	-274	0
6.82 Geescaleerde zorg 18-	-430	-930	66	1.659	-1.593	-664
Totaal hoofdtaakveld	-18.725	-20.724	5.358	26.638	-21.280	-556
7. Volksgezondheid en milieu						
7.1 Volksgezondheid	-856	-904	0	878	-878	25
7.2 Riolering	502	504	1.877	1.455	422	-81
7.3 Afval	516	516	2.364	1.870	494	-22
7.4 Milieubeheer	-379	-650	48	691	-642	8
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-30	-175	121	281	-160	15
Totaal hoofdtaakveld	-246	-709	4.411	5.175	-765	-56
8. Volkshuisv. RO en std. vernieuwing						
8.1 Ruimtelijke ordening	-407	-445	39	504	-465	-20
8.2 Grondexploitatie	0	0	362	1.179	-817	-817
8.2 Grondexploitatie	-177	-23	96	252	-156	-133
8.3 Wonen en bouwen	-305	-577	664	1.090	-426	150
8.3 Wonen en bouwen	-46	-44	2	39	-37	7
Totaal hoofdtaakveld	-934	-1.089	1.162	3.065	-1.902	-814
Totaal	-508	0	61.384	65.363	-3.980	-3.980

Overige gegevens

Controleverklaring

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de raad van de gemeente Borne

VERKLARING OVER DE IN DE JAARSTUKKEN OPGENOMEN JAARREKENING 2019

Ons goedkeurend oordeel betreffende getrouwheid en ons afkeurend oordeel ten aanzien van rechtmatigheid

Wij hebben de jaarrekening 2019 van de gemeente Borne te Borne gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- Geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2019 als van de activa en passiva van de gemeente Borne op 31 december 2019 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincie en gemeenten (BBV).
- Zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2019, uitgezonderd de effecten van de aangelegenheid beschreven in de paragraaf "De basis voor ons goedkeurend oordeel betreffende getrouwheid en ons afkeurend oordeel ten aanzien van rechtmatigheid" in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder gemeentelijke verordeningen, zoals opgenomen in het normenkader.

De jaarrekening bestaat uit:

- Het overzicht van baten en lasten over 2019.
- De balans per 31 december 2019.
- De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.
- De SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen.
- Overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons goedkeurend oordeel betreffende getrouwheid en ons afkeurend oordeel ten aanzien van rechtmatigheid

Het totaalbedrag van de Europese aanbestedingsfouten, inclusief resterende (geraamde) contractwaarde, bedraagt € 2.084.000. De Commissie BBV doet in de Kadernota Rechtmatigheid 2018 de stellige uitspraak om meerjarige inkoopcontracten, die zouden moeten voldoen aan Europese regels, in de toelichting op de jaarrekening bij de 'niet in de balans opgenomen verplichtingen' op te nemen voor het volle bedrag waarover het contract is afgesloten. Als de contractwaarde is vermeld onder de 'niet in de balans opgenomen verplichtingen' is in feite de hele contractwaarde betrokken in de oordeelsvorming.

Er is sprake van overschrijdingen van investeringskredieten en budgetten welke meetellen in de oordeelsvorming. Het totaalbedrag betreft € 968.000.

In de controle zijn afwijkingen geconstateerd welke door de gemeente niet zijn gecorrigeerd in de jaarrekening. De totale rechtmatigheidsfout betreft € 1.605.000. Ten aanzien van de getrouwheid hebben deze afwijkingen geen impact op de strekking van de verklaring.

De totale rechtmatigheidsfout is € 4.657.000 en is daarmee groter dan 3% van de lasten waarmee wij een afkeurend oordeel afgeven ten aanzien van rechtmatigheid.

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door de raad op 5 februari 2019 en het Controleprotocol WNT 2019. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Borne zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (VIO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons goedkeurend oordeel voor getrouwheid en ons afkeurend oordeel betreffende rechtmatigheid.

Paragraaf ter benadrukking van de impact van COVID-19

Het coronavirus heeft ook invloed op gemeente Borne. Wij wijzen op de toelichting die is opgenomen onder de "gebeurtenissen na balansdatum" in de toelichting op de jaarrekening (pagina 119) waarin het college van burgemeester en wethouders de mogelijke invloed en gevolgen van het coronavirus (COVID-19) op de organisatie en op de omgeving waarin de gemeente opereert alsmede de genomen en geplande maatregelen om met deze gebeurtenissen en omstandigheden om te gaan heeft beschreven. Zij geven aan dat er onzekerheden bestaan en dat het daarom op dit moment redelijkerwijs niet goed mogelijk is om de toekomstige effecten op de financiële resultaten en financiële positie van gemeente Borne in te schatten. Naar verwachting zijn er veel financiële gevolgen voor veel beleidsterreinen van de begroting 2020 en mogelijk voor de jaren daarna. Ons oordeel bij de jaarrekening 2019 is niet aangepast met betrekking tot deze aangelegenheid.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 650.000, waarbij de bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves bedraagt, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 BADO en het controleprotocol vastgesteld met het besluit d.d. 5 februari 2019.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2019. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de raad overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 50.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

VERKLARING OVER DE IN DE JAARSTUKKEN OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- Het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad voor de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder gemeentelijke verordeningen, zoals opgenomen in het normenkader.

In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders afwegen of de financiële positie voldoende is om de gemeente in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen.

Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen, toelichten in de jaarrekening.

De gemeenteraad is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door de gemeenteraad op 5 februari 2019, de ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties en het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente.

- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde afweging dat de gemeente in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeente haar financiële risico's kan opvangen.

Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.

- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de gemeenteraad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Groningen, 3 juli 2020

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend: drs. H. Kuperus RA

Bijlagen

Basisgegevens Verbonden partijen

Gemeenschappelijke regelingen

1. EUREGIO	
Programma	Verbindend Borne
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	Maatschappelijk effect: Inwoners hebben vertrouwen in het gemeentebestuur waarmee ze samenwerken aan maatschappelijke opgaven.
Openbaar belang	Om te komen tot één verzorgingsgebied, zet de EUREGIO zich in voor het wegnemen van grensgerelateerde barrières en ondersteunt 'grensburgers', bedrijven, organisaties en gemeenten om te profiteren van de kansen die de grenssituatie biedt. De activiteiten van EUREGIO zijn onder meer: - Sociaal-culturele en sociaal-economische samenwerking. - Vervullen van de ombudsfunctie. - Omzetten van INTERREG-gelden (Europese subsidies) in concrete projecten. - Ontwikkelen van grensoverschrijdende mobiliteit. Prioritaire gebieden van samenwerking in de EUREGIO zijn (1) Duurzame Ruimtelijke Ontwikkeling, (2) Economie en (3) Maatschappelijke Ontwikkeling. De EUREGIO is draaischijf, platform en spreekbuis.
Deelnemende partijen	123 gemeenten: 25 Nederlandse en 98 Duitse gemeenten/steden, die deels indirect lid zijn via de 6 deelnemende (Land-)Kreise. Er zijn ook 2 (Nederlandse) waterschappen aangesloten.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	Twee leden en twee plaatsvervangende leden in het AB; twee leden in de EUREGIO-raad.

2. Gemeentelijk Belastingkantoor Twente	
Programma	Borne Algemeen
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	Maatschappelijk effect: De gemeente is open over inkomsten en uitgaven zodat het bestuur kan sturen en verantwoording kan afleggen aan de samenleving. Met het oog op beperking van de lastendruk, is het wel van belang dat het GBT een efficiënte uitvoeringsorganisatie is en blijft.
Openbaar belang	Het heffen en invorderen van gemeentelijke belastingen en de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken.
Deelnemende partijen	Het GBT wordt gevormd door de gemeenten Almelo, Borne, Enschede, Haaksbergen, Hengelo, Losser, Oldenzaal en Twenterand.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	Stemrecht in het Algemeen Bestuur (AB). Het college vertegenwoordigt Borne in het AB.

3. Openbaar Lichaam Crematoria Twente	
Programma	Verbindend Borne
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	Maatschappelijk effect: Inwoners hebben makkelijk toegang tot gemeentelijke diensten, informatie en voorzieningen.
Openbaar belang	Het stichten en exploiteren van één of meer crematoria en ervoor zorgdragen dat de kwaliteit gehandhaafd blijft op minimaal het huidige niveau. Het Openbaar Lichaam Crematoria Twente (OLCT) is opgericht om de inwoners een keuzemogelijkheid te bieden tussen begraven en cremieren. Het is geen wettelijke taak, maar het aanbieden van deze voorziening kan wel als publieke taak kunnen worden beschouwd.
Deelnemende partijen	In de gemeenschappelijke regeling OLCT nemen 13 gemeenten in Twente en de Achterhoek deel; Almelo, Berkelland, Borne, Dinkelland,

	Enschede, Haaksbergen, Hengelo, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal, Tubbergen, Wierden en Winterswijk.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	Stemrecht in het AB. Het college vertegenwoordigt Borne in het AB.

4. Openbaar Lichaam Regionaal Bedrijventerrein Twente

Programma	Solidair Borne
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	Aanbieden van voldoende kwalitatief hoogwaardige werklocaties.
Openbaar belang	Ontwikkeling grootschalig bedrijventerrein ten behoeve van de (boven)regionale vraag naar kavels voor bedrijven die veel ruimte vragen om op deze wijze de Twentse economische structuur te versterken.
Deelnemende partijen	Provincie Overijssel, gemeente Almelo, gemeente Enschede, gemeente Hengelo (ieder 23%) en gemeente Borne (8%).
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	Het college vertegenwoordigt de gemeente Borne in het AB en DB.

5. Regio Twente

Programma	Verbindend Borne
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	Maatschappelijk effect: Inwoners hebben vertrouwen in het gemeentebestuur waarmee ze samenwerken aan maatschappelijke opgaven.
Openbaar belang	Behartiging van de volgende belangen: a. Publieke gezondheid, onder de naam GGD Twente; b. Jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning; c. Socioeconomische structuurversterking; d. Recreatieve voorzieningen; e. Bovengemeentelijke belangenbehartiging.
Deelnemende partijen	Gemeenten Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Hellendoorn, Hengelo, Haaksbergen, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal, Rijssen-Holtten, Tubbergen, Twenterand, Wierden.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	Het college vertegenwoordigt de gemeente Borne in het AB. Sturing door geannoteerde agenda te bespreken in college van B en W. Stemverhouding in algemeen bestuur: - Aantal stemmen op basis van inwoneraantal voor: begroting, wijzigingen daarvan en de jaarrekening alsmede om besluiten over investeringen op basis van een gemeentelijke bijdrage op basis van inwoneraantal. - 1 Stem per deelnemer voor overige onderwerpen.

6. Sociaal Werkleerbedrijf Midden Twente

Programma	Solidair Borne
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	Maatschappelijk effect: Inwoners hebben bevredigend werk en voldoende geld om volwaardig deel te nemen aan onze samenleving. Met het Sociaal Werkleerbedrijf Midden Twente (SWB) wordt jaarlijks een prestatiecontract gesloten over het inzetten van trajecten om personen met afstand tot de arbeidsmarkt te ontwikkelen naar waardevolle werknemers.
Openbaar belang	De personen met afstand tot de arbeidsmarkt worden met de inzet van ontwikkeltrajecten en via werken & leren waardevolle werknemers naar een duurzame en zo regulier mogelijke baan geleid, passend bij hun talenten. Daarnaast wordt er uitvoering gegeven aan de oude WSW-regeling en het Nieuw Beschut werken.

Deelnemende partijen	Gemeenten Borne, Hengelo en Hof van Twente.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	SWB is een gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam). Het college vertegenwoordigt de gemeente Borne in het AB en DB.

7. Stadsbank Oost Nederland

Programma	Solidair Borne - Werk en inkomen
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	Maatschappelijk effect: Inwoners hebben bevredigend werk en voldoende geld om volwaardig deel te nemen aan onze samenleving. De Stadsbank Oost Nederland behartigt het belang schuldhulpverlening aan burgers. In het Beleidsplan Schuldhulpverlening 2016-2020 is de gemeentelijke visie geformuleerd naast het beleidskader en de uitgangspunten. Het beleidsplan is de leidraad voor de Stadsbank voor de uitvoering van haar taken voor de gemeente Borne.
Openbaar belang	Schuldhulpverlening aan burgers.
Partijen	22 aangesloten gemeenten uit Overijssel en Gelderland.
Bestuurlijke betrokkenheid en sturing	Het college vertegenwoordigt de gemeente Borne in het AB. Het bestuur komt twee tot vier maal per jaar bij elkaar. Sturing vindt vooral plaats op het gebied van begroting en jaarrekening, maar ook bij het vaststellen van besluiten, verordeningen, het productenboek en andere bank brede aangelegenheden.

8. Veiligheidsregio Twente

Programma	Solidair Borne
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	Maatschappelijk effect: Inwoners wonen en leven in een veilige leefomgeving. Samen met de veiligheidsregio Twente worden - middels een adequate crisisorganisatie en zelfredzame inwoners - schadelijke gevolgen bij incidenten, rampen en crisis zo veel mogelijk beperkt.
Openbaar belang	De veiligheidsregio heeft tot doel de brandweezorg, de rampenbestrijding, de crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen met behoud van lokale verankering bestuurlijk en operationeel op regionaal niveau te integreren teneinde een doelmatige en slagvaardige hulpverlening te verzekeren, mede op basis van een gecoördineerde voorbereiding.
Deelnemende partijen	14 Twentse gemeenten.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	1 Lid AB. Sturing door geannoteerde agenda VRT te bespreken met portefeuillehouder en/of gemeenteraad. Elk lid van het AB beschikt in de vergadering over één stem. Indien het gaat om de vaststelling van de begroting, wijzigingen daarvan en de jaarrekening, beschikt een lid van het AB over het aantal stemmen dat wordt bepaald door het aantal inwoners van zijn gemeente bij aanvang van het kalenderjaar waarin de stemming plaatsvindt.

9. Uitvoeringsorganisatie Sociale Zaken Midden Twente

Programma	Solidair Borne
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	Maatschappelijk effect: Inwoners hebben bevredigend werk en voldoende geld om volwaardig deel te nemen aan onze samenleving. De uitvoeringsorganisatie Sociale Zaken Midden Twente draagt vanuit haar visie en missie bij aan de doelen: werken aan werk waar het kan, zorg waar het moet en altijd gericht op participatie.
Openbaar belang	De beperkte gemeenschappelijke regeling is een samenwerking tussen de gemeenten Borne, Hengelo en Haaksbergen op het volledige domein van sociale zaken.
Partijen	Gemeenten Borne, Hengelo en Haaksbergen

Bestuurlijke betrokkenheid en sturing	De gemeenschappelijke regeling is gebaseerd op de lichte variant centrumgemeente constructie. Periodiek vindt er bestuurlijk overleg plaats tussen de wethouders sociale zaken van de gemeenten.
---------------------------------------	--

10. Omgevingsdienst Twente

Programma	Duurzaam Borne
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	<p>De Omgevingsdienst Twente (ODT) is sinds 1 januari 2019 operationeel. Het ODT houdt zich bezig met de uitvoering van de volgende (milieubrede) taken (variant 4):</p> <ul style="list-style-type: none"> - taakveld Vergunningen; - taakveld Toezicht & Handhaving; - taakveld Specialismen (juridisch, bodem, sloop / asbest en externe advisering); - landelijke en regionale projecten. <p>In 2019 lag voor het ODT de focus op het vormgeven van een professionele en klantgerichte uitvoeringsorganisatie, overeenkomstig met gemaakte afspraken. Aandacht is besteed aan het inrichten, aanpassen en beschrijven van de werkprocessen, het aantrekken van personeel en de overgang naar een nieuw IT-systeem.</p> <p>In de loop van het jaar werd duidelijk dat er achterstanden ontstonden in de op te leveren producten voor de taakvelden Vergunningen en Toezicht & Handhaving. Deels als gevolg van de opstartproblemen die horen bij een nieuwe organisatie (overgang van fysieke naar digitale dossiers, het implementeren van een nieuw zaakstelsel (ODIE) en het realiseren van een volledige werknemersbezetting) en deels als gevolg de landelijke regelgeving rond Programma Aanpak Stikstof. Hierover hebben diverse gesprekken plaatsgevonden tussen ODT en de partners. Tot grote (milieu)risico's heeft dit niet geleid.</p>
Openbaar belang	Een veilige, gezonde omgeving voor alle inwoners in het werkgebied.
Partijen	De 14 Twentse gemeenten en de Provincie Overijssel.
Bestuurlijke betrokkenheid en sturing	De portefeuillehouder vertegenwoordigt de gemeente in het AB.

Vennootschappen en coöperaties

1. Cogas NV

Programma	Duurzaam Borne
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	<p>Beleidsdoel: Duurzaam inrichten en beheren van de leefomgeving. De deelneming is historisch gegroeid uit gemeentelijke gasbedrijven. Oorspronkelijk doel was het voorzien in een dekkende en betrouwbare energie- en kabelinfrastructuur op het grondgebied van de deelnemende gemeenten. Momenteel zijn optimale instandhouding, netbeheer en leveringszekerheid belangrijke pijlers. Ook het realiseren van duurzame en innovatieve energieoplossingen wordt steeds belangrijker.</p>
Openbaar belang	<p>Cogas NV is de regionale netbeheerder in grote delen van Twente en verzorgt de ontwikkeling, aanleg, onderhoud en beheer van energienetwerken (gas en elektriciteit). Een stabiele energievoorziening dient het publieke belang. Het doel is een betrouwbaar, betaalbaar, duurzaam en publieksgericht energienetwerk.</p> <p>Cogas heeft een strategische visie 2017-2021 vastgesteld waarin de nadruk wordt gelegd op de kerntaak en van daaruit de bestaande netwerken beheren en nieuwe netwerken aanleggen met het doel de energietransitie proactief te faciliteren om zo een bijdrage te leveren aan de duurzame</p>

	ambities van de aandeelhouders, klanten en andere belanghebbenden in de regio. Kernwaarden van Cogas hierbij zijn veilig, betrouwbaar, betaalbaar, regionaal verankerd en efficiënte organisatie.
Deelnemende partijen	De gemeenten Almelo, Dinkelland, Hardenberg, Hof van Twente, Oldenzaal, Tubbergen, Twenterand en Wierden.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	In het bestuur en de Raad van Commissarissen zit geen vertegenwoordiging van de gemeenten. De gemeenten hebben invloed via het aandeelhouderschap. De aandeelhoudersrol is geregeld in de statuten van de Cogas en het Deelnemingsstatuut (per 1 maart 2014 van kracht). Het college vertegenwoordigt Borne in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA).

2. Enexis Holding NV	
Programma	Duurzaam Borne
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	De vennootschap heeft ten doel het realiseren van een duurzame energievoorziening door state of the art dienstverlening en netwerken en door regie te nemen in innovatieve oplossingen. Dit om de energietransitie te versnellen en excellent netbeheer uit te voeren. Deze deelneming komt historisch voor uit de IJsselcentrale in Hengelo en diverse fusies (Essent) en splitsing van het leverings- en netwerkbedrijf.
Openbaar belang	Enexis is verantwoordelijk voor de aanleg, het onderhoud, het beheer en de ontwikkeling van de energietransport- en distributienetten in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland. Als netbeheerder is Enexis verantwoordelijk voor de goede en veilige energievoorziening voor ongeveer 2,7 miljoen huishoudens en bedrijven. Enexis onderkent het grote maatschappelijke belang van de energievoorziening. Enexis heeft dit als uitgangspunt genomen bij de vaststelling van de visie, missie en kernwaarden.
Deelnemende partijen	De aandeelhouders zijn 6 provincies (74% van de aandelen) en 121 gemeenten (26% van de aandelen).
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	Stemrecht in de AVA. Het college vertegenwoordigt Borne in de AVA.

3. NV Bank Nederlandse Gemeenten	
Programma	Borne Algemeen
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	Het versterken van de financiële positie van Borne, terughoudend bij verhoging lastendruk.
Openbaar belang	Uitoefening van het bedrijf van bankier ten dienste van overheden. Door gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan het zo laag mogelijk houden van de kosten.
Deelnemende partijen	De aandeelhouders zijn de Staat der Nederlanden (50% van de aandelen) en de gemeenten (50% van de aandelen).
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	Stemrecht in de AVA. Het college vertegenwoordigt Borne in de AVA.

4. Twence Holding BV	
Programma	Duurzaam Borne
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	Duurzaam inrichten en beheren van de leefomgeving. Twence komt voort uit het gezamenlijke belang van gemeenten op gebied van afvalverwerking. Doel van Twence is het op milieuverantwoordelijke wijze verwerken van afval, herwinnen van secundaire grondstoffen en het leveren van energie. Ook wil Twence een bijdrage leveren aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeenten.
Openbaar belang	Beheren en exploiteren van milieuvoorzieningen van diensten op het gebied van milieubeheersing in het algemeen. Het bewerken en verwerken van

	huishoudelijk afval en bedrijfsafval. Het produceren en leveren van (duurzame) energie en secundaire grondstoffen.
Deelnemende partijen	De 14 Twentse gemeenten en gemeente Berkelland zijn aandeelhouder van Twence. Daarnaast heeft Noord Groningen nog een klein aandeel en had Attero nog een aandeel dat verkocht is aan een private partij.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	Stemrecht in de AVA. Het college vertegenwoordigt Borne in de AVA.

5. Twente Milieu NV

Programma	Duurzaam Borne
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	Beleidsdoel: Duurzaam inrichten en beheren van de leefomgeving. De gemeente is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimten en de doelmatige inzameling van (huishoudelijk) afval.
Openbaar belang	In opdracht van de gemeente Borne voert Twente Milieu de taken uit op het gebied van afvalinzameling en het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. De doelen hierbij zijn: <ul style="list-style-type: none"> - Een bijdrage leveren aan een duurzame, schone en fraaie fysieke leefomgeving. - Milieuhygiënisch inzamelen en distribueren van afval. - Constructief bijdragen aan gemeentelijk milieubeleid op het gebied van afvalscheiding.
Deelnemende partijen	Aandeelhouders zijn de gemeenten Borne, Almelo, Enschede, Haaksbergen, Hengelo, Hof van Twente, Losser en Oldenzaal.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	Het college vertegenwoordigt Borne in de AVA. Ter voorbereiding van de AVA wordt er een ambtelijk vooroverleg gehouden. Op operationeel niveau vindt sturing plaats op de geleverde (beeld)kwaliteit. De gemeenteraad wordt met ingang van 2016 jaarlijks door middel van een monitor op de hoogte gehouden van de resultaten van Twente Milieu op hoofdlijnen. Dit betreft klantwaarde, kwaliteit en kosten.

6. Vitens NV

Programma	Duurzaam Borne
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	Duurzaam inrichten en beheren van de leefomgeving. Deelneming is historisch gegroeid vanuit WMO (Waterleiding Maatschappij Overijssel).
Openbaar belang	Het doel van Vitens dient een openbaar belang: op een duurzame basis een uitstekende kwaliteit drinkwater leveren met een excellente dienstverlening (leveringszekerheid).
Deelnemende partijen	4 Provincies en 106 gemeenten in het verzorgingsgebied van Overijssel, Gelderland, Friesland, Utrecht, Flevoland.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	Het college vertegenwoordigt Borne in de AVA.

7. Wadinko NV

Programma	Solidair Borne
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	Deze deelneming is historisch gegroeid. De gemeente Borne was aandeelhouder in het drinkwaterbedrijf WMO. Binnen de WMO is Wavin en Wadinko ontstaan. Wavin is verkocht. De opdracht voor Wadinko is als volgt geformuleerd: <ul style="list-style-type: none"> - Het stimuleren van bestaande en nieuwe bedrijvigheid in het verzorgingsgebied van de voormalige WMO door te participeren in het risicodragend vermogen van ondernemingen; - Bijdragen aan de versterking van de economische structuur in het werkgebied, met bijzondere aandacht voor de werkgelegenheid op langere

	termijn; - Het bevorderen van onderlinge samenwerking tussen ondernemingen waarin wordt deelgenomen, en tussen deze ondernemingen en andere bedrijven en instellingen; - Het stimuleren en laten uitvoeren van kansrijke (bedrijfs)-initiatieven die bijdragen aan gewenste economische en sociale ontwikkelingen in het werkgebied; - Het in stand houden en redelijk laten renderen van het aan Wadinko ter beschikking gestelde vermogen.
Openbaar belang	Bevordering van bedrijvigheid en daarmee de werkgelegenheid in Overijssel, de Noord-Oostpolder en Zuidwest Drenthe.
Deelnemende partijen	Provincie Overijssel en gemeenten uit de provincies Drenthe, Flevoland en Overijssel.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	Stemrecht in de AVA. Het college vertegenwoordigt Borne in de AVA.

Basisgegevens Verbonden partijen

1. Stichting Beheer Dierenpark Borne	
Programma	Duurzaam Borne
Wijze van realisatie doelstelling(en) programma	Maatschappelijk effect: Inwoners leven in een schone, gezonde en aantrekkelijke leefomgeving. De dierenparken leveren een bijdrage aan mogelijkheden voor passieve recreatie in het dorp. Zowel het groen als de aanwezige dieren dragen hier aan bij.
Openbaar belang	Bevorderen leefbaarheid en educatie, met inzet van buurtparticipatie.
Deelnemende partijen	Gemeente Borne.
Bestuurlijke betrokkenheid, vertegenwoordiging en sturing	Borne neemt deel in stichting met een jaarlijkse bijdrage voor instandhouding van het dierenpark aan de Spechtstraat en het bokkenparkje aan de Van Deinsteestraat. Het stichtingsbestuur vergadert enkele malen per jaar. Vanuit de wijken Vogelbuurt en Oldhof worden hand- en spandiensten verricht. De dagelijkse verzorging is door de stichting uitbesteed aan een beheerder.

Verplichte beleidsindicatoren

Basisset beleidsindicatoren conform Besluit Begroting Verantwoording (BBV)

De grafische weergave van de indicatoren 6 t/m 39 inclusief de vergelijking met de cijfers van Nederland is te vinden op <https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/Besluit-Begroting-en-Verantwoording/>

	Naam Indicator	Eenheid	Waarde	Periode
1.	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	5,26	2019
2.	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	4,75	2019
3.	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	720	2018
4.	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	30,6	2019
5.	Overhead	% van totale lasten	36,7	2018
6.	Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	125	2018
7.	Vervallen			
8.	Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	0,9	2018
9.	Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2,2	2018
10.	Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	1,1	2018
11.	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	3,9	2018
12.	Vervallen			
13.	Vervallen			
14.	Funciemenging	%	41,6	2019
15.	Vervallen			
16.	Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	128,6	2019
17.	Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	0	2018
18.	Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	8	2018
19.	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	1,5	2018
20.	Niet-sporters	%	42,5	2016
21.	Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	493	2019
22.	Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	0	2018
23.	Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	3	2018
24.	Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	70,4	2018
25.	Vervallen			
26.	Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	2	2018
27.	Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	230,1	2019
28.	Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 65 jaar	204,1	2018

	Naam Indicator	Eenheid	Waarde	Periode
29.	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	7,8	2019
30.	Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	1,2	2019
31.	Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	0,3	2018
32.	Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	610	2019
33.	Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	147	2018
34.	Hernieuwbare elektriciteit	%	8,3	2018
35.	Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	243	2019
36.	Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	6,6	2018
37.	Demografische druk	%	82,2	2019
38.	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	769	2019
39.	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	769	2019